

Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához

Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához

2025. november

2022. január 19-én az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségévé (EUAA) vált. Az EASO-ra, az EASO termékeire és szerveire való valamennyi hivatkozást az EUAA-ra való hivatkozásként kell értelmezni.

Kézirat lezárva: 2025. november.

Harmadik kiadás

Az alábbi információk esetleges felhasználásáért sem az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), sem pedig az EUAA nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025

Print ISBN 978-92-9418-406-1 doi:10.2847/0096255 BZ-01-25-063-HU-C

PDF ISBN 978-92-9418-405-4 doi:10.2847/6845514 BZ-01-25-063-HU-N

© Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), 2025

A többszörözés a forrás feltüntetésével engedélyezett.

A nem az EUAA tulajdonában lévő elemek felhasználása vagy sokszorosítása érdekében közvetlenül a szerzői jog tulajdonosához kell engedélyért fordulni. Az EUAA a következő elemek tekintetében nem rendelkezik szerzői joggal:

Borítókép: [Seventyfour](#), ID 571507909], © Adobe Stock, 2025.

Az útmutatóról

Miért készült ez az útmutató? Az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségének (EUAA) feladata, hogy előmozdítsa és támogassa az uniós tagállamok és a schengeni társult országok (EU+ országok ⁽¹⁾) tevékenységét a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) végrehajtása során. A migrációs és menekültügyi paktumot ⁽²⁾ 2024 májusában fogadták el. A menekültügyi eljárásról szóló rendelet ⁽³⁾ (APR) 25. cikke hivatkozik az életkor-meghatározási eljárásra. Ez a frissítés az Ügynökség által 2018 szeptemberében kiadott útmutató második változatára épül, és tükrözi a migrációs és menekültügyi paktumban bevezetett jogszabályi változásokat.

Hogyan készült ez az útmutató? Az útmutatónak az új jogi kerettel való összehangolása érdekében az EUAA együttműködött egy külső szakértővel, ezenkívül értékes észrevételeket kapott az Európai Bizottságtól, az UNHCR-től és az UNICEF-től. A véglegesítés előtt az EUAA sebezhetőségi szakértői hálózatán és menekültügyi folyamatokkal foglalkozó hálózatán keresztül az összes EU+ országgal konzultáltak az útmutatóról. Az útmutatót az EUAA igazgatótanácsa 2025. novemberben fogadta el.

Kinek kell használnia ezt az útmutatót? Ez az útmutató elsősorban az életkor meghatározására irányuló eljárás kezdeményezésével és lefolytatásával megbízott személyeknek szól, ha alapos kétség merül fel a nemzetközi védelmet kérelmező személy életkorát illetően. Az életkor-meghatározási eljárásért felelős hatóságok országonként eltérőek lehetnek. Tekintettel az életkor-meghatározás együttműködésen alapuló jellegére, fontos a szakemberek multidiszciplináris csoportjának bevonása. Ezt az útmutatót ezért terjeszteni kell, és az életkor-meghatározási folyamatban potenciálisan részt vevő valamennyi fél számára hozzáférhetővé kell tenni. A felek közé tartoznak az értékelőként, gyámként, jogi tanácsadóként, ügyvédként, gyermekvédelmi tisztviselőként és döntéshozóként közvetlenül részt vevő, illetve az értékelésre váró kérelmezőt beutaló partnerként közvetve részt vevő személyek.

Hogyan kell használni ezt az útmutatót?

A gyakorló szakemberek a következő célokra használhatják ezt az útmutatót:

- hogy döntsenek arról, hogy szükség van-e az életkor meghatározására, és ez hatékonyan el tudná-e oszlatni az egyén életkorával kapcsolatos kétségeket;
- hogy biztosítsák a szükséges biztosítékok meglétét és a gyermekek jogainak tiszteletben tartását az eljárás során, beleértve a meghallgatáshoz való jogot és a gyám vagy a szülő(k), illetve az ügyvéd vagy jogi tanácsadó segítségét;

⁽¹⁾ Az EU 27 tagállama, kiegészítve Izlanddal, Liechtensteinnel, Norvégiával és Svájcjal.

⁽²⁾ Európai Bizottság: Európai Bizottság, Migrációs és Belügyi Főigazgatóság: „Migrációs és menekültügyi paktum”, az Európai Bizottság honlapja, 2024. május 21., https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1348 rendelete (2024. május 14.) az Unión belüli nemzetközi védelem iránti közös eljárás létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 2024/1348, 2024.5.22.).

- garantir que la procédure d'évaluation de l'âge est conforme au droit de l'Union et au droit national et qu'elle peut, dès lors, faire l'objet d'une reconnaissance mutuelle entre les pays de l'UE+.

Az útmutató célja, hogy támogassa az illetékes hatóságokat és az életkor-meghatározási eljárásokban részt vevő más szereplőket a következőkkel:

- általános információk az életkor meghatározásáról és a paktum szerinti jogi követelményekről (lásd a [2. fejezetet Jogok és eljárási biztosítékok](#));
- az életkor-meghatározási folyamat gyakorlati bevezetésével kapcsolatos általános szempontok (lásd a [3. fejezetet Az életkor-meghatározási folyamat gyakorlati bevezetése](#));
- áttekintés az életkor meghatározására irányuló lépcsőzetes és multidiszciplináris megközelítésről, külön kitérve a multidiszciplináris csoportok létrehozására és működésére és adott esetben az orvosi vizsgálatokat támogató személyek szerepére (lásd a [3.3.2. szakaszt Orvosi vizsgálat: a legkevésbé invazív vizsgálat előnyben részesítése](#));
- annak kifejtése, hogy hogyan kell bevezetni a tényleges életkor-meghatározást, a különböző módszerek bemutatásával (lásd [1. melléklet – Az életkor-meghatározási interjú](#) és [2. melléklet – Pszichoszociális értékelés](#));
- általános gyakorlati szempontok, amelyeket figyelembe kell venni (lásd [3. melléklet – Ellenőrzőlisták – Alkalmazandó előírások, információszolgáltatás, gondozás és biztonság](#)).

Hogyan kapcsolódik ez az útmutató a nemzeti jogszabályokhoz és gyakorlathoz?

Az útmutató a puha konvergencia eszköze. Nem bír kötelező jogi erővel. Az útmutató célja, hogy növelje az életkor-meghatározási gyakorlatok konvergenciáját az EU+ területén, ami segíti a gyakorlók szakembereket abban, hogy a konkrét uniós és nemzeti szabályozások betartása mellett következetes, jogokon alapuló eljárásokat hajtsanak végre. A paktumba tartozó jogi eszközök mindegyike hivatkozik a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezményre ⁽⁴⁾ (CRC), az Európai Unió Alapjogi Chartájára ⁽⁵⁾ (Charta), az emberi jogok európai egyezményére ⁽⁶⁾ (EJEE) és az alapjogi keretre, amelyeket a menekültügyi eljárás során mindvégig figyelembe kell venni, az előszűréstől kezdve. Ebben a keretben az APR alapvető biztosítékokat nyújt, amelyek irányt mutatnak az életkor-meghatározási eljárások kidolgozásához és végrehajtásához.

Hogyan viszonyul ez az útmutató az életkor meghatározására vonatkozó egyéb eszközökhöz, iránymutatásokhoz és ajánlásokhoz?

Az EUAA: *Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásához – Harmadik kiadás, 2025* része az életkor meghatározására vonatkozó eszközök szélesebb körének, amelybe beletartoznak a következők:

⁽⁴⁾ Az ENSZ Közgyűlése: [Egyezmény a gyermek jogairól, United Nations](#), Treaty Series, vol. 1577, 3. o., 1989. november 20., <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

⁽⁵⁾ Európai Unió: [Az Európai Unió Alapjogi Chartája](#), 2012. október 26., 2012/C 326/02.

⁽⁶⁾ Európa Tanács: [Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény és az azt módosító 11. és 14. jegyzőkönyvek](#), 1950. november 4., ETS 5.

- az EUAA gyermekeknek szóló animációja „[Minden, amit az életkor-meghatározásról tudni kell](#)”;
- a füzet: EUAA: [Minden, amit az életkor-meghatározásról tudni kell](#), 2022. január;
- az EUAA szakembereknek szóló animációja „[Az életkor meghatározása – Miért? Mikor? Hogyan?](#)” címmel, valamint a [Beszéljünk a menekültügyről](#) című portálon elérhető, gyermekeknek készült tájékoztató anyagok.

Ezt az útmutatót együtt kell használni a következő dokumentumokkal:

- EUAA/FRA: [A menekültügyi eljárás – Gyakorlati eszköz gyámoknak](#), 2023 és
- EUAA: *Gyakorlati útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekéről – Második kiadás* (várható megjelenés: 2026).

Az EUAA egyes gyakorlati útmutatói és eszközei, amelyekre ez a gyakorlati útmutató hivatkozik, 2025 és 2027 között fognak megjelenni és/vagy fokozatosan frissülnek. A frissítések összhangba hozzák a kiadványokat a migrációs és menekültügyi paktum jogalkotási eszközeivel. A kiadványok megjelenés után az EUAA összes többi termékével együtt online elérhetőek lesznek az [EUAA weboldalán](#).

Felelősségkizáró nyilatkozat

Ez az útmutató azon elv sérelme nélkül készült, amely szerint kizárólag az Európai Unió Bírósága adhat hiteles értelmezést az uniós jogról.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	8
Glosszárium.....	10
1. Az életkor fontossága.....	13
2. Jogok és eljárási biztosítékok	16
2.1. A gyermek mindenképp felett álló érdeke	18
2.2. A kiskorúság vétele.....	21
2.2.1. Az igazoló dokumentumok értékelése	24
2.2.2. Az életkor-meghatározás indoklása.....	26
2.3. Gyámság vagy képviselő.....	27
2.4. A jogi tanácsadó szerepe	29
2.5. A tájékoztatáshoz, részvételhez és beleegyezéshez való jog	31
2.6. Szakképesítéssel rendelkező értékelők.....	32
2.7. Pártatlanság és megkülönböztetésmentesség az életkor-meghatározási folyamat során	36
2.8. A kétség esetén a kérelmező javára döntés elve.....	40
3. Az életkor-meghatározási folyamat gyakorlati bevezetése	41
3.1. A sajátos szükségletek felismerése.....	43
3.2. Az életkor-meghatározási eljárás elindításáról vagy mellőzéséről szóló határozat.....	44
3.2.1. A biztosítékok garntálása a rendszerrel való visszaélések megelőzése mellett.....	47
Az eljárási garanciáknak való megfelelés	50
3.3. Az életkor meghatározásának lépcsőzetes és multidiszciplináris megközelítése.....	52
3.3.1. Az életkor meghatározására szolgáló nem orvosi módszerek.....	55
3.3.2. Orvosi vizsgálat: a legkevésbé invazív vizsgálat előnyben részesítése	59
3.4. A határozat	61
3.5. Az életkorról hozott határozat megtámadása	63
3.5.1. Az életkor meghatározásáról szóló határozat felülvizsgálata az új bizonyítékok fényében.....	64
4. Új és kialakulóban lévő technológiák	65
5. További források	67
Mellékletek	68

1. melléklet – Az életkor-meghatározási interjú	68
2. melléklet – Pszichoszociális értékelés	79
3. melléklet – Ellenőrzőlisták – Alkalmazandó előírások, információszolgáltatás, gondozás és biztonság	87
4. melléklet – Az életkor-meghatározásban való részvételhez szükséges beleegyező nyilatkozat mintája.....	90
5. melléklet – Az útmutató 2018. évi kiadásában szereplő életkor- meghatározási módszerek áttekintése	92
Útmutató a módszerek fokozatos végrehajtásához.....	94

Rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Meghatározás
AMMR	A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet – az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1351 rendelete (2024. május 14.) a menekültügy és a migráció kezeléséről, az (EU) 2021/1147 és az (EU) 2021/1060 rendelet módosításáról, valamint a 604/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
APR	A menekültügyi eljárásról szóló rendelet – az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1348 rendelete (2024. május 14.) az Unión belüli nemzetközi védelem iránti közös eljárás létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről
Az előszűrésről szóló rendelet	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1356 rendelete (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok külső határokon történő előszűrésének bevezetéséről, valamint a 767/2008/EK, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240 és az (EU) 2019/817 rendelet módosításáról.
BIC	a gyermek mindenképp felett álló érdeke
Charta	Az Európai Unió Alapjogi Chartája
COI	származásiország-információ
CRC	Az Egyesült Nemzetek egyezménye a gyermek jogairól
EUAA	Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége
Eurodac	európai menekültügyi ujjnyomat-azonosító adatbázis
FRA	Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége
KEMR	közös európai menekültügyi rendszer
MI	mesterséges intelligencia
QR	Kvalifikációs rendelet – Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1347 rendelete (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemben részesülő személyként való elismerésére, a menekültek vagy a kiegészítő védelemre jogosult személyek egységes jogállására, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról, a 2003/109/EK tanácsi irányelv módosításáról és a 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Rövidítés	Meghatározás
RCD (2024)	A befogadási feltételekről szóló irányelv – Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1346 irányelve (2024. május 14.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról.
Tagállamok	Uniós tagállamok
THB	emberkereskedelem
UNHCR	Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága
UNICEF	Az Egyesült Nemzetek Gyermekalapja

Glosszárium

Alapos kétségek: alapos kétségek merülnek fel akkor, ha egy személy bevallott életkoráról nem lehet megbizonyosodni, vagy az életkor-ellenőrzés után ellentmondás áll elő – ideértve a kérelmezők magyarázatainak meghallgatását, a rendelkezésre álló okmányok áttekintését, valamint egyéb releváns bizonyítékok és jelek figyelembevételét. Ilyen esetekben az összegyűjtött információk nem támasztják alá kellőképpen a bevallott életkor hitelességét, ezért életkor-meghatározásra lehet szükség.

Biológiai életkor: a test öregedési folyamatának tényleges állapota és a hosszú élettartam lehetősége, nem pusztán az, hogy hány éve él az ember (a kronológiai életkor) ⁽⁷⁾. Ezt olyan tényezők befolyásolják, mint az étrend, a testmozgás, a genetika és a környezeti hatások ⁽⁸⁾.

Életkor-ellenőrzés: az illetékes tisztviselő első, tényfeltáró lépése a személyazonosság ellenőrzése során. Ez a lépés általában a személyazonosítási folyamat során történik, és néhány célzott kérdéssel jár az alapvető személyes adatok és a rendelkezésre álló iratok összegyűjtése érdekében. Ez nem teljes körű meghallgatás, hanem a személyazonosság vagy kiszolgáltatottság ellenőrzésének része, annak megítélésére, hogy a bevallott életkor hihetőnek tűnik-e, amennyiben elsőre kétségek merülnek fel. Ebben a szakaszban a szóbeli kikérdezésnek rövidnek és arányosnak kell maradnia, és az egyszerű életrajzi adatokra (például név, születési idő és hely, családi összetétel, a kérelmező birtokában lévő és átadható okmányok, valamint az esetlegesen átadott és hamisnak vagy csalárd módon szerzettnek/felhasználatnak tűnő okmányok) kell helyeznie a hangsúlyt. Ez annak ellenőrzésére szolgál, hogy a bevallott életkorról kapcsolatban komoly kétség merülhet-e fel. Általában az első ellenőrzések (pl. a határon történő előszűrés) során végzik el. Ha továbbra is komoly kétségek állnak fenn, az ügyet az eljáró hatóság elé kell terjeszteni, hogy értékelje, hogy valóban megalapozottak-e, és indokolható-e a formális életkor-meghatározás.

Életkor-meghatározási eljárás: az illetékes hatóságok által a kérelmező életkorának (kronológiai életkor vagy korosztály) megállapítása érdekében végzett eljárás, azzal a céllal, hogy eldöntsék, a kérelmező gyermek-e vagy felnőtt.

Életkor-meghatározó bizottság: olyan multidiszciplináris csapat, amely különböző tényezők – például fizikai, pszichológiai, fejlődési, környezeti és kulturális tényezők – vizsgálatával igyekszik megbecsülni az életkort. A bizottságot az életkor meghatározásában részt vevő szakemberek alkotják, tagjai lehetnek szociális munkások, (etno)antropológusok, gyermekpszichológusok, orvosok (gyermekorvosok vagy más szakorvosok) és kulturális közvetítők is.

Eljáró hatóság: a nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatáért felelős nemzeti hatóság ⁽⁹⁾ és az a felelős szerv, amely dönt az életkor-meghatározás elvégzéséről. A vizsgálat lezárultát követően ugyanez az illetékes szerv hozza meg a végső döntést a kérelmező életkoráról ⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Terry Smith, Laura Brownlees: *Age Assessment: A Technical Note (Az életkor meghatározása: Technikai megjegyzés)*, UNICEF, 2013. január, <https://www.refworld.org/reference/themreport/unicef/2013/en/90892>.

⁽⁸⁾ Cleveland Clinic. 2025. Biological Age: What It Is and How You Can Measure It. (Biológiai életkor: mit jelent és hogyan mérhető) *Health Essentials*, 2025. január 10., https://health.clevelandclinic.org/biological-age?utm_source=chatgpt.com.

⁽⁹⁾ Az APR 3. cikkének (16) bekezdése és 4. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁰⁾ Az APR 25. cikkének (1) bekezdése.

Értékelők vagy életkor-meghatározók: az életkor meghatározásával megbízott szakemberek olyan esetben, amikor egy személy bevallott életkorával kapcsolatban kétség merül fel, különösen migrációs és menekültügyi ügyekben.

Gyám ⁽¹¹⁾ vagy **képviselő** ⁽¹²⁾: az illetékes hatóság által a kísérő nélküli gyermek mindenképp felett álló érdekének és általános jóllétének védelmére kinevezett független személy. E célból a gyám képviseli a gyermeket és eljár a nevében, szükség esetén kiegészítve jogképességét. A két kifejezés szinonimának tekinthető, és a paktumban mindkettő szerepel. Ebben az útmutatóban az EUAA gyakorlati célokból a „gyám” kifejezést részesíti előnyben.

Gyermek vagy **kiskorú**: a 18. életévét be nem töltött harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy. A két kifejezés szinonimának tekinthető, és minden 18 év alatti személyre vonatkozik; a kiadványban mindkettő szerepel. Az EUAA a „gyermek” kifejezést preferálja. A „kiskorú” kifejezést használják azonban akkor, ha egy jogi rendelkezés kifejezetten arra hivatkozik. Ebben az útmutatóban a nemzetközi védelmet kérelmező személy, akinek életkora nem állapítható meg vagy kérdéses, **kérelmező** vagy **egyén** megnevezéssel is szerepel. Ez az útmutató a kísérő nélküli és a kísérővel érkező gyermekekre egyaránt vonatkozik, és a vonatkozó hivatkozásokat ennek megfelelően illesztették be.

Ideiglenes gyám: az állandó gyám kijelöléséig a gyermeket támogató személy. A paktum előírja, hogy már az előszűrés során ki kell nevezni egy ilyen személyt ⁽¹³⁾. Ezt a személyt a lehető leghamarabb ki kell jelölni, hogy ideiglenesen eljárjon a kísérő nélküli kiskorú (vagy vitatott életkorú személy) képviselőjeként, amíg gyámot vagy képviselőt nem jelölnek ki. Az ideiglenes gyámot ki kell képezni arra, hogy segítse a gyermeket, védje a mindenképp felett álló érdekeit és általános jóllétét, hogy lehetővé tegye számára a jogi keretben biztosított jogok gyakorlását, és megelőzze a migráns gyermekek eltűnésének eseteit.

Invazív ⁽¹⁴⁾ vagy **beavatkozó jellegű**: a kifejezést általában az orvosi eljárásokra használják, hogy jelezzék a műszerek vagy egyéb tárgyak testbe vagy testüregbe való bejutását, amely a szövetek kivágását is magában foglalja. Ha az értékelési módszer beavatkozó jellegű, valószínűleg negatív vagy nemkívánatos hatással lesz a személy pszichoszociális jóllétére. Ez nemcsak az orvosi beavatkozásokra terjed ki, hanem az olyan gyakorlatokra is, mint a meztelen vizsgálatok vagy a test egyes részeinek lefényképezése (a kérelmező aktájához). Bár orvosi értelemben fizikailag nem invazívak, ezek a gyakorlatok beavatkozó jellegűnek minősülnek, és hasonló hatást gyakorolhatnak a kérelmező méltóságára és jóllétére.

⁽¹¹⁾ Az [\(EU\) 2024/1347 rendelet](#) (kvalifikációs rendelet (QR)) 3. cikkének (18) bekezdésével összhangban: „»gyám«: az a természetes személy vagy szervezet – többek között közigazgatási szerv –, akit vagy amelyet az illetékes hatóságok – esettől függően – a kísérő nélküli kiskorú segítségére, képviseletére és a nevében történő eljárásra jelöltek ki annak biztosítása érdekében, hogy a kísérő nélküli kiskorú élhessen az e rendelet szerinti jogaival és eleget tegyen e rendelet szerinti kötelezettségeinek, ugyanakkor megvédve mindenképp felett álló érdekét és általános jóllétét.” A gyakorlatban a gyámot gyakran egynek veszik a képviselő vagy a szociális munkás személyével.

⁽¹²⁾ A „képviselő” kifejezést használják: az új befogadási irányelvben (RCD (2024)) [\(EU\) 2024/1346 irányelv](#); az APR-ben, az AMMR-ben [\(EU\) 2024/1351 rendelet](#), az előszűrés rendeletben [\(EU\) 2024/1356 rendelet](#) és az Eurodac III rendeletben [\(EU\) 2024/1358 rendelet](#). A kvalifikációs rendeletben a „gyám” kifejezést használják. A vonatkozó fogalom meghatározások szerint a gyám és a képviselő azonos szerepet tölt be, de különböző feladatokat lát el. A kísérő nélküli kiskorú képviselete folytonosságának biztosítása érdekében azonban a kvalifikációs rendelettel összefüggésben a gyám megegyezhet az RCD (2024) és az APR szerint kijelölt képviselővel.

⁽¹³⁾ Az előszűrésről szóló rendelet (25) preambulumbekzdése: [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1356 rendelete](#) (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok külső határokon történő előszűrésének bevezetéséről, valamint a 767/2008/EK, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240 és az (EU) 2019/817 rendelet módosításáról (HL L, 2024/1356, 2024.5.22.).

⁽¹⁴⁾ Online Oxford szótár definíciója: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/invasive>.

Jogi képviselő: jogi tanácsadó, a nemzeti jog alapján bejegyzett vagy engedélyezett ügyvéd, aki jogi segítséget és képviseletet nyújt a menekültügyi határozat elleni fellebbezés vagy jogorvoslat ügyében. A jogi segítségnyújtás és képviselet ⁽¹⁵⁾ egyéni, mélyreható és személyre szabott segítséget jelent a fellebbezéshez szükséges dokumentumok elkészítésében, a meghallgatáson való részvételben stb. A hatékony jogorvoslathoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében az elutasító határozatról szóló értesítést követően haladéktalanul rendelkezésre kell bocsátani egy jogi képviselőt. A hatékony jogorvoslathoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében az elutasító határozatról szóló értesítést követően haladéktalanul rendelkezésre kell bocsátani egy jogi képviselőt.

Jogi tanácsadó: a nemzeti jog alapján jogi tanácsadásra jogosult vagy engedélyezett jogi tanácsadó, vagy jogi tanácsadással megbízott személy ⁽¹⁶⁾.

Kísérő nélküli gyermek: a **kísérő nélküli kiskorú** szinonimájaként alkalmazzák, és olyan gyermeket/kiskorút jelent, aki az EU+ államok területére érte – akár a törvény, akár az érintett állam gyakorlata által – felelősséggel tartozó felnőtt nélkül érkezik, mindaddig, amíg egy ilyen személy/felnőtt tényleges gondozásába nem kerül. A kifejezés arra a gyermekre/kiskorúra is vonatkozik, aki az EU+ területére való belépés után kísérő nélkül maradt ⁽¹⁷⁾. A kifejezés magában foglalja a **gondviselőiktől elszakított gyermekeket** is, azaz azokat a gyermekeket, akiket a szülei vagy törvényes gyámjuk helyett rokonok vagy más felnőtt családtagok kísérnek.

Kronológiai életkor: ⁽¹⁸⁾ a személy születésének időpontjától számított életkor évben, hónapban és napban.

⁽¹⁵⁾ Az APR 17. cikke.

⁽¹⁶⁾ Az APR (14) preambulumbekzdése.

⁽¹⁷⁾ Az APR 3. cikkének (7) bekezdése és a QR 3. cikkének (11) bekezdése.

⁽¹⁸⁾ UNICEF: *Technical note on age assessment*, 2013, op. cit., 7. lábjegyzet.

1. Az életkor fontossága

Az életkor a **személyazonosság** egyik alapvető aspektusa, és meghatározza az egyén és az állam közötti kapcsolatot. A gyermekek különálló csoportot alkotnak, amelynek tagjai különleges jogokkal, szükségletekkel és jogosultságokkal rendelkeznek mindaddig, amíg be nem töltik a 18. életévüket, a CRC 1. cikkével ⁽¹⁹⁾ összhangban.

A gyermekjogi egyezmény 1. cikke

... gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri.

Az Európai Unió valamennyi tagállamában 18 év a nagykorúság korhatára. A nemzeti jogszabályok bizonyos jogokat és kötelezettségeket már fiatalabb korban is biztosíthatnak, ilyen lehet például a házasságkötés, a büntetőjogi felelősség vagy a jogképeség bizonyos közigazgatási aktusokhoz. A társadalom a gyermekjogi egyezmény 7. és 8. cikkében foglaltaknak megfelelően a születési anyakönyvezés révén ismeri el hivatalosan a gyermek létezését és személyazonosságát.

Megjegyzés a születési anyakönyvi kivonatokról ⁽²⁰⁾: a születési anyakönyvi kivonat, amelyet a születés anyakönyvezése után állítanak ki, biztosítja a személy számára a személyazonosság törvényes igazolását. Ezt tekintik az egyéb okmányok, többek között az útlevel kérelmezéséhez szükséges „alapidokumentumnak”. A születési anyakönyvi kivonatot azért kell a gyermekek számára a születés után haladéktalanul, és nem később kiállítani, hogy biztosítani lehessen a jogaik érvényesítését és a szolgáltatásokhoz, például az egészségügyi szolgáltatásokhoz, társadalombiztosításhoz stb. való hozzáférésüket.

Az UNICEF szerint bizonyos országokban, például Szomáliában, Eritreában, Etiópiában vagy Afganisztánban az öt év alatti gyermekek negyede nincs anyakönyvezve ⁽²¹⁾. **Az alacsony születési anyakönyvezési arányok** miatt az ilyen országokban élő gyermekek többsége számára nehézséget okoz a személyazonosságuk és életkoruk okmányokkal történő igazolása, aminek következtében hontalanná, védtelenné és jogfosztottá válhatnak.

Az anyakönyvezés mellett az UNICEF ⁽²²⁾ rámutatott arra, hogy jelentős különbség van a születéskor anyakönyvezett gyermekek száma és a **születési anyakönyvi kivonattal** rendelkezők száma között. Világszerte körülbelül 508 millió öt év alatti gyermek van

⁽¹⁹⁾ ENSZ Közgyűlés: [Egyezmény a gyermek jogairól, Egyesült Nemzetek Szervezete](#), op. cit., 4. lábjegyzet.

⁽²⁰⁾ UNICEF: *Birth Registration for Every Child by 2030: Are We on Track? (2030-ig minden gyermek születése legyen anyakönyvezve: Jól haladunk?)*, UNICEF Data, <https://data.unicef.org/resources/birth-registration-for-every-child-by-2030/>.

⁽²¹⁾ UNICEF: *Birth Registration*, UNICEF Data (Születési anyakönyvezés, az UNICEF adatai), <https://data.unicef.org/topic/child-protection/birth-registration/>

⁽²²⁾ UNICEF: *Birth Registration for Every Child by 2030: Are We on Track?*, op. cit., 20. lábjegyzet.

anyakönyvezve, de közülük nagyjából 70 millió nem rendelkezik az anyakönyvezést igazoló születési anyakönyvi kivonattal. A konfliktusövezetekben, amikor felkelők vagy nem állami szereplők veszik át a polgári anyakönyvezési feladatokat, és születési anyakönyvi kivonatokat adnak ki, ezeket az igazolásokat vagy bejegyzéseket gyakran nem ismerik el a kormányok vagy nemzetközi szervezetek, vagy felhasználhatók olyan személyek megcélzására, akik feltételezetten kapcsolatban állnak a konfliktusban részt vevő másik féllel (amint erről például Szíriából vagy Ukrajnából beszámoltak ⁽²³⁾).

A gyermekjogi egyezmény elismeri, hogy minden gyermeknek joga van személyazonossághoz és állampolgársághoz.

A gyermekjogi egyezmény 7. cikkének (1) bekezdése

A gyermeket születésekor anyakönyvezik és ettől kezdve joga van ahhoz, hogy nevet kapjon, állampolgárságot ... és lehetőség szerint ismerje szüleit, ..., hogy ezek neveljék.

Ha egy személy törvénytelen módon veszíti el személyazonosságát, az államnak vissza kell azt állítania, és biztosítania kell a jogai elismerését. A gyermekjogi egyezmény 8. cikkének (2) bekezdése értelmében **valamely személy személyazonosságának megőrzése és helyreállítása** az összes részes államra – és nemcsak a személy saját államára – kiterjesztett kötelezettség.

Az életkor **lényeges tények** minősülhet a nemzetközi védelem iránti kérelmekben, ha az üldöztetés gyermeki mivolttal összefüggő formáiként vizsgálják az olyan tapasztalatokat, mint a gyermekházasság, a kényszerborzás, a gyermekkereskedelem vagy a visszaélés és a megkülönböztetés más formái. A kvalifikációs rendelet ⁽²⁴⁾ (QR) szerint az üldöztetésnek minősülő cselekmények történhetnek a nemmel összefüggő vagy a gyermeki mivolttal összefüggő jellegű cselekmények formájában ⁽²⁵⁾. Ebben az összefüggésben a gyermekek kérelmeinek elbírálásakor a tagállamoknak figyelembe kell venniük az üldöztetés gyermeki mivolttal összefüggő formáit, amilyen például a kiskorúak toborzása, a nemi szervek megcsonkítása, a kényszerházasság, a gyermekkereskedelem, a gyermekmunka és a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem ⁽²⁶⁾.

A konfliktusok és háborúk súlyosbítják a születési anyakönyvezés meglévő akadályait, például a nyilvántartások megsemmisülése, a helyi hatóságokhoz való eljutás veszélyessége vagy a közigazgatási rendszerek összeomlása miatt. A konfliktusövezetekben ugyanakkor még nagyobb szükség van a születés anyakönyvezésére és a polgári okmányok megszerzésére. Ezek az okmányok elengedhetetlenek a családok újraegyesítéséhez, a humanitárius segélyekhez való hozzáféréshez és az alapvető szolgáltatások, például az oktatás és az egészségügyi ellátás biztosításához.

⁽²³⁾ Hampton, K.: (2019) [Born in the twilight zone: Birth registration in insurgent areas](#) (Alkonyzónában születettek: Születési anyakönyvezés a felkelés sújtotta területeken), *International Review of the Red Cross*, 101(911), 507–536. o.

⁽²⁴⁾ [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1347 rendelete](#) (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemben részesülő személyként való elismerésére, a menekültek vagy a kiegészítő védelemre jogosult személyek egységes jogállására, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról, a 2003/109/EK tanácsi irányelv módosításáról és a 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1347, 2024.5.22.).

⁽²⁵⁾ A QR 9. cikke (2) bekezdésének f) pontja.

⁽²⁶⁾ A QR (37) preambulumbekkezdése.

A kulturális tényezők is szerepet játszhatnak az életkor meghatározásában. Egyes kultúrákban a felnőttkort olyan fizikai változások vagy társadalmi mérföldkövek jelzik, mint például a házasságkötés, a gyermekszülés stb., nem pedig a **kronológiai életkor**. Bizonyos közegekben informális gyakorlatok, mint például a beavatási rituálék, hagyományok vagy a felnőttkorba való átlépést jelző kulturális mérföldkövek határozzák meg, hogy a közösség hogyan tekint a gyermekekre. Lehetnek például olyan átlépési rítusok, amelyek eredményeképpen a gyermeket „érettnek” tekintik és felnőttként kezelik. Ennek következtében előfordulhat, hogy az ezekből a régiókból származó gyermekek nem ismerik pontosan az életkorukat, és nem értik, hogy annak mi a jelentősége a nyugati társadalomban, ami miatt pontatlanul nyilatkoznak a születési dátumukról vagy a korukról.

A gyermek anyakönyvezésének valószínűségét más **tényezők** is csökkenthetik, például a vidéki területekről való származás, ahol a gyermekek gyakran otthon születnek, és nincs hozzáférés az anyakönyvi hivatalhoz, az alacsony jövedelmi státusz, vagy a kisebbséghez vagy meghatározott társadalmi csoporthoz (pl. törzshöz vagy kaszthoz) való tartozás.

Emellett a születési anyakönyvezés fontosságával vagy annak módjával és adminisztratív követelményeivel (díjak, határidők stb.) kapcsolatos **ismeretek hiánya** is hatással lehet a születési anyakönyvezési arányokra.

1. táblázat A születési anyakönyvezés százalékos aránya az EU+ országokban 2023-ban menedéjogot kérelmező, kísérő nélküli kiskorúak körében, az 5 leggyakoribb állampolgárság esetében

Országok	Születési anyakönyvezés (%)
Szomália	3%
Pakisztán	42%
Afganisztán	42%
Gambia	59%
Guinea	62%

Forrás: [EUAA data analysis of unaccompanied minors in 2023 \(Az EUAA 2023-as adatalemzése a kísérő nélküli kiskorúakról\)](#), 29. tájékoztató és [Birth registration – UNICEF DATA \(Születési anyakönyvezés, az UNICEF adatai\)](#).

Több országban emellett a születési anyakönyvezésre vonatkozó jogszabályokba ágyazott **nemi alapú megkülönböztetés** is akadályozza a nőket abban, hogy be tudják jegyeztetni gyermekeik születését. Egyes közegekben csak az apák vagy más férfi családtagok jogosultak a születés anyakönyveztetésére, az anyák pedig ki vannak zárva, vagy csak kivételes esetekben jogosultak erre, pl. ha az apa elhunyt vagy nem elérhető. Néhány ország emellett olyan feltételeket is előír, amelyek értelmében az anyáknak a születési anyakönyvezéshez igazolniuk kell a házasságkötést. Ez különösen a házasságon kívül született gyermekeket érinti, ami a hontalanság fokozott kockázatához vezet (pl. ha az anya nem tudja átadni az állampolgárságát a gyermekeinek), és korlátozza a jogokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

2. Jogok és eljárási biztosítékok

A gyermekek kiegészítő eljárási biztosítékokra és az igényeikhez igazított, különleges befogadási feltételekre jogosultak, és a jogaik és jóllétük védelme érdekében ilyenekben kell részesülniük.

Ha a hatóságoknak alapos kétségei vannak egy személy életkorát illetően, és szükségesnek ítélik az életkor meghatározását, multidiszciplináris, a gyermekek szempontjait figyelembe vevő megközelítést kell követni.

- **Lépcsőzetes megközelítés** ⁽²⁷⁾ szerint kell eljárni, egy multidiszciplináris értékelésből kiindulva, amely különböző nem orvosi módszerekből, például az okmányok vizsgálatából, meghallgatásokból, pszichoszociális értékelésből és a fizikai megjelenésen vagy más mutatókon alapuló vizuális értékelésből áll. Csak akkor érdemes mérlegelni az orvosi vizsgálatokat, ha ezek a lépések nem hoznak eredményt, és ugyanazon logika alapján kell eljárni, **vagyis a legkevésbé invazív eljárástól a leginkább invazív felé haladva. Ez a lépésről lépésre haladó módszer** biztosítja, hogy az életkor meghatározása arányos maradjon, tiszteletben tartsa az egyén méltóságát és jóllétét, és teljes mértékben összhangban legyen a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével, ezáltal erősítve a folyamat jogszabályoknak megfelelő jellegét ⁽²⁸⁾.
- **A multidiszciplináris életkor-meghatározás** a különböző szakemberek által végzett, nem orvosi életkor-meghatározási módszerek kombinációjából áll. Ezek a módszerek általában a következőkből állnak:
  - életkor-meghatározási meghallgatások ismert események felidézése és a meglévő bizonyítékok áttekintése alapján (további információk itt érhetők el: [1. melléklet – Az életkor-meghatározási interjú](#));
  - pszichoszociális értékelés (nem mindig; további információk itt érhetők el [2. melléklet – Pszichoszociális értékelés](#));
  - más, nem orvosi módszerek.

E meghatározást az életkor becslése, illetve a gyermekkori fejlődés terén szakértelemmel rendelkező szakembereknek, például szociális munkásoknak, (etno) antropológusoknak, pszichológusoknak vagy gyermekorvosoknak kell elvégezniük annak érdekében, hogy értékeljék a különböző tényezőket, például a fizikai, pszichológiai, a fejlődés terén jelentkező, környezeti és kulturális tényezőket ⁽²⁹⁾, és tovább elemezzék a bizonyítékokat. Az értékelést megfelelő környezetben,

⁽²⁷⁾ A lépcsőzetes kifejezést azért használjuk, mert a megközelítés túlmutat az egyszerű, kétlépcsős eljárás: azt az elvet testesíti meg, hogy mindig a legkevésbé invazív módszerekkel kell kezdeni, és csak akkor lehet beavatkozóbb módszerekre áttérni, ha arra feltétlenül szükség van. Ez a logika az életkor-meghatározási eljárás egészére vonatkozik – kezdve az igazoló okmányokkal, folytatva a meghallgatásokkal és a pszichoszociális értékelésekkel, és kizárólag végső eszközként mérlegelve az orvosi vizsgálatokat, ezen belül is előnyben részesítve a nem radiológiai módszereket a sugárzással járó módszerekhez képest. A „lépcsőzetes megközelítés” tehát nem retorikai fordulat, hanem a beavatkozás mértékén és az arányosságon alapuló, jogszabályban előírt fontossági sorrendet tükrözi (lásd az APR (37) preambulumbeközdését).

⁽²⁸⁾ A „lépcsőzetes megközelítés” koncepciója a gyakorlatban már jól bevált. Az életkor-meghatározási útmutató második kiadásában került bevezetésre, és az EUAA anyagai révén széles körben elterjedt; lásd [az EUAA menekültügyi szakemberek számára készült videóját az életkor meghatározásáról](#).

⁽²⁹⁾ Az APR (37) preambulumbeközdése.

gyermekbarát módon, tolmács/kulturális közvetítő segítségével és a gyám jelenlétében kell elvégezni.

- Ha a multidiszciplináris értékelést követően továbbra is alapos kétségek állnak fenn a kérelmező életkorára vonatkozóan, végső eszközként **orvosi vizsgálatok** végezhetők⁽³⁰⁾; az ilyen vizsgálatnak „a lehető legkevésbé invazívnak kell lennie”⁽³¹⁾. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az orvosi vizsgálatokat szigorúan a szükséges és arányos mértékre kell korlátozni, és az adott időpontban rendelkezésre álló legkevésbé beavatkozó módszert kell alkalmazni, az egyén méltóságának teljes körű tiszteletben tartása mellett.
- Az eredményeket átfogó értékelés keretében, együtt kell értékelni, hogy a lehető legmegbízhatóbb eredményt adják⁽³²⁾.
- Gondoskodni kell arról, hogy a **gyermek megfelelő tájékoztatásban és támogatásban részesüljön** (kellő időben és gyermekbarát módon⁽³³⁾), az életkor-meghatározási eljárás megtagadásának következményeivel kapcsolatban is⁽³⁴⁾. A gyermek és a gyámja **hozzájárulására** egyaránt szükség van.
- Fontos, hogy ha bármelyik szakaszban elegendő bizonyítékot szereznek az életkorral kapcsolatos kezdeti kétségek eloszlátásához, **az eljárást le kell állítani** és az eredményt közölni kell, anélkül, hogy az összes lehetséges lépést végre kellene hajtani. Ez **biztosítja a fenntartható és hatékony esetkezelést**.
- A kérelmezőnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megtámadja az életkor-meghatározási eljárás eredményét, akár az első fokon hozott határozat elleni fellebbezés részeként, akár külön, az alkalmazandó nemzeti jogi kerettől függően.

Az EUAA kapcsolódó kiadványa

EUAA: [Gyakorlati útmutató a bizonyítékok és a kockázatok értékeléséről](#), 2024. január.

Bár az APR a nemzeti körülményektől függően enged némi rugalmasságot, ugyanakkor megállapítja, hogy az életkor-meghatározás kezdeményezése az eljáró hatóság feladata. Különbséget kell tenni azon gyermekek között, akik nem kértek menedékjogot, illetve akik már benyújtották a menedékjog iránti kérelmet. Az eljáró hatóságnak kizárólag a menedékjogot kérelmező gyermekek életkorának meghatározása a feladata. Az életkor-meghatározást az eljáró hatóságon kívüli képzett szakemberek végezhetik; az életkor-meghatározás eredményei és a részt vevő szakértők megállapításai alapján az életkorra vonatkozó döntést ezután az eljáró hatóság hozza meg. Az APR nem akadályozza meg az eljáró hatóságot abban, hogy az értékelés elvégzését más minősített szervezeteknek

⁽³⁰⁾ Az APR 25. cikkének (2) bekezdése.

⁽³¹⁾ Az APR 25. cikkének (3) bekezdése.

⁽³²⁾ A beleegyezést csak az orvosi vizsgálathoz kérik, nem pedig a teljes életkor-meghatározási eljáráshoz – az APR 25. cikkének (4) bekezdése. Kiegészítő biztosítékként ajánlatos – adott esetben és a nemzeti gyakorlatnak megfelelően – az életkor-meghatározás más lépéseihez (pl. pszichoszociális meghallgatások) is tájékozott beleegyezést kérni.

⁽³³⁾ Ez magában foglalhatja az alacsony írástudási színhez igazított, többnyelvű írásbeli anyagok használatát, valamint kulturális közvetítők vagy tolmácsok közreműködését. Ezek az intézkedések elengedhetetlenek annak biztosításához, hogy a kérelmező valóban megértse az életkor-meghatározás célját, a szükséges lépéseket és a részvétel megtagadásának lehetséges következményeit.

⁽³⁴⁾ Az APR 25. cikkének (4) és (5) bekezdése.

kiszervezze ⁽³⁵⁾, és azt sem gátolja meg, hogy közvetlenül maga az eljáró hatóság – **amely az életkorra vonatkozó határozat tekintetében a végső felelősséget viseli** – végezze el az értékelést.

Amíg az egyén nem fejezte ki a menedékkjog kérelmezésére irányuló szándékát, az APR nem alkalmazandó, ezért az eljáró hatóság bevonása nem elvárható. Ilyen esetekben az életkorral kapcsolatos ellenőrzések vagy megállapítások a menekültügyi eljáráson kívüli illetékes nemzeti hatóságok hatáskörébe tartoznak.

Az előszűrési folyamat keretében ez azt jelenti, hogy a menedékkérő esetében **az előszűrést végző hatóság nem végezheti el az életkor-meghatározást**. Amennyiben a kérelmező bevallott életkorával kapcsolatban kétség merül fel, az előszűrést végző hatóságnak **az ügyet az eljáró hatóság elé kell utalnia**, amely értékeli a kétségeket, és:

- lefolytatja az életkor-meghatározási eljárást; vagy
- úgy határoz, hogy az életkor-meghatározást másik hatóságra ruházza át; vagy
- megállapítja, hogy az életkor meghatározása nem szükséges ⁽³⁶⁾.

Az életkor-meghatározás alatt álló személyt kiskorúnak kell tekinteni, kivéve, ha meggyőződtek arról, hogy felnőttől van szó. Az eljáró hatóság ugyanis nem dönthet úgy, hogy a személy felnőtt, ha ezt a megállapítást nem támasztja alá bizonyíték. Nagyon fontos, hogy egy ilyen döntést nem lehet kizárólag a fizikai megjelenés alapján meghozni.

2.1. A gyermek mindenk felett álló érdeke

A gyermek mindenk felett álló érdeke az APR-ben

(37) preambulumbekzdés – *Az életkor meghatározását minden esetben úgy kell elvégezni, hogy az eljárás során elsődlegesen figyelembe vegyék a gyermek mindenk felett álló érdekét.*

22. cikk (1) bekezdése – *E rendelet végrehajtása során az illetékes hatóságok a gyermek mindenk felett álló érdekét elsődlegesen szem előtt tartva kötelesek eljárni.*

A gyermek mindenk felett álló érdekének védelme érdekében, felelős felnőtt vagy szülő(k) hiányában a kijelölt gyámnak vagy az ideiglenesen gyámként eljáró személynek ⁽³⁷⁾ támogatnia és segítenie kell a feltételezett gyermeket az életkor-meghatározási folyamat során.

⁽³⁵⁾ Például más illetékes hatóságoknak, köztük a fiatalkorúak bíróságának, szociális szolgálatoknak vagy más szolgáltatóknak.

⁽³⁶⁾ Az APR 25. cikkének (1) bekezdése és (36) preambulumbekzdése.

⁽³⁷⁾ Az APR 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

Az életkor-meghatározás időzítésének, módszereinek és feltételeinek elsődleges szempontja a feltételezett gyermek jogainak, méltóságának és jóllétének biztosítása **kell**, hogy legyen. Ez magában foglalja a sajátos szükségleteik és véleményük figyelembevételét, szükség esetén tolmács/kulturális közvetítő támogatásával, a rendelkezésre álló legkevésbé invazív módszerek alkalmazásával. Ezenkívül, ha az életkor-meghatározás eredményei továbbra sem meggyőzőek, vagy 18 év alatti korosztályt is tartalmaznak, a tagállamoknak vélelmezniük kell, hogy a kérelmező kiskorú ⁽³⁸⁾.

Emlékeztető

A gyermek mindenk felett álló érdekének figyelembevétele nem egyszeri tevékenység, hanem egy **állandó folyamat**, amelyet minden alkalommal felül kell vizsgálni, amikor a gyermeket érintő döntéseket a szülők vagy a gyermekért felelős felnőtt hiányában hoznak meg. További információkért lásd az EUAA gyakorlati útmutatóját a gyermek mindenk felett álló érdekéről ⁽³⁹⁾.

Az alábbi forgatókönyvek gyakorlati példákkal szolgálnak arra, hogyan lehet figyelembe venni a gyermek mindenk felett álló érdekét az életkor meghatározása során.

<p>1. forgatókönyv</p>	<p>A kérelmező sok más kérelmezővel együtt érkezik az előszűrési helyszínre. Az érkezők nagy száma túlterheli a hatóságok kapacitását. A kérelmező felnőttnek mondja magát, de két, előszűrést végző tisztviselő a megfigyelése után egyetért abban, hogy a kérelmező gyermeknek tűnik. A kérelmező emellett olyan emberkereskedelemre utaló jeleket is mutat, amelyek indokolhatják azt, hogy felnőttnek vallja magát. Az előszűrést végző tisztviselők az eljáró hatóság felelős tisztviselőinek átadandó előszűrési nyomtatványon beszámolnak a megfigyeléseikről (az emberkereskedelem jeleiről) és az életkorral kapcsolatos kétségeikről (a kérelmező állítólagos nagykorúságáról).</p>
<p>A mindenk felett álló érdek figyelembevétele</p>	<p>Az elsődleges szempont a feltételezett gyermek védelme. Az eljárásba be kell vonni az emberkereskedelem elleni egységet/hatóságot ⁽⁴⁰⁾. Kockázatértékeléssel kell meggyőződni arról, hogy a kérelmező valóban emberkereskedelem áldozata-e. A hatóságok ideiglenes gyámot jelölnek ki, aki tájékoztatja a kérelmezőt a menekültügyi eljárásról és az életkor-meghatározási eljárásról.</p>
<p>Lehetséges kimenetel</p>	<p>Az eljáró hatóság életkor-meghatározást kér, amelyet az előszűrést követően végeznek el, miután a kérelmezőt elhelyezték egy megfelelő helyen (az emberkereskedelemhez kapcsolódó kockázatértékeléstől függően befogadóállomáson és/vagy védett menedékhelyen).</p>

⁽³⁸⁾ Az APR 25. cikkének (2) bekezdése.

⁽³⁹⁾ EASO: [Gyakorlati útmutató a gyermek mindenk felett álló érdekéről](#), 2019. február. Most készül az útmutató új, a paktumot figyelembe vevő kiadása, amely 2026-ban lesz elérhető.

⁽⁴⁰⁾ 11a. cikk, [az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve](#) (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (HL L 101., 2011.4.15.).

2. forgatókönyv	A kérelmező bemutatja a születési anyakönyvi kivonatát, amelyből kiderül, hogy 16 éves. Iskolai bizonyítványokat is bemutat, de a személyazonosságát igazoló okmányokat nem. Ezért a hatóságoknak eleinte kétségei vannak a bevallott életkorral kapcsolatban.
A mindenek felett álló érdek figyelembevétele	A hatóságok megfelelő időt szánnak a kérelmező meghallgatására, releváns kérdéseket tesznek fel, hogy ellenőrizzék a lány által elmondott és a rendelkezésre álló, hitelesnek tűnő okmányokban szereplő információkat.
Lehetséges kimenetel	Az eljáró hatóság elfogadja a kérelmező állítása szerinti és a dokumentumaiban feltüntetett életkort, és úgy dönt, hogy nincs szükség életkor-meghatározási eljárásra.

3. forgatókönyv	A kísérő nélküli kérelmező állítása szerint 17 éves és 6 hónapos. A kérelmezőnek nincsenek iratai, és láthatóan pszichés stressz alatt áll. Az egészségügyi és kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzések során szexuális bántalmazásra és kizsákmányolásra utaló jelek merültek fel.
A mindenek felett álló érdek figyelembevétele	A kérelmező mellé ideiglenes gyámot rendelnek, és (a kérelmező beleegyezésével) alaposabb orvosi vizsgálatra utalják; szükség esetén pszichológiai kezelést biztosítanak számára. A pszichés stressz magas szintjére való tekintettel az eljáró hatóság úgy határoz, hogy nem folytatja az életkor-meghatározási eljárást, mivel a kérelmező esetleg nem lenne képes hatékonyan és érdemben részt venni benne. Az eljáró hatóság elfogadja a bevallott életkort.
Lehetséges kimenetel	A kérelmezőt az igényeinek megfelelő szálláshelyen helyezik el, ahol (adott esetben) lehetőség van az orvosi/pszichológiai utókövetésre. Az ideiglenes gyámot állandó gyám váltja fel. Mivel a kérelmező hamarosan nagykorúvá válik, fontos, hogy amint érzelmileg stabilabb lesz, időben tájékoztassák a jogai és kötelezettségei változásairól, ami az eljárási garanciákat és a befogadási feltételeket illeti.

4. forgatókönyv	A kérelmező az életkorát igazoló okmányok nélkül érkezik. A kérelmező állítása szerint 17 éves és 7 hónapos, de az előszűrést végző tisztviselő idősebbnek gondolja. A szociális munkás, aki találkozott a kérelmezővel a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzések során, úgy véli, hogy a bevallott életkor teljesen hihető, mivel a fiú etnikai hovatartozása folytán fejlettebb a koránál. A kérelmezőnek egy másik országban kellene csatlakoznia a nukleáris családjához (a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet alkalmazásában), és ezt az intézkedést alátámasztja a mindenek felett álló érdek e tekintetben elvégzett vizsgálata (BIA).
A mindenek felett álló érdek figyelembevétele	Az életkor-meghatározási módszerek valószínűleg nem fogják eloszlatni a kétségeket, mivel minden módszernek van hibahatára (± 1 év). Az életkor-meghatározási eljárás késleltetné a mindenek felett álló érdek vizsgálata által támogatott családgyesítési folyamatot.

Lehetséges kimenetel

Az eljáró hatóság követi a képzett szakemberek ajánlásait (a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzés és a BIA eredményét), és feltételezi, hogy az adott személy kiskorú. Úgy dönt, hogy az életkor-meghatározási eljárás nem lenne előnyös, mivel késleltetné a családdegyesítést, és figyelmen kívül hagyná a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálata során gyűjtött információkat, amikor nem merültek fel az életkorral kapcsolatos aggályok.

Ez a határozat tükrözi annak fontosságát, hogy az eljárások arányosak maradjanak, és prioritásként kezeljék a kérelmező mindenek felett álló érdekét – beleértve az időben történő családdegyesítést.

Az EUAA kapcsolódó kiadványa

EUAA: [Gyakorlati útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekéről](#), 2019. február.

Készül a paktumot figyelembe vevő új kiadás, amely 2026-ban lesz elérhető.

2.2. A kiskorúság védelme

Bizonytalanság esetén a kiskorúság védelme biztosítja, hogy a hatóságok **a kérelmezőt gyermekként kezeljék**, ha kiskorúsága még nem bizonyított, de nem is cáfolható. **A kérelmezőt mindaddig gyermeknek kell tekinteni és gyermekként kezelni**, amíg a kétségek fennállnak; gyermekspecifikus biztosítékokat kell bevezetni a védelmük, jóllétük és a gyermekjogok védelme érdekében.

Ha a személy életkorával vagy személyes történetével kapcsolatban ellentmondások merülnek fel, ezek a következetlenségek **nem feltétlenül vezetnek ahhoz a feltételezéshez, hogy az illető hazudik** az életkoráról. Ehelyett ilyenkor mérlegelni kell azokat a tényezőket, mint a trauma, a stressz, a nyelvi korlátok vagy a kulturális sokszínűség, amelyek befolyásolhatják az állításaik következetességét, és tisztázást kell kérni. Ezt a „**ne árts**” elvvel összhangban alkalmazzák, amely arra kötelezi a hatóságokat, hogy minimalizálják a kockázatokat, és kerüljék az olyan intézkedéseket, amelyek negatívan érinthetik a kérelmező jóllétét. Ha egy potenciális gyermeket felnőttként kezelnek, ez azt jelentheti, hogy az illető nem megfelelő körülmények közé kerül (pl. felnőtteknek fenntartott szálláson helyezik el), nem részesül a szükséges védelemben (pl. nem segíti gyám) és kiszolgáltatottabbá válik (mert nem foglalkoznak a sajátos igényeivel). A „ne árts” elv arra szolgál, hogy megakadályozza az ilyen helyzetek kialakulását. Az életkor-meghatározási eljárás célja a kétségek eloszlátása és a kérelmező életkorának megállapítása. Amíg ezt nem sikerül elérni, következetesen alkalmazni kell a kiskorúság védelmét: ez azt jelenti, hogy az adott személyt gyermekként kell kezelni, azaz biztosítani kell számára minden biztosítékot és a gyermekek számára megfelelő befogadási feltételeket. A gyakorlatban az adminisztráció nem hagyhatja figyelmen kívül a kérelmezőnek az azonosításkor az életkorára vonatkozóan tett nyilatkozatát. A bejelentett születési időt megfelelően nyilvántartásba kell venni, ahogyan azt a kérelmező megadta. Ha a hatóságoknak alapos kétségeik vannak, akkor életkor-meghatározási eljárást kell kezdeményezniük és lefolytatniuk, hogy jogszerűen megállapítsák, hogy a nyilvántartásba vett adatokat kell-e módosítani; ha ezt nem teszik, el kell fogadniuk az érintett személy nyilatkozatát. A hivatalos nyilvántartás vagy az azonosító adatok bármilyen módosításának ezért az életkor-meghatározás eredményén kell alapulnia, ami egyszerre biztosítja az eljárás tisztességességét és a jogbiztonságot.

Az APR 23. cikke megállapítja, hogy a hatóságoknak **gyámot is ki kell jelölniük** minden olyan kísérő nélküli személy részére, aki azt állítja magáról, vagy akiről okkal feltételezhető, hogy kiskorú. A gyámnak az életkor-meghatározási eljárás során ⁽⁴¹⁾ a feltételezett gyermek rendelkezésére kell állnia, és ha a kiskorúság megerősítést nyer, a gyámságot azután is folytatni kell. Ugyanezt az intézkedést kell mérlegelni abban az esetben is, ha egy személy észszerűen kiskorúnak tűnik, de felnőttnek vallja magát. Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága és az Európa Tanács is a **kiskorúság vélelmének** széles körű alkalmazását javasolja.

*Az államoknak biztosítaniuk kell, hogy az életkor-meghatározáson áteső személyt **gyermeknek tekintsék, ha és amíg másként nem döntenek róla az életkor-meghatározási eljárás során** ⁽⁴²⁾.*

Fontos szem előtt tartani, hogy a **bizonyítási teher** a hatóságokra hárul.

Amíg **az életkor-meghatározási eljárás folyamatban van**, a személyt ugyanolyan gondozásba kell helyezni, ugyanolyan feltételek és eljárási biztosítékok mellett, mint a többi (kísérő nélküli) gyermeket ⁽⁴³⁾.

Bár a magukat gyermeknek valló (potenciális) fiatal felnőttek és a gyermekek együttes elszállásolása **biztonsági kihívásokat jelent**, ezek a kockázatok általában **megfelelő felügyelettel és ellenőrzéssel** kezelhetők. Ebbe beletartozhat az alábbiak biztosítása:

- a munkatársak és a bentlakók megfelelő aránya,
- képzett gyermekvédelmi személyzet jelenléte,
- a csoportdinamika rendszeres megfigyelése,
- a kérelmezőkre vonatkozó egyértelmű magatartási kódex, és
- az incidensek bejelentésére és kezelésére szolgáló azonnali mechanizmusok.

A további intézkedések közé tartozhat a korcsoportok és nemek szerint **elkülönített hálólhelyiségek biztosítása**, a szervezett napirend és a rendszeres egyéni utánkövetés a szociális munkásokkal vagy gyámokkal, hogy a feszültségeket vagy sebezhetőségeket már korai szakaszban felismerjék.

Mivel az életkor-meghatározáson áteső kérelmezőkről végül bebizonyosodhat, hogy gyermekek, **fontos, hogy ez idő alatt ne büntessék őket**. Ezért a kijelölt szobákat **nem szabad szegregációnak tekinteni**: az életkor-meghatározás alatt álló kérelmezők számára továbbra is hozzáférést kell biztosítani a közös területekhez és tevékenységekhez a befogadási személyzet felügyelete mellett, előmozdítva ezáltal a befogadást, ugyanakkor fenntartva a mindenki számára biztonságos környezetet. Ha az életkor-meghatározás során kiderül, hogy a személy felnőtt, akkor tájékoztatni kell a szálláshelyváltásról, és a lehető leghamarabb át kell helyezni egy megfelelő intézménybe.

⁽⁴¹⁾ Az APR (35) preambulumbekkezdése.

⁽⁴²⁾ 2. iránymutatás, Európa Tanács: *Recommendation CM/Rec(2022)22 of the Committee of Ministers to member States on human rights principles and guidelines on age assessment in the context of migration (A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2022)22. sz. ajánlása a tagállamok számára az emberi jogi elvekről és az életkor meghatározására vonatkozó iránymutatásokról a migrációval összefüggésben)*, 2022, <https://rm.coe.int/0900001680a96350>.

⁽⁴³⁾ Az RCD (2024) 27. cikke (9) bekezdésének c) és d) pontjában meghatározottak szerint.

Ezzel szemben a (potenciális) gyermekek felnőtt intézményekben való elhelyezése sokkal komolyabb védelmi aggályokat vetne fel, mivel ezáltal fokozottan ki lennének téve az erőszak, a visszaélés, a kizsákmányolás, az elhanyagolás és az újbóli traumás élmények kockázatának. Ez aláásná a nemzetközi gyermekvédelmi normákat és a gyermek mindenképp felett álló érdekének elvét. Ezért ezt szigorúan el kell kerülni. A hatóságoknak tisztában kell lenniük azzal, hogy nagyobb és károsabb kockázatot jelent a gyermekek felnőttként való kezelése, mint az, ha a fiatal felnőtteket ideiglenesen gyermekeknek megfelelő környezetben helyezik el, és biztosítják a megfelelő felügyeletet.

Az EUAA kapcsolódó kiadványa

A kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételeivel kapcsolatban további információkért lásd: EASO: [Útmutató a kísérő nélküli kiskorúak befogadási feltételeiről: Műveleti előírások és mutatók](#), 2018. december.

Az életkor-meghatározási eljárásokat meghatározó előírások és joggyakorlat

Bár az APR nem írja elő kifejezetten ezt az elvet, a kiskorúság vélelmére gyakran hivatkoznak a nemzetközi normákban és joggyakorlatban, hogy rámutassanak az alkalmazandó eljárási biztosítékokra.

Gyermekjogi egyezmény: a kísérő nélküli és a gondviselőiktől elszakított gyermekekkel szemben a származási országukon kívül alkalmazott bánásmódot illetően a Gyermekjogi Bizottság hangsúlyozza, hogy a gyermekeket érkezéskor haladéktalanul azonosítani kell, és az életkor-meghatározást „tudományos, biztonságos, a gyermeki és a nemi szempontokat figyelembe vevő módon kell elvégezni, elkerülve a gyermek testi épségének megsértését; kellően tiszteletben tartva az emberi méltóságot; és fennmaradó bizonytalanság esetén oly módon kell biztosítani az egyén számára a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét, hogy amennyiben fennáll annak a lehetősége, hogy az egyén gyermek”.⁽⁴⁴⁾

Darboe és Camara kontra Olaszország ítélet⁽⁴⁵⁾: az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) megállapította, hogy a kiskorúság vélelme a magukat kiskorúnak valló, kísérő nélküli egyének védelmének elválaszthatatlan eleme. **Ez a vélelem eljárási biztosítékokat vált ki**, amelyek kötelezően hozzátartoznak az életkor-meghatározási eljárásokhoz, így biztosítva, hogy a felnőttként való téves azonosítás ne vezessen jogsértésekhez.

⁽⁴⁴⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága: [General Comment No. 6 \(2005\) Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin](#) (6. sz. átfogó kommentár (2005): A hazájuktól távol élő, kísérő nélküli és szüleiktől elszakított gyermekekkel való bánásmód), 2005. A Gyermekjogi Bizottság elé terjesztett egyéb ügyek a következők: J.A.B. kontra Spanyolország: öt serdülőkorú migráns és menedékkérő nyújtotta be a Gyermekjogi Bizottsághoz: A.L., Algériából (16/2017), M.T., Elefántcsontpartról (17/2017), J.A.B., Kamerunból (22/2017), valamint M.A.B. és R.K., mindketten Guineából (24 és 27/2017). A bizottság által 2019. július és 2020. február között elfogadott valamennyi határozat ugyanarra a kiindulópontonra, az életkor meghatározására irányuló eljárásra épül. A bizottság minden esetben azt vizsgálja, hogy ez az eljárás sérti-e az egyezmény bármely rendelkezését, és következésképpen, hogy az eljárás – és annak kimenetele – más gyermekek jogainak megsértéséhez vezet-e.

⁽⁴⁵⁾ EJEB, 2022. október 21-i ítélet, [Darboe és Camara kontra Olaszország](#), 5797/17, ECLI:CE:ECHR:2022:0721JUD000579717. Az összefoglaló megtalálható az [EUAA esetjogi adatbázisában](#).

Darboe és Camara kontra Olaszország ítélet ⁽⁴⁶⁾: az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) megállapította, hogy a kiskorúság véelme a magukat kiskorúnak valló, kísérő nélküli egyének védelmének elválaszthatatlan eleme. **Ez a vélelem eljárási biztosítékokat vált ki**, amelyek kötelezően hozzátartoznak az életkor-meghatározási eljárásokhoz, így biztosítva, hogy a felnőttként való téves azonosítás ne vezessen jogsértésekhez.

Hämäläinen kontra Finnország ítélet ⁽⁴⁷⁾: az EJEB kiemelte a kísérő nélküli gyermekekre vonatkozó biztosítékok garantálásának fontosságát, és elismerte, hogy a kiskorúság véelme elengedhetetlen azok garantálásához.

F.B. kontra Belgium ítélet ⁽⁴⁸⁾: az ügy egy életkor-meghatározás után hozott döntéssel foglalkozott, amely megszüntette a kérelmező jogosultságát a kísérő nélküli kiskorúak támogatására. Anélkül, hogy döntött volna a csontvizsgálatok megbízhatóságáról vagy a kérelmező kiskorúságáról, a bíróság azt állapította meg, hogy a döntéshozatali eljárást, amely a kérelmező kísérő nélküli kiskorúaknak járó támogatásra való jogosultságának megszüntetéséről szóló határozatot eredményezte, nem kísérték megfelelő biztosítékok az EJEE 8. cikkének alkalmazásában, így egyhangúlag megállapította e cikk megsértését. Kiemelte különösen, hogy az aktában semmi jele nem volt annak, hogy a kérelmezőt tájékoztatták volna arról, hogy az orvosi vizsgálat elvégzéséhez szükség van a beleegyezésére. Ezenkívül hangsúlyozta, hogy invazív jellegük miatt az orvosi vizsgálatokhoz csak végső eszközként szabad folyamodni, amikor az érintett személy életkorával kapcsolatos kétségek eloszlására szolgáló alternatív eszközök nem hoztak egyértelmű eredményt. Ezzel kapcsolatban megjegyezte, hogy a kérelmezőt csak a csontvizsgálatok elvégzése után hallgatta meg a gyámhivatal kiskorúak befogadására speciálisan felkészített munkatársa. Az előzetes meghallgatással azonban meg lehetett volna győződni arról, hogy a kiskorúsággal kapcsolatos kétség kevésbé invazív eszközökkel eloszlatható-e, és a kérelmező így hozzájuthatott volna a jogai hatékony védelméhez szükséges összes információhoz.

O.Y.K.A. kontra Dánia ⁽⁴⁹⁾: az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága hangsúlyozta, hogy amennyiben egy személy eredetileg felnőttként veteti magát nyilvántartásba, de később kiskorúnak vallja magát, az életkorát ennek ellenére gondosan felül kell vizsgálni, és a kérelmet nem szabad megfelelő biztosítékok és mérlegelés nélkül automatikusan elutasítani.

2.2.1. Az igazoló dokumentumok értékelése

Amennyiben kétségek merülnek fel a kérelmező saját állítása szerinti kiskorúságával kapcsolatban, a hatóságoknak először meg kell vizsgálniuk minden olyan **bizonyítékot**, amelyet a személy be tud mutatni a bevallott életkorának igazolására. Idetartozik például: az útlevél, személyazonosító igazolvány, tartózkodási kártya, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága által kiadott úti okmányok, a családi állapotot igazoló vallási vagy polgári

⁽⁴⁶⁾ EJEB, 2022. október 21-i ítélet, [Darboe és Camara kontra Olaszország](#), 5797/17, ECLI:CE:ECHR:2022:0721JUD000579717. Az összefoglaló megtalálható az [EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽⁴⁷⁾ Az EJEB 2014. július 16-i ítélete, [Hämäläinen kontra Finnország](#), 37359/09, ECLI:CE:ECHR:2014:0716JUD003735909.

⁽⁴⁸⁾ Az EJEB 2025. március 6-i ítélete, [F.B. kontra Belgium](#), 47836/21, ECLI:CE:ECHR:2025:0306JUD004783621 (francia nyelven). Az összefoglaló megtalálható az [EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽⁴⁹⁾ Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága: [a bizottság által a fakultatív jegyzőkönyv 5. cikkének \(4\) bekezdése alapján, a 2770/2016. sz. közleményről elfogadott vélemények](#), CCPR/C/121/D/2770/2016, 2017. november 7.

okmányok (házassági, születési, családi anyakönyvi kivonat), iskolai bizonyítványok, a kérelmező vagy bármely családtagja oltási könyve, amely utal a kérelmező életkorára.

A bemutatott okmányokat nem lehet érvénytelennek tekinteni, kivéve, ha bizonyítható, hogy azokat csalárd módon szerezték, manipulálták vagy meghamisították.

Az APR 25. cikkének (1) bekezdése

Az életkor meghatározása céljából a rendelkezésre álló dokumentumokat hitelesnek kell tekinteni, kivéve, ha bizonyíték áll fenn ennek az ellenkezőjére nézve, valamint figyelembe kell venni a kiskorú nyilatkozatait.

Ha a nemzeti hatóságok gyanítják, hogy egy okmány hamis, akkor kérhetik annak ellenőrzését. Az okmányok származási országból történő hitelesítésének kérelmezése azonban nemcsak nehézkes, hanem potenciális védelmi kockázatot is jelent a szóban forgó kérelmező számára. Erről lásd az APR 7. cikke (2) bekezdésének b) pontját, amely kimondja, hogy a hatóságok számára tilos „az üldöztetés vagy a súlyos sérelem forrásaitól oly módon megszerezni bármely információt, amely azt eredményezné, hogy az említettek tájékoztatást kapnak arról, hogy az adott kérelmező kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozatot tett”. Az okmányok származási ország által végzett ellenőrzését nem lehet kérni akkor, ha a kérelmező jelezte, hogy nemzetközi védelmet szeretne kérni, ha felmerült a nemzetközi védelem iránti igény, vagy ha üldöztetés veszélye áll fenn.

Tekintettel arra, hogy a kérelmezők esetleg konfliktusok és háborúk sújtotta területekről érkeznek, gyakran előfordul, hogy az okmányaikról csak fényképet tárolnak a mobiltelefonjukon vagy e-mail fiókjukban.

Ilyen esetben a fényképeket/szkennelt dokumentumokat a bizonyító erejük kellő figyelembevételével kell értékelni. Bár el kell ismerni azt a gyakorlati tény, hogy a kérelmezők gyakran digitális másolatokra támaszkodnak, a hatóságoknak továbbra is éberem kell figyelniük a hamisítás vagy manipuláció kockázatára. Az ilyen másolatokat vagy szkennelt dokumentumokat ezért a kérelmező nyilatkozataival együtt kell értékelni.

Gyakorlati példa

Egy kérelmező a következő okmányokat nyújtja be:

- **az útleveél** mobiltelefonra mentett **fényképe**, mert az eredeti útleveél az utazás során elveszett;
- külföldi családtag által e-mailben küldött, **szkennelt születési anyakönyvi kivonat**;
- az **UNHCR regisztrációs kártya** fénymásolata;
- oldalanként lefényképezett **családi kiskönyv**;
- **iskolai bizonyítvány vagy oltási kártya** digitális formátumban.

Az ilyen dokumentumok megbízhatóságának értékeléséhez olyan elemeket kell vizsgálni, mint a személyes adatok következetessége a dokumentumokban, a látható hivatalos bélyegzők vagy aláírások, a metaadatok (pl. a fénykép készítésének dátuma), vagy hogy a dokumentum összhangban van-e a kérelmezőről már ismert információknak. A hatóságoknak ugyanakkor továbbra is figyelniük kell az esetleges hamisításra vagy manipulációra, például a vágott bélyegzőkre, az eltérő betűtípusokra vagy a digitális szerkesztés látható jeleire. Amennyiben továbbra is észszerű kétségek állnak fenn, az ilyen másolatok értékét össze lehet mérni más bizonyítékokkal (pl. meghallgatások, tanúvallomások vagy elismert szervezetektől származó információk). Ellenőrzésre irányuló lépéseket csak olyankor szabad tenni, ha azok nem veszélyeztetik a kérelmezőt; tiszteletben kell tartani a titoktartás elvét⁽⁵⁰⁾.

Ezért **nem kell hitelesítést kérni** ⁽⁵¹⁾, ha a kiskorúságot más közvetett bizonyítékok is alátámasztják.

2.2.2. Az életkor-meghatározás indoklása

Az életkor meghatározása nem lehet rutinszerű gyakorlat; csak olyankor kezdeményezhető, ha **alapos kétségek merülnek fel** az egyén bevallott életkorával kapcsolatban. Ilyen kétségek akkor merülhetnek fel, ha a bevallott életkor nem igazolható, vagy ha a kérelmező meghallgatása, a releváns dokumentumok és információk összegyűjtése, illetve más mutatók figyelembevételét követően a rendelkezésre álló bizonyítékok ellentmondanak annak.

Az APR-ben leírtak szerint, ha a kérelmező meghallgatását és a rendelkezésre álló bizonyítékok vagy egyéb jelek összegyűjtését követően szerzett információk (a következetlenségek vagy ellentmondások miatt) nem tudják eloszlatni a hatóságok kételyeit, akkor „az eljáró hatóságok multidiszciplináris értékelést **végezhetnek** – beleértve a pszichoszociális értékelést is” ⁽⁵²⁾, hogy meghatározzák a kérelmező életkorát.

Mivel ez egy „megengedő rendelkezés”, az APR 25. cikkének (1) bekezdése jelzi, hogy az életkor-meghatározási eljárás elindításáról szóló döntés **mérlegelés tárgya**, és **nem kötelező**. A hatóságok dönthetnek úgy, hogy alkalmazzák a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét, és a kérelmezőt **az életkor-meghatározás elvégzése nélkül is kiskorúnak nyilváníthatják** (lásd a fenti [forgatókönyveket](#)).

Ha azonban a hatóságoknak alapos kétségei vannak egy olyan kérelmező életkorát illetően, aki nagykorúsága esetén a határon folytatott kötelező eljárás hatálya alá tartozna, a személyt (ideiglenesen) a **határon folytatott menekültügyi eljárás** alá kell helyezni, és a kísérő nélküli kiskorúaknak megfelelő befogadási feltételeket kell biztosítani számára; ilyen esetben az életkor meghatározása kötelező ⁽⁵³⁾. További részletekért lásd az Európai Bizottság hamarosan megjelenő iránymutatását a menekültügyi és a határon folytatott visszaküldési eljárásokról.

⁽⁵⁰⁾ Az APR 7. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁵¹⁾ Az APR 25. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁵²⁾ Az APR 25. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁵³⁾ Az APR 53. cikke (1) bekezdésének második mondata.

Összefoglalás

- Hiányzó dokumentumok, kisebb ellentmondások vagy az életkorral kapcsolatos szubjektív benyomások miatt kezdeti kétségek merülhetnek fel. Ezeket az életkor előzetes ellenőrzésével vagy sikerül eloszlatni, vagy nem. Ha sikerül, akkor nincs szükség életkor-meghatározásra.
- Alapos kétségek merülhetnek fel ténybeli ellentmondások, a kérelmező nyilatkozataiban szereplő ellentmondások, a hivatalos nyilvántartások következetlensége miatt, vagy ha az életkor előzetes ellenőrzése során felmerült eltéréseket nem lehet tisztázni. Ez életkor-meghatározási eljárás kezdeményezéséhez vezethet.

2.3. Gyámság vagy képviselet

A kísérő nélküli kiskorúak számára a lehető leghamarabb ki kell nevezni egy gyámot ⁽⁵⁴⁾ vagy egy [ideiglenes gyámot](#) ⁽⁵⁵⁾, ha állandó gyámot nem lehet gyorsan kirendelni. Ez szükséges biztosíték a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosításához a menekültügyi eljárás és az életkor-meghatározás során (lásd a [2.1. szakaszt A gyermek mindenek felett álló érdeke](#)). Olyan szervezeteket vagy természetes személyeket, akiknek az érdekei ütköznek vagy potenciálisan ütközhetnek a kísérő nélküli kiskorú érdekeivel, nem lehet kinevezni gyámnak. A paktum hangsúlyozza továbbá a nemzeti gyermekvédelmi hatóságokkal való szoros együttműködés fontosságát az előszűréstől kezdve, amihez előírja, hogy a gyermek támogatására a lehető leghamarabb ki kell jelölni egy olyan személyt, aki rendelkezik a szükséges szakértelemmel ⁽⁵⁶⁾.

A gyámot a kérelem benyújtásától számított **15 munkanapon belül** ⁽⁵⁷⁾ ki kell jelölni. Kivételes helyzetekben, például aránytalanul nagy számú kérelem esetén, ez az időszak **10 munkanappal** meghosszabbítható ⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁴⁾ Az AMMR 2. cikkének (12) bekezdése, a QR 3. cikkének (18) bekezdése és 33. cikke, az előszűrésről szóló rendelet 11. cikkének (3) bekezdése, az APR 23. cikkének (2) bekezdése, a harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendelet hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról, továbbá a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Europol által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kérelmezéséről, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző ügynökség létrehozásáról szóló 1077/2011/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i [603/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet](#) (átdolgozás) 14. cikkének (1) bekezdése (HL L 180., 2013.6.29.).

⁽⁵⁵⁾ Az APR 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

⁽⁵⁶⁾ Az APR 23. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁵⁷⁾ Az APR 23. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁵⁸⁾ Az APR 23. cikkének (3) bekezdése és az AMMR 23. cikke.

A gyám feladatai az életkor meghatározásával kapcsolatban

Az életkor-meghatározási eljárás megkezdése előtt az (ideiglenes) gyámnak elegendő időt kell kapnia arra, hogy felkészüljön, tájékoztassa a kérelmezőt és szükség esetén konzultáljon egy jogi tanácsadóval. A gyámnak és a kérelmezőnek – egy jogi tanácsadó segítségével – ajánlatos lehetőséget adni arra, hogy megvitassák a hatóságokkal a dokumentumokból, nyilatkozatokból vagy más releváns jelekből eredő konkrét kétségeket. Ez biztosítja az átláthatóságot és lehetővé teszi az esetleges tisztázást vagy további bizonyítékok benyújtását, amelyek tisztázhatják a bizonytalanságokat anélkül, hogy további lépéseket kellene tenni.

A gyámnak – adott esetben a jogi tanácsadóval együtt – el kell magyaráznia a kérelmezőnek, mivel jár az életkor meghatározása, nevezetesen:

- hogy milyen módszereket alkalmazhatnak;
- mire lehet számítani, és hogyan követik egymást a lépések;
- mit jelent a kérelmező együttműködési kötelezettsége, és milyen következményei lehetnek az együttműködés elmaradásának (például az, hogy valaki nem veti alá magát az életkor-meghatározási eljárásnak – akár a multidiszciplináris értékelésnek, akár az orvosi vizsgálatoknak –, önmagában nem ad alapot a kérelem elutasítására, de a hatóságokat arra a feltételezésre vezetheti, hogy az illető személy felnőtt⁽⁵⁹⁾)

Ez döntő pillanat, mivel az egyértelmű és gyermekbarát tájékoztatás bizalmat kelthet, csökkentheti a félelmet és ösztönözheti az együttműködést, egyúttal arra ösztönzi a kérelmezőt, hogy további információkat vagy dokumentumokat nyújtson be a bevallott életkorának alátámasztására.

Az életkor meghatározása során a gyámnak vagy a felelős felnőttnek jogában áll tisztázási céllal kérdéseket feltenni és/vagy a kérelmezőt támogató észrevételeket tenni. A gyám ezenkívül alapvető szerepet játszik a kérelmező jóllétének biztosításában a folyamat során: gondoskodnia kell a kérelmező jóllétének megóvásáról, és szünetet kérhet, ha a kérelmező ideges lesz, túlterhelődik vagy zavartnak tűnik; a gyám/felelős felnőtt szükség esetén be is avatkozhat annak érdekében, hogy a folyamat tiszteletteljes és támogató maradjon, és igazodjon a kérelmező igényeihez. Ahhoz, hogy megfelelően el tudják látni a kérelmező támogatásában rájuk jutó szerepet, fontos, hogy az (ideiglenes) gyám és – adott esetben – a jogi tanácsadó kellő időben hozzáférjen az életkor-meghatározás eredményéhez és a döntés alapjául szolgáló indokláshoz. A gyám jogosult betekinteni a kérelmező aktájában szereplő, releváns dokumentumok tartalmába (amibe beletartozik az orvosi vizsgálattal kapcsolatos összes dokumentum is). Ez biztosítja, hogy megfelelően tájékoztatni tudja a kérelmezőt, és lehetővé tegye a hatékony jogorvoslathoz való jog gyakorlását, hogy a nemzeti joggal összhangban fellebbezhessen az életkor-meghatározási határozat eredménye ellen, akár önálló fellebbezésként, akár az első fokon hozott határozat elleni fellebbezés részeként.

⁽⁵⁹⁾ Az APR 25. cikkének (6) bekezdése: „... A részvétel megtagadása csak megdönthető vélelemnek minősül arra vonatkozóan, hogy a kérelmező nem kiskorú.”

Az EUAA kapcsolódó eszközei

EUAA/Európa Tanács: [Age Assessment for Children – YouTube](#) (A gyermekek életkorának meghatározása, elérhető 13 nyelven).

EUAA: [All You Need to Know about Age Assessment](#) (Minden, amit az életkor meghatározásról tudni kell), 2022. január. Ez egy gyermekbarát tájékoztató füzet az életkor meghatározásáról, amely kiegészíti a fenti animációs videót.

EASO: [Age Assessment for Children – YouTube](#) (A gyermekek életkorának meghatározása, elérhető 23 nyelven). Ez a gyakorló szakembereknek készült tájékoztató animáció bemutatja az életkor-meghatározás háttérében rejlő okokat, azt, hogy hol és hogyan kell elvégezni.

EASO: [Gyakorlati útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekéről](#), 2019. február. Most készül az útmutató új, a paktumot figyelembe vevő kiadása, amely 2026-ban lesz elérhető.

EUAA/FRA: [Bevezetés a nemzetközi védelembe: Gyakorlati eszköz gyámoknak](#), 2023. október.

EUAA/FRA: [A menekültügyi eljárás: Gyakorlati eszköz gyámoknak](#), 2023. október.

EASO: [Age Assessment Practices in EU+ countries: Updated findings](#) (Életkor-meghatározási gyakorlatok az EU+ országokban: Aktualizált megállapítások), 2021. szeptember.

2.4. A jogi tanácsadó szerepe

Az APR megállapítja, hogy a kérelmezőknek a közigazgatási eljárás valamennyi szakaszában joguk van jogi tanácsadóval konzultálni a kérelmükkel kapcsolatos kérdésekben ⁽⁶⁰⁾. A nemzetközi védelem iránti kérelem nyilvántartásba vételekor ingyenes **jogi tanácsadást** lehet kérni, gyermekek részére is ⁽⁶¹⁾.

Ha a nemzeti jog megengedi, a jogi tanácsadást és a jogi segítségnyújtást végezheti ugyanaz a személy. A jogi tanácsadás különbözik a jogi segítségnyújtástól, és magában foglalja az eljárás egészére vonatkozó útmutatást, segítségnyújtást és magyarázatot: jogok, kötelezettségek, a különböző eljárások szabályai, valamint tájékoztatás a kedvezőtlen határozat megtámadásának módjáról. Ez ingyenes, és a kérelmezőt legkésőbb a nyilvántartásba vételkor tájékoztatni kell arról a lehetőségről, hogy jogi tanácsadást kérhet.

Az ingyenes **jogi tanácsadást** egy személy egyidejűleg több kérelmezőnek vagy egyénileg is nyújthatja. A jogi tanácsadó feladata az általános útmutatás és segítségnyújtás a nemzetközi

⁽⁶⁰⁾ Az APR 15. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁶¹⁾ Az APR 33. cikke (1) bekezdésének második albekezdése: „E bekezdés első albekezdése a kísérő nélküli kiskorúak 15. és 16. cikk szerinti, jogi tanácsadás nyújtásához, valamint jogi segítségnyújtáshoz és képviselőhöz való jogának sérelme nélkül alkalmazandó.”

védelmi közigazgatási eljárás ⁽⁶²⁾ során, ideértve az életkor meghatározását is. Bár a csoportos tájékoztatók hasznosak lehetnek az előzetes tájékozottság javításához, ezek nem helyettesíthetik az egyéni tanácsadást, amely elengedhetetlen az életkor-meghatározási eljárás alatt álló feltételezett gyermek mindenek felett álló érdekeinek védelméhez. A jogi tanácsadók támogatják a gyámot vagy (kísérettel érkező gyermek esetében) a szülőket/gondviselőket abban, hogy a feltételezett gyermeket segítsék és tájékoztassák az életkor-meghatározás eredményének a kérelmekre és más kapcsolódó eljárásokra gyakorolt lehetséges hatásairól is.

E feladat ellátásához az ilyen szolgáltatást nyújtó egyéni jogi tanácsadóknak vagy civil társadalmi szervezeteknek a nemzeti eljárás szerint erre engedélyt kell kapniuk, és a kérelmezőhöz hozzá kell férniük. A jogi tanácsadó ezenkívül soha nem lehet összeférhetetlenségi helyzetben, amikor tanácsot ad a kérelmezőnek.

Bár az APR nem biztosít jogot a nemzetközi védelemről szóló határozattól független fellebbezéshez az életkor-meghatározási határozat ellen, nem zárja ki azt, hogy a tagállamok nemzeti joguk alapján ilyen jogot biztosítsanak.

Amennyiben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik az életkor-meghatározással szembeni önálló fellebbezést, az APR és a Charta által megállapított **hatékony jogorvoslathoz való jog** továbbra is érvényes. A kérelmezőknek, az (ideiglenes) gyámoknak és a jogi tanácsadóknak minden esetben **egyértelmű tájékoztatást kell kapniuk a határozat elleni fellebbezés rendelkezésre álló lehetőségeiről**, az eljárásokról és az alkalmazandó határidőkről, valamint az életkorról hozott határozat alapjául szolgáló releváns információkról.

Ingyenes jogi tanácsadást és jogi képviselést kell biztosítani, ha a kérelmező fellebbezni szeretne vagy meg akarja támadni az életkorról hozott határozatot, akár a nemzetközi védelem iránti kérelemről szóló határozat elleni fellebbezés részeként, akár a nemzeti eljárás szerinti külön eljárás keretében. Amennyiben a nemzeti jogszabályok külön jogi fellebbezést írnak elő az életkor meghatározásáról szóló határozat ellen, az ingyenes jogi tanácsadáshoz való hozzáférésre a nemzeti szinten megállapított szabályok és eljárások vonatkoznak, beleértve a *pro bono* képviselést alkalmazhatóságára irányadó szabályokat és eljárásokat is. Ehhez az is kell, hogy a gyám vagy a szülők és a kérelmező megkapják a szükséges információkat a fellebbezés módjáról és a betartandó határidőkről.

Az EUAA kapcsolódó eszközei

- EUAA: [Practical Guide on Free Legal Counselling: Organisation of the provision of free legal counselling](#) (Gyakorlati útmutató az ingyenes jogi tanácsadásról: Ingyenes jogi tanácsadás szervezése), 2025. október.
- [Legal counselling and assistance | Let's Speak Asylum](#) (Jogi tanácsadás és segítségnyújtás – Beszéljünk a menekültügyről!)

⁽⁶²⁾ Az APR 16. cikkének (2) bekezdése.

2.5. A tájékoztatáshoz, részvételhez és beleegyezéshez való jog

Amikor a kérelmezőket felkérjük az életkor-meghatározásban való részvételre, ez számukra zavarba ejtő és ijesztő lehet⁽⁶³⁾, mivel nem feltétlenül értik, miért van szükség ilyen eljárásra. Úgy érezhetik, hogy nem bíznak meg bennük, és egyes kérelmezők ezt az eljárás szokásos lépése helyett inkább a becstelenség vádjának tekinthetik. Ahhoz, hogy a jogaik és jóllétük védve legyenek az eljárás során, feltétlenül biztosítani kell, hogy a kérelmezőket **megfelelően tájékoztassák**, bevonják és lehetőséget kapjanak a beleegyezésre.

Az életkor-meghatározás céljáról és folyamatáról szóló tájékoztatást időben, a folyamat megkezdése előtt, az életkornak és kultúrának megfelelő, gyermekbarát módon kell megadni⁽⁶⁴⁾. A felvilágosítás megértését kétszer is ellenőrizni kell, és a kérelmezőnek lehetőséget kell adni arra, hogy kérdezzen. A folyamatban kulturális közvetítők, tolmácsok, gyámok és/vagy szülők is részt vehetnek. A gyám az életkor-meghatározási eljárással összefüggésben segíthet a kérelmezőnek a következtelenségek tisztázásában, ha elmagyarázza neki, miért nem fogadják el a megadott életkort, vagy miért nem elegendőek a benyújtott bizonyítékok. Ez segít abban, hogy a kérelmező jobban megértse a folyamatot, és ösztönzi az együttműködést, többek között további információk közlésével.

Fontos, hogy a kérelmezőknek az életkor-meghatározási eljárás keretében tárgyalt valamennyi kérdéssel kapcsolatban **lehetőségük legyen kifejezni véleményüket** és gondolataikat. Ezért biztosítani kell aktív szerepvállalásukat⁽⁶⁵⁾ és részvételüket⁽⁶⁶⁾. A hatóságoknak szóbeli meghallgatást kell biztosítaniuk a kérelmezők és szüleik számára, ha a bevallott életkorral kapcsolatban bármilyen kétség merül fel, vagy ha következtelenségekre derül fény. A szülők gyakran fontos információkat tudnak közölni a kérelmező háttéréről, neveltetéséről és családi körülményeiről, és ezek segíthetnek a bizonytalanságok tisztázásában és a kérelmező életkorának megállapításában. A szülők ily módon történő bevonása biztosítja a tisztességes eljárást, tiszteletben tartja a gyermek ahhoz való jogát, hogy a gondozóival együtt meghallgassák, és a családi szempontok figyelembevétele révén elősegíti a gyermek mindenképp felett álló érdekének védelmét.

A kérelmezőnek, a gyámnak vagy a szülőknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az életkor-meghatározásban, különösen az esetleges orvosi vizsgálatok szakaszában való részvételhez **hozzájáruljanak** vagy ne járuljanak hozzá (lásd [4. melléklet – Az életkor-meghatározásban való részvételhez szükséges beleegyező nyilatkozat mintája](#)). A beleegyezésnek külső nyomás vagy manipuláció nélkül kell történnie, különösen a korábban kizsákmányolást, kényszerítést, nemi alapú erőszakot vagy bántalmazást elszenvedő személyek esetében.

⁽⁶³⁾ Argyriou, Dr. A.: *The psychological impact of the age dispute process on unaccompanied children seeking asylum in the UK (Az Egyesült Királyságban menedéket kérő, kísértől nélküli kiskorúak életkorának megállapítására irányuló eljárás pszichológiai hatása)*, 2024.

⁽⁶⁴⁾ Az RCD (2024) 5. cikkének (2) bekezdése, az APR 23. cikkének (5) bekezdése, az előszűrésről szóló rendelet 11. cikkének (3) bekezdése.

⁽⁶⁵⁾ Összhangban a [BIZOTTSÁG 2024. április 23-i AJÁNLÁSÁVAL a gyermek mindenképp felett álló érdekét szolgáló integrált gyermekvédelmi rendszerek kialakításáról és megerősítéséről](#), (C/2024/2680 final).

⁽⁶⁶⁾ A gyermek meghallgatáshoz való jogát több jogi eszköz is elismeri, például: Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, General comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard (12. sz. átfogó kommentár a gyermek meghallgatáshoz (véleménynyilvánításhoz) való jogáról), CRC/C/GC/12, 2009. július 20., <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2009/en/70207>; az APR (23) preambulumbekzdése; az AMMR 23. cikkének (3) bekezdése.

Az APR-rel összhangban ⁽⁶⁷⁾ a kérelmezőnek és a gyámnak egyaránt **hozzá kell járulnia az orvosi vizsgálatokhoz**: ez azt jelenti, **hogy joguk van megtagadni**. A kérelmezőt és szüleit vagy gyámját tájékoztatni kell arról, hogy a vizsgálat megtagadása önmagában nem vezethet a **nemzetközi védelem iránti kérelem** elutasításához, és csak megdönthető vélelemnek minősül arra vonatkozóan, hogy a kérelmező nem kiskorú ⁽⁶⁸⁾.

Mivel a jogszabály kifejezetten **csak az életkor-meghatározás orvosi részéhez** írja elő a beleegyezést ⁽⁶⁹⁾, a multidiszciplináris értékelés megtagadására nincs hivatalos jogalap. A kérelmező azonban a gyakorlatban meg tudja tagadni a részvételt – például úgy, hogy nem jelenik meg a pszichoszociális értékelésen, vagy a meghallgatás során csendben marad. Ez nyomatékosítja annak fontosságát, hogy a kérelmező megfelelő tájékoztatást kapjon, és megértse a teljes életkor-meghatározási folyamat célját és hatókörét, beleértve annak multidiszciplináris elemeit is. A világos és közérthető kommunikáció elengedhetetlen az együttműködés erősítéséhez, valamint az eljárás tisztességességének és átláthatóságának biztosításához.

A részvétel megtagadása esetén **meg kell vizsgálni a személy elutasításának okait**. Az elutasítás okainak megértése és a személyre szabottabb információk nyújtása segíthet a kezdeti félelmek leküzdésében és javíthatja az együttműködést.

Fontos megjegyezni, hogy amennyiben az életkor-meghatározás eredménye nem felel meg a kérelmező elvárásainak, feltétlenül tisztában kell lennie azzal, hogy a döntést jogában áll a **rendelkezésre álló fellebbezési vagy felülvizsgálati mechanizmusok** révén megtámadni. Ha a nemzeti rendszerek az életkor meghatározásával szemben külön fellebbezési lehetőséget biztosítanak, a kérelmezőt kifejezetten tájékoztatni kell arról, hogy egy ilyen fellebbezés benyújtása nem fogja negatívan befolyásolni a nemzetközi védelem iránti kérelmének elbírálását.

Ez a biztosíték a tájékoztatással, a beleegyezéssel és a részvétellel összefüggésben ugyanígy alkalmazandó, biztosítva, hogy a kérelmezők a következményektől való félelem nélkül gyakorolhassák a jogukat. Általában véve az ügyintéző felelőssége, hogy tájékoztassa a kérelmezőt az elutasítás jogi következményeiről. A vizsgálati eljárással kapcsolatos aggályokat azonban az egészségügyi szakembernek kell kezelnie, a gyám támogatásával, hogy erősítse a bizalmat és a megnyugtassa a kérelmezőt.

2.6. Szakképesítéssel rendelkező értékelők

A hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az életkor-meghatározás elvégzésére kijelölt személyek rendelkezzenek a **szükséges szakértelemmel/specializációval**. Az APR egyértelműen hivatkozik az életkor becslése, illetve a gyermekkori fejlődés terén **szakértelemmel rendelkező szakemberekre**, például szociális munkásokra, pszichológusokra vagy gyermekorvosokra, hogy értékelni tudják a különböző tényezőket, például a fizikai, pszichológiai, a fejlődés terén jelentkező, környezeti és kulturális tényezőket ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁷⁾ Az APR 25. cikkének (5) bekezdése.

⁽⁶⁸⁾ Az APR 25. cikkének (6) bekezdése.

⁽⁶⁹⁾ A hozzájárulást csak az orvosi vizsgálatához kérik, nem pedig a teljes életkor-meghatározási eljáráshoz (az APR 25. cikkének (4) bekezdése).

⁽⁷⁰⁾ Az APR 25. cikkének (1) bekezdése és (37) preambulumbekzdése.

Az életkor-meghatározásban részt vevő „szakképesítéssel rendelkező szakemberek” fogalmát az APR nem határozza meg külön. Ezért hivatkozni kell a vonatkozó **nemzeti jogszabályokra**, amelyek meghatározhatják, hogy egy szakember milyen képesítésekkel vagy szakmai profilokkal minősül kompetensnek az **életkorbecslés és a gyermekek fejlődése** területén.

Bár az APR nem határoz meg egységes előírást, azt javasolja, hogy a multidiszciplináris csapat tagjai között legyenek **szociális munkások, pszichológusok vagy gyermekorvosok**. A tagállamoknak ennek megfelelően célszerű lehet **ellenőrizni** az e szakmákra vonatkozó **nemzeti képesítési követelményeket**, hogy biztosítsák, hogy az értékelési folyamatban részt vevő személyek megfelelő szakértelemmel és képesítéssel rendelkezzenek.

Az életkor-meghatározás multidiszciplináris jellegének megfelelően a tagállamok saját belátásuk szerint jelölhetik ki az ebben részt vevő szakembereket, figyelembe véve azok konkrét készségeit, képesítéseit és képzettségét. A keret nem zár ki semmilyen szakmai profilt, pl. az egészségügyi személyzetet (pl. ápolók, gyermekorvosok, orvosok), pszichoszociális szakembereket vagy más területekről érkező szakembereket, köztük például etnoantropológusokat vagy kulturális közvetítőket, feltéve, hogy a szakmai hátterük releváns, és érdemben tudnak hozzájárulni a folyamathoz. Ez a rugalmasság lehetővé teszi, hogy a nemzeti hatóságok a multidiszciplináris csoport összetételét hozzáigazítsák a közigazgatási struktúráikhoz és a rendelkezésre álló szakértelemhez – az értékelés minőségének és megbízhatóságának megőrzése mellett.

Elengedhetetlen mindazonáltal, hogy a folyamat nem orvosi összetevőiben részt vevő szakemberek szigorúan a képesítésük és szakértelmük keretein belül járjanak el. Egy ápoló például azzal járulhat hozzá a multidiszciplináris értékeléshez, hogy szakmai tapasztalatára támaszkodva észrevételeket tesz a kérelmező általános jóllétére, ápoltságára vagy általános fejlődésére vonatkozóan. Ez azonban nem terjedhet ki az életkor meghatározásának orvosi szakaszába tartozó orvosi vagy klinikai vizsgálatok elvégzésére, amelyeket képzett orvosnak kell végrehajtania.

A szükséges szakértelem azt jelenti, hogy az értékelőktől az alapvető szakmai hátterük **mellett** elvárható az **életkor-meghatározási módszerekről és eljárásokról szóló speciális képzés** elvégzése is. Az ilyen képzésnek ki kell terjednie a menekültügyi eljárásokban végzett életkor-meghatározás jogi, fejlődési, orvosi és eljárási vonatkozásaira, hogy az értékelés gyermekbarát, kulturális szempontokat figyelembe vevő és a jogokat tiszteletben tartó módon történjen.

A képzést az illetékes nemzeti hatóságoknak kell szervezniük vagy akkreditálniuk, (adott esetben) uniós szervekkel, például az EUAA-val együttműködésben. Más elismert tudományos vagy szakmai intézményeket is be lehet vonni.

A képzésnek a következőkről kell szólnia:

- az APR és a kapcsolódó uniós jogszabályok szerinti jogi kötelezettségek;
- a gyermekek fejlődése;
- az életkor meghatározásának orvosi, pszichológiai és pszichoszociális aspektusai;
- a gyermekekhez igazított meghallgatási technikák;
- az újbóli traumatizáció megelőzésére szolgáló biztosítékok; és
- eljárási normák a multidiszciplináris, gyermekbarát és a jogoknak megfelelő értékelések biztosítása érdekében.

A szakértelem fenntartása és aktualizálása érdekében frissítő tanfolyamokat és szakmai továbbképzéseket is biztosítani kell.

Az értékelőknek lehetőség szerint a gyermekvédelem terén is elegendő szakértelemmel kell rendelkezniük. Ezen belül különösen:

- ismerniük kell a nemzetközi és nemzeti jogi normákat, többek között a gyermekjogi egyezményt és az életkor-meghatározás eljárási biztosítékait ⁽⁷⁾;
- tudniuk kell hatékonyan és empátikusan kommunikálni a különböző kultúrákból származó kérelmezőkkel, biztosítva, hogy az életkor-meghatározásban részt vevő személy kinyilváníthassa véleményét;
- alapvető ismeretekkel kell rendelkezniük arról, hogyan lehet felismerni a pszichés nehézségekre utaló jeleket és tüneteket;
- felkészültnek kell lenniük az olyan helyzetek kezelésére, amikor a kérelmező erőszakos és bántalmazó élményekről számol be, és tisztában kell lenniük az ilyen esetekben rendelkezésre álló beutalási lehetőségekkel;
- pártatlannak és összeférhetetlenségtől mentesnek kell lenniük;
- az életkor-meghatározási folyamat során mindvégig biztosítaniuk kell a titoktartást, a megkülönböztetésmentességet és az egyén méltóságának tiszteletben tartását; és
- ismerniük kell a releváns szolgáltatókat és a beutalási rendszert arra az esetre, ha az értékelés során más sürgős szükségletek merülnek fel (pl. fizikai egészség, védelmi szükségletek vagy hasonló).

Az **életkor-meghatározási meghallgatást** lefolytató értékelőknek jól kell ismerniük az ügy szempontjából releváns származásiország-információkat (COI), valamint a kulturális gyakorlatokat, normákat és társadalmi dinamikákat. Ez a tudás elengedhetetlen ahhoz, hogy megbízható eredmények szülessenek. Az [EUAA COI portál](#) és más releváns weboldalak vagy források ismerete tovább támogatja az értékelőket a pontos és naprakész információkhoz való hozzáférésben.

A **pszichoszociális értékelést** végző szakembereknek rendelkezniük kell a gyermekek testi, pszichológiai és érzelmi növekedési mintáinak értékeléséhez szükséges készségekkel, és a felsoroltakat a gyermek szociális körülményeinek fényében kell értékelniük. Az interkulturális kompetenciák szintén rendkívül fontosak a migráns háttérrel rendelkező gyermekekkel végzett munkában. A pszichoszociális értékelés elvégzésével általában a gyermekek kognitív fejlődésére szakosodott, az életkor-meghatározás területén képzett pszichológusokat vagy szociális munkásokat bízják meg.

Az **orvosi vizsgálatokat** olyan orvosoknak kell végezniük, akik szakértelemmel rendelkeznek a gyermekek és az életkor meghatározása terén. A gyermek fejlettségének jeleit és a

⁽⁷⁾ UNHCR: *UNHCR observations on the use of age assessment in the identification of separated or unaccompanied children seeking asylum* (Az UNHCR észrevételei az életkor meghatározásának alkalmazásáról a menedékjogot kérő, felnőtt hozzátartozóitól elszakított vagy kísérel nélküli gyermekek azonosításában), 2015. június, <https://www.refworld.org/jurisprudence/amicus/unhcr/2015/en/93634>; Európa Tanács: *Human rights principles and guidelines on age assessment in the context of migration* (Emberi jogi elvek és az életkor meghatározására vonatkozó iránymutatások a migrációval összefüggésben), *CM/Rec(2022)22 ajánlás és indoklás* (Strasbourg: Európa Tanács, 2023. április), <https://rm.coe.int/cm-rec-2022-22-and-explanatory-memorandum-on-human-rights-principles-a/1680ab501f>; UNICEF: *Technikai feljegyzés az életkor meghatározásáról*, *op. cit.*, 7. lábjegyzet.

csontozat képét általában gyermekorvosok és radiológusok értékelik. Ezeknek az orvosszakértőknek kontextuális ismeretekkel is rendelkezniük kell, beleértve a COI-specifikus növekedési mutatók (pl. meghatározott etnikumokra vonatkozó gyermekgyógyászati referencia táblázatok) ismeretét, és tisztában kell lenniük a fizikai megjelenést, az érettséget és a kommunikációs stílust befolyásoló kulturális tényezőkkel.

Bár a fentiekben az értékelők ideális profilját mutattuk be, a gyakorlatban a tagállamok tudvalevőleg nehézségekbe ütközhetnek, amikor kellő számú, minden követelménynek megfelelő szakértőt kell találniuk. Az ilyen potenciális kihívások leküzdése, valamint a minőség és a megfelelés biztosítása érdekében a hatóságok befektethetnek a következő területekbe.

- **Fokozatos kapacitásépítés:** a szakemberek kezdetben eleget tesznek az alapvető követelményeknek (jogi előírások, pártatlanság, gyermekbarát kommunikáció), majd folyamatos szakmai továbbképzéssel fejlesztik további készségeiket (pl. erőszakos cselekmények bejelentésének kezelése, pszichés stressz felismerése).
- **Céltzott szakirányú képzés:** a nemzeti hatóságok rövid, gyakorlatorientált képzési modulokat dolgozhatnak ki (például a traumából kiinduló megközelítések, a kulturális közvetítés vagy a biztosítékok témájában). Az **EUAA képzési tanterve** ⁽⁷²⁾ hasznos hivatkozási alapot kínál a képzési programokhoz.
- **Akkreditációs és tanúsítási rendszerek:** a kötelező képzést elvégző, képzett értékelők országos jegyzékének létrehozásával könnyebb garantálni a rendelkezésre állást és a minőséget.
- **Külső szakértelem igénybevétele:** amennyiben továbbra is vannak hiányosságok, a tagállamok az értékelés egyes aspektusainak támogatása érdekében szerződést köthetnek vagy együttműködhetnek erre szakosodott nem kormányzati szervezetekkel, gyermekvédelmi szervekkel vagy független szakértőkkel.
- **Kölcsönös tanulás és tapasztalatcsere:** ha az értékelőket arra ösztönzik, hogy rendszeres esetszbeszélések vagy szupervízió révén megosszák tapasztalataikat és dilemmákat, így biztosítható, hogy a szakértelem még a korlátozott erőforrásokkal rendelkező környezetben is fejlődjön.

A különböző hatóságok és külső szervezetek között együttműködési csatornákat lehet létrehozni annak érdekében, hogy elegendő számú képzett szakember álljon rendelkezésre.

⁽⁷²⁾ EUAA: [Képzési katalógus](#), 2022. augusztus.

Az életkor-meghatározási eljárások minőségét javító, bevált gyakorlatok példái

- Rendszeres szakértői találkozók és eszmecserek szervezése az értékelők számára, hogy megvitassák a lehetséges közös problémákat és megoldásokat.
- Ahol ez megoldható, lehetőséget adni arra, hogy a kérelmező kiválaszthassa az értékelést végző szakember nemét. Ez különösen fontos, ha többféle sajátos szükséglet áll fenn (pl. szexuális és nemi alapú erőszak, bántalmazás vagy emberkereskedelem potenciális áldozatainál). Egy ilyen választási lehetőséggel biztonságosabb, megnyugtatóbb környezetet lehet teremteni, ami elősegíti a bizalom és a nyitottság kialakulását a folyamat során.
- Nyomonkövetési rendszer létrehozása a minőségbiztosítás és a tapasztalatokból való tanulás érdekében.

Bevált gyakorlatok az EU+ országokban alkalmazott életkor-meghatározási eljárásokban

- Az Olasz Nemzeti Egészségügyi, Migrációs és Szegénységügyi Intézet (INMP) hatékony rendszert hozott létre a kísérő nélküli gyermekek életkorának meghatározására vonatkozó nemzeti protokoll végrehajtásának nyomon követésére és értékelésére ⁽⁷³⁾.
- A Német Jogi Orvostudományi Társaság igazságügyi életkor-diagnosztikai kutatócsoportja éves szakmai vizsgákat szervezett a folyamatos minőségbiztosítás érdekében ⁽⁷⁴⁾.

2.7. Pártatlanság és megkülönböztetésmentesség az életkor-meghatározási folyamat során

Minden életkor-meghatározáson áteső személynek joga van ahhoz, hogy korát pártatlanul, a nemzetiségen, etnikai hovatartozáson vagy egyéb tényezőkön alapuló előítéletek nélkül állapítsák meg. Az életkor-meghatározás során az értékelőknek tudatában kell lenniük saját elfogultságaiknak.

⁽⁷³⁾ Nemzeti Egészségügyi, Migrációs és Szegénységügyi Intézet (INMP), [Primo rapporto sull'attuazione del protocollo per la determinazione dell'età dei minori stranieri non accompagnati](https://www.inmp.it/index.php/ita/Pubblicazioni/Libri/Primo-rapporto-sull-attuazione-del-protocollo-per-la-determinazione-dell-eta-dei-minori-stranieri-non-accompagnati) (Első jelentés a kísérő nélküli külföldi kiskorúak életkorának meghatározására vonatkozó protokoll végrehajtásáról), 2022. szeptember, <https://www.inmp.it/index.php/ita/Pubblicazioni/Libri/Primo-rapporto-sull-attuazione-del-protocollo-per-la-determinazione-dell-eta-dei-minori-stranieri-non-accompagnati>.

⁽⁷⁴⁾ A Német Jogi Orvostudományi Társaság igazságügyi életkor-diagnosztikai kutatócsoportja: [Criteria for age estimation in living individuals](https://www.medizin.uni-muenster.de/fileadmin/einrichtung/agfad/empfehlungen/empfehlung_strafverfahren_eng.pdf), 2008, https://www.medizin.uni-muenster.de/fileadmin/einrichtung/agfad/empfehlungen/empfehlung_strafverfahren_eng.pdf. (Az életkor meghatározásának kritériumai élő személyeknél).

Az elfogultság az alábbiakban ismertetett formákban jelentkezhet (a teljesség igénye nélkül).

- **Általánosítás a korábbi esetekből:** ha egy bizonyos országból vagy közösségből származó korábbi kérelmezőkről kiderült, hogy hazudtak a korukról, az értékelők tudat alatt hajlamosak lehetnek előítéletesen viszonyulni az ugyanonnan származó új kérelmezőkhöz.
- **Megerősítő torzítás:** azokra a bizonyítékokra figyelnek, amelyek alátámasztják az előzetes elképzeléseket (az értékelés megkezdésekor már azt gondolják, hogy az adott személy felnőtt/kiskorú). Ez oda vezethet, hogy túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítanak azoknak az érzékelt tulajdonságoknak vagy viselkedésformáknak, amelyek alátámasztják ezt a meggyőződést (pl. érett beszéd vagy külső megjelenés), miközben figyelmen kívül hagyják az ellenkező következtetésre utaló tényezőket (pl. a jelentkező válaszait vagy dokumentált előzményeit).
- A meghallgatás során az idegesség, a habozás, az információk töredékessége vagy az érdektelenség a megtévesztés vagy felnőtttség jeleiként értelmezhető, és nem a folyamat veszélyességére, a meghallgatások sokaságára vagy a múltbeli traumákra adott természetes reakcióként.
- Az értékelők aránytalanul nagy hangsúlyt helyezhetnek olyan külső tulajdonságokra, mint a magasság, az arcvonások vagy az izomtömeg, és ezeket a felnőttkorra utaló jeleknek tekintik, miközben figyelmen kívül hagyják azokat a bizonyítékokat, amelyek szerint az etnikai hovatartozás, a környezeti stressz vagy a genetika jelentős hatással lehet a fizikai fejlődésre.

Az említett elfogultságok felismeréséről és mérsékléséről szóló, **multidiszciplináris megközelítés** alkalmazásával és különböző képzett szakemberek bevonásával az értékelőknek nyújtott iránymutatás javítja az életkor-meghatározás méltányosságát és pontosságát, és biztosítja, hogy a kérelmezőkkel méltósággal és tisztelettel bánjanak.

Korábban az alábbi intézkedéseket alkalmazták erre a célra a múltban, és ezek hasznosnak bizonyultak:

- a különböző elvégzett értékelések eredményeinek felülvizsgálata;
- az értékelésben részt vevő szakemberek közötti eszmecserék;
- az ügyet több életkor-meghatározó együttesen értékeli.

Ez a **kollegialitás** az életkor-meghatározáshoz hasonló nehéz feladatot végző értékelőkre nehezedő nyomás csökkentéséhez is hozzájárulhat, mivel így többen osztoznak a kérelmezőre komoly következményekkel járó döntésért való felelősségen.

Gyakorlati szempontok

Az életkor-meghatározási folyamat pártatlanságának megőrzése érdekében elengedhetetlen, hogy az értékelők vagy az életkor-meghatározó bizottság a nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálatáért vagy a befogadási feltételek kezeléséért felelős személyektől **függetlenül működjön**. Az ilyen intézményi különválasztás segít a tárgyilagosság biztosításában, és mérsékli az esetleges összeférhetlenségeket, amelyek veszélyeztethetnék a gyermek mindenek felett álló érdekét.

A befogadási rendszerben dolgozó szakemberek bizonyos esetekben közvetett operatív nyomásnak lehetnek kitéve – például a korlátozott szálláshely-kapacitás vagy az erőforrások korlátozottsága miatt –, ami önkéntelenül befolyásolhatja az életkor-meghatározás kimenetelét. A felnőttekkel összehasonlítva a gyermekek befogadási feltételeinek biztosításával kapcsolatos pénzügyi megfontolások hasonlóképpen intézményi nyomást idézhetnek elő. Ezek a szempontok ugyanolyan relevánsak olyan esetekben is, amikor a befogadást magánszervezetek irányítják, amelyeknek pénzügyi érdekei fűződhetnek az elszállásolt gyermekek/felnőttek számához. Azokban az esetekben, amikor az életkor-meghatározást az eljáró hatóságnál vagy a befogadási hatóságnál dolgozó szakemberek végzik, ajánlott **garanciákkal** rendelkezni annak biztosítására, hogy az értékelésük teljes mértékben független legyen. Ezzel el lehet kerülni minden potenciális összeférhetlenséget (pl. az életkor-meghatározásban részt vevő értékelők nem vehetnek részt a kérelem elbírálásában).

Hasonló megfontolások vonatkoznak a gyámokra: a gyám szerepének el kell különülnie az életkor-meghatározási folyamattól.

Gyakorlati szempontok az életkor meghatározásával kapcsolatban olyan esetekben, amikor szülők, rokonok vagy felnőtt kísérők is érintettek

Az életkor meghatározását csak akkor szabad kérni és elvégezni, ha erre valóban szükség van, azaz ha alapos kétségek merülnek fel a bejelentett életkorral kapcsolatban. Előfordulhatnak azonban olyan helyzetek, amikor a gyermekek olyan felnőttek kíséretében érkeznek, akik rokonnak vagy szülőnek mondják magukat, és az emberkereskedelem, a gyermekházaság vagy a védelemmel kapcsolatos egyéb aggályok jeleit lehet észlelni – akár érkezéskor, akár a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatát követően. Ilyen esetekben az említett jelek által kiváltott biztonsági intézkedéseken túl életkor-meghatározást is lehet kezdeményezni a helyzet további tisztázása érdekében, és azért, hogy a hatóságok időben megtehessék a megfelelő védő intézkedéseket.

- **Emberkereskedelemmel kapcsolatos aggályok:** a menedékkérőket olyan felnőttek kísérhetik, akik hamisan szülőknak vagy más családtagoknak mondják magukat, és akiknek érdeke fűződhet ahhoz, hogy a kérelmezőt kiskorúnak vagy éppen felnőttnek ismerjék el (a céljaiktól függően). Az emberkereskedők például szülőnek vagy közeli rokonnak adhatják ki magukat, hogy legitimálják a gyermek feletti ellenőrzésüket, vagy fordítva: arra utasíthatják a gyermeket, hogy vallja magát felnőttnek, hogy így elkerüljék a biztosítékokat vagy további ellenőrzéseket.
- **Gyermekházasság:** olyan esetek, amikor a házastárs felnőtt kísérőként mutatkozik be, de a kapcsolat jogilag nem elismert, és a felnőttnek érdeke fűződik hozzá, hogy a gyermeket nagykorúnak állítsa be. Ez akkor is előfordulhat, ha a szülők (vagy rokonok) próbálnak megszervezni vagy már meg is szerveztek egy (kényszer) házasságot a fogadó országban, és ezt akarják eltitkolni azzal az állítással, hogy gyermekük már nagykorú.
- **Biztonsági vagy védelmi aggályok:** ezek olyankor állnak fenn, amikor kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a kísérő felnőtt nem feltétlenül a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva jár el. Lehet például, hogy mindkét személy felnőttnek vallja magát, de a hatóságok gyanítják, hogy egyikük valójában gyermek. Ilyen esetekben az életkor meghatározása tisztázhatja a helyzetet, és lehetővé teheti a tagállam számára az érintett személyek különválasztását és a védelmi intézkedések meghozatalát, hogy ezzel megelőzze az esetleges kizsákmányolást vagy visszaélést. Amennyiben biztonsági vagy védelmi aggályok merülnek fel, az állítólagosan kísérő felnőttet és a gyermeket külön kell meghallgatni, hogy olyanok legyenek a feltételek, hogy a gyermek szabadon beszélhessen, és így fel lehessen tárni az esetleges kizsákmányolást, visszaélést vagy a hatalmi egyensúly hiányát. Ilyen esetekben szükség van egy (ideiglenes) gyám kijelölésére, hogy védje a gyermek mindenek felett álló érdekét, és biztosítsa, hogy az eljárást megfelelő támogatással hajtsák végre. Ez a biztosíték elengedhetetlen az állítólagos kapcsolat valódiságának eldöntéséhez és annak megítéléséhez, hogy a felnőtt kísérő a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva jár-e el.

A családi kapcsolatok valódiságával kapcsolatos kételyeket vagy az emberkereskedelemmel, kizsákmányolással vagy védelemmel kapcsolatos aggályokat elsősorban a megfelelő védelmi csatornákon és biztonsági eljárásokon keresztül kell kezelni. Ezek közé tartozhatnak a gyermekvédelmi hatóságokhoz, az emberkereskedelem elleni nemzeti egységhez, a bűnüldöző szervekhez vagy más illetékes hatóságokhoz történő beutalások. **Az életkor-meghatározás** nem tekinthető alapértelmezett eszköznek az ilyen kétségek eloszlításában, inkább **egy általánosabb gyermekvédelmi és esetkezelési megközelítés** egyik elemének, amelyet **csak akkor szabad alkalmazni, ha az feltétlenül szükséges**, és teljes mértékben megfelel a vonatkozó biztosítékoknak.

Az életkor-értékelésnek **kivételesnek kell maradnia, és figyelembe kell vennie az egyes esetek egyedi jellemzőit**; soha nem szabad rutinszerű gyakorlattá válnia, és az alkalmazásának továbbra is összhangban kell lennie a jogszabályban előírt biztosítékokkal és korlátozásokkal. A fenti példákban egy ilyen értékelés a gyermek védelmét szolgáló kiegészítő eszköz lehet.

Általában véve ritkább, hogy a szülőkkel vagy családtagokkal érkező gyermekek esetében életkor-meghatározást végezzenek, mivel a családtagok nyilatkozatai gyakran segíthetnek a gyermek bejelentett életkorának megerősítésében vagy pontosításában.

2.8. A kétség esetén a kérelmező javára döntés elve

A kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét akkor kell alkalmazni, ha az életkor meghatározása nem meggyőző ⁽⁷⁵⁾. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a kérelmező által bevallott életkort érvényesnek kell tekinteni.

Az APR 25. cikke (2) bekezdésének második mondata

Ha az e bekezdésben említett életkor-meghatározás eredménye nem meggyőző a kérelmező életkora tekintetében, vagy ha 18 év alatti korosztályt is magában foglal, a tagállamok vélelmezik, hogy a kérelmező kiskorú.

Ez a biztosíték tükrözi a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét, és garantálja, hogy egyetlen kérelmezőt se kezeljenek tévesen felnőttként, ezáltal megőrzi a gyermekeknek biztosított jogokhoz és védelemhez való hozzáférésüket.

⁽⁷⁵⁾ Az APR 25. cikkének (2) bekezdése.

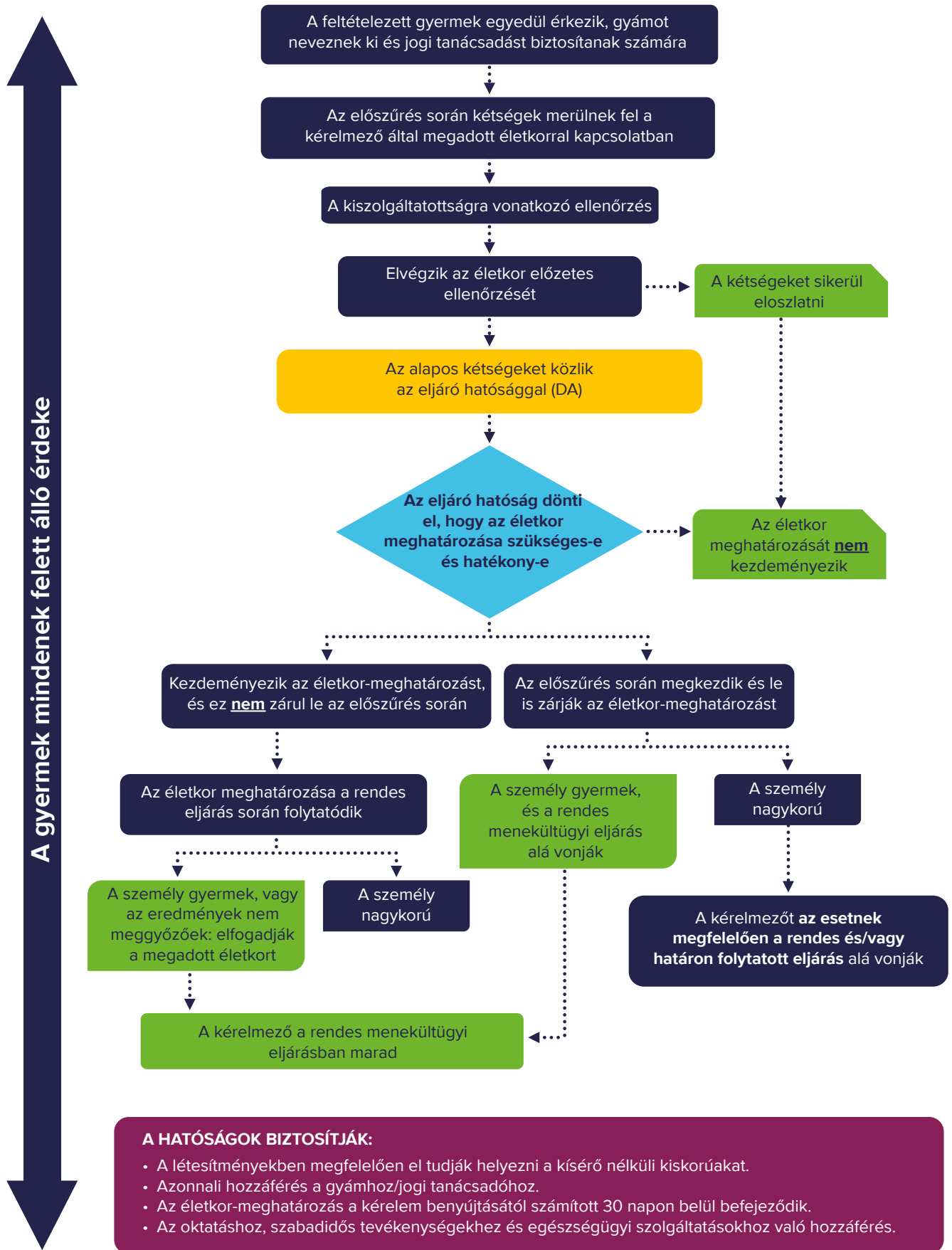

3. Az életkor-meghatározási folyamat gyakorlati bevezetése

Ez a fejezet útmutatást nyújt az APR-ben és a kapcsolódó eszközökben meghatározott jogi kötelezettségek gyakorlati megvalósításához, különös tekintettel a sajátos szükségletek korai felismerésére, az életkor-meghatározás elindítására vonatkozó döntésre, a multidiszciplináris módszer használatára és az eljárási biztosítékok alkalmazására a különböző eljárási közegekben, többek között a határon.

1. ábra Az életkor-meghatározási eljárást összefoglaló folyamatábra

3.1. A sajátos szükségletek felismerése

A sajátos szükségletek azonosításakor figyelembe kell venni a látható jeleket, a kiszolgáltatottság jeleit, a kérelmező nyilatkozatait és viselkedését és az összes releváns dokumentumot. Ezekon kívül a kérelmező gondviselője(i), családtagja(i) vagy gyámja által szolgáltatott információkat is figyelembe lehet venni, különösen ha azok a gyermek általános jóllétére és konkrét védelmi igényeire vonatkoznak. A korai szakaszban felismert sajátos szükségleteket és az életkor-meghatározás során felmerülő interszekcionális kiszolgáltatottságokat és szükségleteket (pl. fogyatékoságok, védelmi szükségletek) dokumentálni kell. Adott esetben a kiszolgáltatottságok értékeléséért felelős hatósághoz kell fordulni, hogy mérlegelni lehessen a megfelelő különleges eljárási garanciákat és befogadási feltételeket. Mivel a gyermekkor önmagában is kiszolgáltatottságnak minősül, az életkor meghatározását a kiszolgáltatottság értékelésének (egy részének) kell tekinteni. Ez azt jelenti, hogy a kiszolgáltatottságra vonatkozó értékelés elvégzése iránti kérelem benyújtását követő 30 napos határidő ⁽⁷⁶⁾ az életkor meghatározására is vonatkozik ⁽⁷⁷⁾. Ezenkívül a nemzeti gyermekvédelmi hatóságokkal szoros együttműködésben lévő, képzett és **képesítéssel rendelkező személyzetnek kell segítséget nyújtania**. A kiszolgáltatottságra vonatkozó értékelést felül kell vizsgálni abban az esetben, ha a kérelmező körülményeiben lényeges változás következik be, vagy ha az értékelés befejezése után válik nyilvánvalóvá a különleges eljárási garanciák szükségessége.

Az APR 20. cikke

1. *Az illetékes hatóságok a kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozat megtételét követően egyedileg értékelik – szükség esetén tolmács segítségével –, hogy a kérelmezőnek szüksége van-e különleges eljárási garanciákra. **Az említett értékelést be lehet építeni a meglévő nemzeti eljárásokba vagy az (EU) 2024/1346 irányelv 25. cikkében említett értékelésbe**, és nem szükséges, hogy az közigazgatási eljárás formájában történjen. Amennyiben azt a nemzeti jog előírja, az értékelés rendelkezésre bocsátható, és az értékelés eredményei a kérelmező beleegyezésével továbbíthatók az eljáró hatóságnak.*
2. *Az (1) bekezdésben említett értékelést annak megállapításával kell kezdeni a kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozat megtételét követően a lehető leghamarabb, hogy a kérelmező tekintetében első körben felmerülnek-e arra utaló jelek, hogy különleges eljárási garanciákra lehet szüksége. [...]*
3. *[...]*
Az (1) bekezdésben említett értékelést a lehető leghamarabb, de minden esetben 30 napon belül le kell zárni. Az értékelést felül kell vizsgálni, ha a kérelmező körülményeiben lényeges változás következik be, vagy ha az értékelés lezárását követően válik nyilvánvalóvá, hogy különleges eljárási garanciákra van szükség.

⁽⁷⁶⁾ Az RCD (2024) 25. cikke.

⁽⁷⁷⁾ Az APR (36) preambulumbekzdése: „... Tekintettel arra, hogy a kísértő nélküli kiskorúak – akik valószínűleg nem rendelkeznek személyazonosító vagy egyéb okmányokkal – különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak, különösen fontos, hogy szigorú biztosítékok garantálják, hogy az ilyen kérelmezőket ne vessék alá helytelen vagy észszerűtlen életkor-meghatározási eljárásoknak.

3.2. Az életkor-meghatározási eljárás elindításáról vagy mellőzéséről szóló határozat

Ha egy személy életkoráról szóló beszámolója vagy személyes története ellentmondásokat vagy hiányosságokat tartalmaz, akkor **felmerülhetnek az első kétségek**. Ez azonban nem vezethet automatikusan ahhoz a **feltételezéshez**, hogy az illető hazudik a koráról. Kétség esetén az ellentmondásokat első lépésként ismertetni kell az érintett személlyel, a gyámjával és a jogi tanácsadóval, ami lehetőséget ad arra, hogy – lehetőleg a határidők betartásával – tisztázzák a helyzetet, és több információt vagy bizonyítékot gyűjtsenek.

Mielőtt a személyt továbbirányítanák az életkor meghatározására, a hatóságok további, a kezdeti kétségek eloszlatásához esetlegesen hasznos információforrásokat kereshetnek, és ezeket meg is kell vizsgálniuk.

Mivel az életkor a személy személyazonosságának egyik eleme, az illetékes hatóságok a személyazonosság általános ellenőrzésének részeként **előzetes életkor-ellenőrzést** végeznek. Az előzetes életkor-ellenőrzés célja, hogy a kérelmezőtől pontosításokat vagy kiegészítő információkat szerezzenek, illetve hogy további bizonyítékokat és más releváns információkat gyűjtsenek a kérelmező életkoráról (például családtagok nyilatkozatait, adatbázisokból vagy más forrásokból származó információkat). Ezek az információk elegendőek lehetnek, és szükségtelenné tehetik az életkor meghatározását.

A kvalifikációs rendelet 4. cikkének (5) bekezdése általánosságban vonatkozik a nemzetközi védelem iránti kérelmek elbírálására, és nem kifejezetten az életkor meghatározásáról szól. Ennek ellenére a kérelmező életkora része lehet az e rendelkezés hatálya alá tartozó általános nyilatkozatoknak. Ez a rendelkezés mindazonáltal referenciapontként is szolgálhat **annak eldöntéséhez, hogy szükség van-e további bizonyítékokra az életkor-meghatározás keretében**. Amennyiben a kérelmező beszámolója az életkort tekintve megfelel a cikkben leírtakhoz hasonló szavahihetőségi és következetességi kritériumoknak, és kielégítő magyarázatot ad a dokumentáció hiányára, **a hatóságok észszerűen dönthetnek úgy, hogy nincs szükség további bizonyítékra** a bevallott életkor megállapításához.

A QR 4. cikkének (5) bekezdése

Amennyiben a kérelmező állításainak egy vagy több konkrét aspektusát nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezen konkrét állítások tekintetében nem követelhető további bizonyíték, amennyiben a következő feltételek teljesülnek:

- a) a kérelmező valódi erőfeszítést tett a nemzetközi védelem iránti kérelmének alátámasztása érdekében;
- b) benyújtották a kérelmező rendelkezésére álló valamennyi releváns elemet, és kielégítő magyarázatot adtak az egyéb releváns elemek hiányára vonatkozóan;
- c) megállapítható, hogy a kérelmező állításai logikailag összefüggőek és hihetőek, és nem mondanak ellent a kérelmező ügye szempontjából releváns, rendelkezésre álló általános és egyedi információknak;
- d) általánosságban megállapítást nyert a kérelmező szavahihetősége, figyelembe véve többek között azon időpontot, amikor a kérelmező nemzetközi védelmet kérelmezett.

Előfordulhat, hogy az életkor-ellenőrzés eredményei **nem kielégítőek**. Például a kérelmező nyilatkozatai, a rendelkezésre álló dokumentumok vagy egyéb, életkorral kapcsolatos jelek nem feltétlenül elegendőek a kétségek eloszlatásához, vagy ellentmondhatnak a kérelmező életéről ismert tényeknek. Ilyen esetben **a hatóságoknak alapos kétségei lehetnek** a kérelmező bevallott életkorával kapcsolatban, és multidiszciplináris életkor-meghatározás válhat szükségessé.

Az APR 25. cikkének (1) bekezdésével összhangban, ha az a személy, akinek az életkorát vitatják, nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, **az eljáró hatóság** illetékes eldönteni, hogy kezdeményezi-e az életkor meghatározását. Ha a felmerülő jelek alapos kétségeket ébresztenek a kérelmező életkorát illetően, más hatóságok, például az előszűrést végző vagy a befogadási hatóságok az eljáró hatósághoz utalhatják az ügyet, mivel ennek a feladata eldönteni, hogy kezdeményez-e életkor-meghatározást ⁽⁷⁸⁾.

Ha az előszűrés pillanatában **kétség merül fel** a kérelmező életkorát illetően, **ami életkor-meghatározás szükségességét vonhatja maga után**, akkor az alábbi **előzetes lépéseket** kell megtenni.

1. **Nyilvántartásba kell venni a kérelmező életkorra vonatkozó állítását:** a kérelmező kiskorúnak vagy felnőttnek mondja magát, és **ezzel az állítással kapcsolatban kétségek merülnek fel.**
2. **Ki kell nevezni egy gyámot** vagy ideiglenesen gyámként eljáró személyt.
3. **Biztosítani kell az ingyenes jogi tanácsadáshoz való hozzáférést.**

⁽⁷⁸⁾ Az életkor-meghatározás elvégzése az eljáró hatóság felelőssége, de ezt a feladatot átruházhatja egy erre szakosodott szervre. A nemzeti közigazgatási szerkezettől függően az ilyen szerv az eljáró hatóság alatt vagy független szervként működhet. Az APR ezzel kapcsolatban rugalmasságot tesz lehetővé: az eljáró hatóság maga is elvégezheti az értékelést, vagy más minősített szervekre bízhatja azt, de az életkor meghatározásáért a végső felelősséget továbbra is vállalnia kell.

4. **Össze kell gyűjteni és ellenőrizni az igazoló dokumentumokat:** a kétségek eredhetnek a kérelmező által megadott életkort alátámasztó dokumentumok hiányából, és/vagy lehetnek arra utaló bizonyítékok, hogy a dokumentumok hamisak vagy csalárd módon szerezték meg/használták fel azokat. Kétségek merülhetnek fel akkor is, ha a kérelmező nyilatkozatai és/vagy a rendelkezésre álló bizonyítékok nem erősítik meg a bevallott életkort, vagy ellentmondásosnak tűnnek.
5. **Az előszűrés során a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzés részeként életkor-ellenőrzést kell végezni:** ennek célja **annak megállapítása, hogy a megadott életkor elfogadható-e** vagy maradnak-e észszerű kétségek. Az ellenőrzés a következőkből áll:
  - a) a kétségek tisztázásához felvilágosítást kérni a kérelmezőtől és a gyámtól;
  - b) további igazoló dokumentumokat kell gyűjteni és elemezni, például személyes dokumentumokat, a családtagokra vonatkozó információkat (pl. a testvérek életkora, oltási és iskolai nyilvántartások), amennyiben rendelkezésre állnak;
  - c) tanulmányozni kell a releváns adatbázisokat vagy információforrásokat (Vis, Eurodac, SiS stb.).

Ha a kétségeket sikerül eloszlatni, **nincs szükség az életkor meghatározására**. Ha a kétségek továbbra is fennállnak, **be kell utalni az eljáró hatósághoz, hogy eldöntse**, hogy szükség van-e az életkor meghatározására. A beutalás az alábbi lépésekből áll:

6. **Rögzíteni kell az alapos kétségeket:** amennyiben a kétségek megmaradnak, ezek alapos kétségnek minősülnek, ezért megfelelően rögzíteni kell őket az ügyiratban.
7. **Az alapos kétségeket közölni kell az eljáró hatósággal:** az előszűrést vagy a befogadást végző hatóság haladéktalanul közli az eljáró hatósággal az alapos kétségeket az életkor-ellenőrzés eredményeivel és a gyermek mindenek felett álló érdekére vonatkozó, kapcsolódó szempontokkal együtt.
8. **Az eljáró hatóság határozata:** az eljáró hatóság indokolatlan késedelem nélkül dönt arról, hogy az életkor-meghatározási eljárás ebben az esetben potenciálisan hatékony-e és ajánlott-e. Ennek a döntésnek a mindenek felett álló érdekek szempontjain kell alapulnia. Az eljáró hatóság ajánlása esetén megkezdődik az életkor-meghatározási eljárás.

Gyakorlati megfontolások az első ellenőrzések összekapcsolásakor az életkor-meghatározási eljárással

Az egészségügyi, biztonsági és személyazonossági ellenőrzések nem kapcsolódnak közvetlenül az életkor meghatározásához. Ezek az első ellenőrzések azonban **hasznos információkat** vagy **jeleket** adhatnak arra vonatkozóan, hogy szükség lehet életkor-meghatározásra (vagy nem). A más tisztviselők által már feltett kérdések megismétlésének elkerülése érdekében bevált gyakorlat, hogy ezeket az első ellenőrzéseket **összekapcsolják** a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzéssel. Az egészségügyi, biztonsági és személyazonossági ellenőrzések során összegyűjtött releváns megfigyelések vagy elemek **megalapozhatják az életkor-ellenőrzést**, és megkönnyíthetik azt a döntést, hogy az életkor-meghatározást elindítsák-e és/vagy a kérelmezőt arra továbbutalják-e, ami a hatékonyság fenntartása és az adatvédelmi szabályok tiszteletben tartása mellett észszerűsíti az eljárásokat.

3.2.1. A biztosítékok garانتálása a rendszerrel való visszaélések megelőzése mellett

Előfordulhatnak olyan esetek, amikor a személyek helytelenül kiskorúnak mondják magukat, hogy mentesüljenek a határon folytatott eljárás alól, vagy hozzáférjenek a speciális szolgáltatásokhoz. Ezeket az eseteket a gyermekek számára biztosítandó jogok és biztosítékok tiszteletben tartása mellett kell kezelni.

(a) Az együttműködési képesség tényleges hiányának megkülönböztetése a rendszerrel való visszaéléstől

Nem mindig egyértelmű, hogy **szándékos megtévesztésről, vagy valódi zavartságról, illetve az együttműködésre való képtelenségről van szó**. Az egyén kulturális háttere, személyes története vagy a hivatalos okmányok hiánya őszinte bizonytalanságot kelthet a kronológiai életkorát illetően. Egyes származási országokban emellett a következetlen nyilvántartási gyakorlatok a hivatalos okmányok közötti eltéréseket eredményezhetnek, ami tovább nehezíti az életkor meghatározását. Például

- a hivatalos okmányok hiánya,
- az életkor értelmezését vagy megjegyzését befolyásoló kulturális normák vagy személyes háttér, vagy
- a születési anyakönyvezéssel kapcsolatos bizonytalanság

valódi bizonytalanságot okozhat a személy saját kronológiai életkorával kapcsolatban. Ha valakiről azt állapítják meg, hogy 18 évnél idősebb, bár kezdetben kiskorúnak vallotta magát, **ez önmagában nem bizonyíték arra, hogy szándékosan meg akarta téveszteni a hatóságokat**.

Ráadásul **pszichoszociális tényezők**, például múltbeli traumák, a hivatalos személyektől való félelem vagy a menekültügyi eljárások korlátozott ismerete is befolyásolhatja azt, hogy a kérelmező hogyan nyilatkozik az életkoráról, ami néha **akaratlan** következtelenségekhez vezethet.

A nyilvánvaló visszaélés azt jelenti, hogy **egyértelműen bizonyított a megtévesztő szándék**, mint például **a hamisított dokumentumok tudatos bemutatása**, vagy **az életkor bizonyítékának szándékos elrejtése vagy megsemmisítése**. Az okmányokban szereplő egyszerű eltérés vagy a személy életkorával kapcsolatos helytelen feltételezés önmagában nem minősül visszaélésnek.

(b) Életkor ellenőrzése egyértelmű visszaélés esetén

Ha egyértelmű **bizonyítékok** utalnak arra, hogy a kérelmező szándékosan hamis adatokat ad meg a koráról, a tagállamoknak **haladéktalanul** el kell végezniük [az életkor ellenőrzését](#). Ha

egy tagállam ilyen szilárd bizonyítékok ⁽⁷⁹⁾ alapján arra a következtetésre jut, hogy a kérelmező „minden kétséget kizáróan” betöltötte a 18. életévét, akkor nincs szükség teljes életkor-meghatározásra ⁽⁸⁰⁾, sem gyám kinevezésére ⁽⁸¹⁾.

Ez lehet a helyzet például akkor, ha a tagállamok információkat tudnak gyűjteni vagy ellenőrizni az alábbi forrásokból:

- korábbi **vízumkérelmek** a **VIS rendszeren** keresztül;
- az **Eurodac vagy a nemzeti menekültügyi adatbázisok**, amelyek szerint a kérelmezőt korábban felnőttként vették nyilvántartásba;
- a kérelmező nyilatkozata után megtalált vagy a rokonok/családtagok által átadott **hivatalos személyazonosító vagy úti okmányok** (útlevél, személyazonosító igazolvány, vezetői engedély);
- a hatóságok rendelkezésére álló **korábbi közigazgatási vagy bírósági nyilvántartások**.

Ezekben az esetekben a közigazgatási és eljárási célokra rögzítendő születési dátumot ki lehet **következtetni közvetlenül az ellenőrzött dokumentumokból vagy az összegyűjtött információkból**, feltéve, hogy a határozat írásban kerül kiadásra, megfelelően indokolt és dokumentált, és a megfelelő ügyintézés elveinek és a hatékony jogorvoslathoz való jognak megfelelően közlik a kérelmezővel ⁽⁸²⁾.

Ezzel szemben a kizárólag a külső megjelenésen alapuló ügyeket – például az úgynevezett **„fehér szakállas” eseteket** – másként kell kezelni, mivel a kérelmező születési idejének meghatározásához továbbra is szükséges lehet az életkor meghatározása. Bár az APR lehetővé teszi, hogy az illetékes hatóság ne jelöljön ki gyámot, ha „minden kétséget kizáróan” megállapította, hogy a kérelmező betöltötte a 18. életévét ⁽⁸³⁾, **a fizikai megjelenés önmagában nem felel meg ennek a bizonyítási küszöbnek**, de további vizsgálatot indokló jelként szolgálhat. Az olyan testi tulajdonságokat, mint az őszülő haj, az arcvonások vagy az általános viselkedés **számos tényező** befolyásolhatja, beleértve a **múltbeli nehézségeket, a stresszt, az alultápláltságot vagy rossz egészségi állapotot**, ezért ezek **nem tekinthetők a nagykorúság meggyőző bizonyítékának**. A tagállamok képesnek kell lenniük arra, hogy a nagykorúságra vonatkozó következtetéseket a **puszta megjelenésen túlmutató**, ellenőrizhető bizonyítékokkal és világos érvekkel támasszák alá.

A tagállamoknak ezenkívül **gyakorlati szempontból** közigazgatási kötelezettségük, hogy újból megállapítsák vagy helyesbítsék a kérelmező születési idejét, amennyiben ezt helytelenül vették nyilvántartásba. Ehhez **hivatalos, indoklással ellátott írásbeli határozat** kiadására van

⁽⁷⁹⁾ A szilárd bizonyíték olyan megbízható és ellenőrizhető információt jelent, amelyből objektív módon megállapítható az adott személy életkora. Idetartozhatnak például azok a hivatalos okmányok, amelyekről megerősítették, hogy hitelesek, és amelyekben szerepel a születési idő, például személyazonosító okmányok, megerősített biometrikus egyezések az Eurodacban, találatok a VIS-ben vagy más hivatalos adatbázisokban, vagy egy másik tagállam által végzett korábbi, meggyőző életkor-meghatározás. Ezzel szemben az olyan elemek, mint a külső megjelenés, benyomások vagy ellenőrizetlen kijelentések önmagukban nem minősülnek szilárd bizonyítéknak, bár indokoltá tehetik a további értékelést.

⁽⁸⁰⁾ Az RCD (2024) 27. cikkének (10) bekezdése: „[...] Amennyiben egy tagállam úgy ítéli meg, hogy egy magát kiskorúnak valló kérelmező minden kétséget kizáróan betöltötte a 18. életévét, e tagállamnak nem kell [...] képviselőt, illetve a képviselőt ideiglenes ellátására alkalmas személyt kijelölnie”.

⁽⁸¹⁾ Az APR 23. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁸²⁾ A Chartában foglalt elvekkel összhangban: 41. cikk – A megfelelő ügyintézéshez való jog és 47. cikk – A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog.

⁽⁸³⁾ Az APR 23. cikke (2) bekezdésének b) pontja.

szükség, amelyben feltüntetik a **becsült születési dátumot**. Ez kell a **közigazgatási dokumentumok**, például a tartózkodási engedély vagy egészségügyi kártya kiadásához, valamint a kérelmező adatainak pontos rögzítéséhez a vonatkozó adatbázisokban (pl. Eurodac, SIS és nemzeti rendszerek).

A születési idő közigazgatási célú meghatározásához vagy helyreállításához **életkor-meghatározási eljárásra van szükség** annak érdekében, hogy a meghatározás **átlátható, dokumentált és megbízható eljárás**on alapuljon. Ebből következően a hatóságok **nem hagyhatják egyszerűen figyelmen kívül a kérelmező kiskorúságra vonatkozó állítását** még azokban az esetekben sem, amikor a fizikai megjelenés alapján feltételezhető a nagykorúság. A megfelelő ügyintézéshez való jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog teljes tiszteletben tartása mellett indokolt írásbeli határozatot kell kiadniuk, amelyben kétségbe vonják a kérelmező által megadott életkort, és biztosítani kell, hogy a kérelmezőnek lehetősége legyen a határozat ellen fellebbezni ⁽⁸⁴⁾. Mivel az életkor-meghatározási eljárások pontos kronológiai életkor helyett csak becsült életkort adnak meg, az eredményből nem következik konkrét születési dátum. Az eljáró hatóságoknak mindazonáltal közigazgatási és dokumentációs célokból az életkor-meghatározás végén pontos születési dátumot kell rögzíteniük, hogy személyazonosító vagy tartózkodási okmányokat tudjanak kiállítani, és biztosítsák a rendszerek közötti konzisztenciát ⁽⁸⁵⁾.

Életkor-meghatározás a határon folytatott eljárásban

Az APR 53. cikkének (1) bekezdése értelmében a kísérő nélküli kiskorúak mentesülnek a határon folytatott eljárás alól, kivéve azokat az eseteket, amikor komoly nemzetbiztonsági vagy közrenddel kapcsolatos aggályok merülnek fel (az APR 42. cikke (3) bekezdésének b) pontja), és ezért a rendes menekültügyi eljárás alá kell őket vonni. Ez a mentesség a határon folytatott választható és kötelező eljárásokra egyaránt vonatkozik.

Ha azonban a kérelmező megfelel a **határon folytatott kötelező eljárás** feltételeinek, de azt állítja, hogy 18 évesnél fiatalabb, és az életkorát illetően **alapos kétségek** merülnek fel, az APR 53. cikke előírja, hogy haladéktalanul meg kell kezdeni az életkor-meghatározást. Ilyen esetekben a kérelmezőt az értékelés eredményéig ideiglenesen a határon folytatott eljárás alá kell vonni.

A kiskorúság vélelme továbbra is érvényes, és **a kérelmezőnek az életkor-meghatározás ideje alatt részvesznie kell minden, gyermekekre alkalmazandó biztosítékból és garanciából** (beleértve a befogadási feltételeket, a gyámságot és az eljárási garanciákat). Ez különösen akkor érvényes, ha a határon folytatott kötelező eljárás alábbi feltételei teljesülnek ⁽⁸⁶⁾:

- **a hatóságok félrevezetése vagy dokumentumok megsemmisítése/elrejtése** (az APR 42. cikke (1) bekezdésének c) pontja);

⁽⁸⁴⁾ A Chartában foglalt elvekkel összhangban: 41. cikk – A megfelelő ügyintézéshez való jog és 47. cikk – A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog.

⁽⁸⁵⁾ Ilyen esetekben egyes hatóságok a becsült születési év január 1-jét használják, ha a pontos napot és hónapot nem lehet meghatározni, hogy elkerüljék egy későbbi születési dátum feltüntetését.

⁽⁸⁶⁾ Az APR 45. cikke.

- **a nemzetbiztonságot vagy közrendet fenyegető veszélyek** (a 42. cikk (1) bekezdésének f) pontja); ez az APR 42. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerinti kísérő nélküli kiskorúakra is vonatkozik);
- **olyan állampolgárság, amelynél alacsony a védelmet megadó határozatok aránya** (az APR 42. cikke (1) bekezdésének j) pontja).

Ez biztosítja, hogy a rendszert ne lehessen megkerülni a kiskorúságra vonatkozó ellenőrizetlen állításokkal.

Ezzel szemben, ha **a határon folytatott eljárás választható** (az APR 43. cikkének (1) bekezdése), a tagállam jogilag nem köteles életkor-meghatározást kezdeményezni, **ezért dönthet úgy, hogy folytatja a rendes menekültügyi eljárást**, és adott esetben elvégzi az életkor-meghatározást, vagy a kérelmezőt ideiglenesen a határon folytatott eljárás alá vonja, és a lehető leghamarabb elvégzi az életkor-meghatározást.

További részletekért lásd az Európai Bizottság hamarosan megjelenő iránymutatását a menekültügyi és a határon folytatott visszaküldési eljárásokról.

Az APR (62) preambulumbekzdése

*[...] figyelembe véve a gyermekek jogainak fontosságát és a gyermek mindenek felett álló érdeke figyelembevételének szükségességét, **a kísérő nélküli kiskorúak főszabály szerint nem képezhetik határon folytatott eljárás tárgyát**, kivéve, ha észszerű okok alapján feltételezhető, hogy a kiskorú veszélyt jelent a tagállam nemzetbiztonságára vagy közrendjére, vagy a kérelmezőt a nemzeti jogban meghatározott komoly nemzetbiztonsági vagy közrendi okokból kitoloncolták.*

Az eljárási garanciáknak való megfelelés

A **kiskorúság vételeme** ⁽⁸⁷⁾ megköveteli, hogy az alapvető jogok megsértésének elkerülése érdekében az életkor-meghatározási eljárásokhoz **megfelelő biztosítékok** tartozzanak.

Bár jogilag megengedhető lehet, hogy a kérelmezőt ideiglenesen a határon folytatott eljárás alá vonják, az alábbi feltételeknek **mindig teljesülniük kell** az alapjogi kötelezettségekkel való összeegyeztethetőség biztosítása érdekében.

- Tiszteletben kell tartani az APR 16., 17., 21., 22. és 23. cikke szerinti **eljárási biztosítékokat**, beleértve a gyám időben történő kinevezését, az ingyenes jogi tanácsadást, az ingyenes jogi segítségnyújtást és a jogi képviselést a fellebbezéshez, valamint a család egységének megőrzését ⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸⁷⁾ Az EJEB értelmezésének megfelelően a *Darboe és Camara* kontra *Olaszország* ügyben, op. cit., [45.](#) lábjegyzet.

⁽⁸⁸⁾ Az APR 45. cikkének (2) bekezdése.

Ez többek között a következőket jelenti: haladéktalanul kineveznek egy gyámot, aki képes hatékonyan képviselni a gyermeket; a testvéreket vagy más közeli családtagokat nem választják szét, kivéve, ha ez a gyermek mindenképp felett álló érdekeit szolgálja; a gyermek hozzáférhet az információkhoz, és életkorának és érettségének megfelelően lehetőséget kap a meghallgatásra; az eljárás prioritást élvez olyan értelemben, hogy az ügyet indokolatlan késedelem nélkül, más kérelmekhez képest előnyben részesítve kezelik, hogy a gyermek védelmi igényeit gyorsan azonosítani lehessen, és elkerülhető legyen a hosszan tartó bizonytalanság.

- **Az életkor-meghatározást** az APR 25. cikkével összhangban végzik, és 30 napon belül befejezik, amint azt az APR 23. cikkének (3) bekezdése és az RCD (2024) 25. cikkének (1) bekezdése is tükrözi. Ez többek között a következőket jelenti: az értékelés multidiszciplináris, és képzett szakemberek végzik, a legkevésbé invazív módszerek alkalmazásával; a kérelmezőt és a gyámot tájékoztatják, és ők is kifejtetik véleményüket; a végleges döntés meghozataláig a kiskorúság vélelme érvényesül.
- A határon folytatott eljárás helyszínén **a gyermekek számára megfelelő befogadási feltételek** állnak rendelkezésre, a befogadási feltételekről szóló irányelv (2024) előírásaival összhangban.

Ez többek között azt jelenti, hogy: a szálláshely biztonságos, gyermekek számára alkalmas és a nem hozzájuk tartozó felnőttektől elkülönített; biztosított az oktatáshoz, szabadidős tevékenységekhez és pszichoszociális támogatáshoz való hozzáférés; a személyzet gyermekvédelmi képzésben részesült; vannak működő panaszkezelési mechanizmusok és ellenőrzés.

Az APR (36) preambulumbekzdése

Annak biztosítása érdekében, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek feldolgozása a gyermekek jogainak kellő figyelembevételével történjen, a kiskorúak számára különleges, a gyermekek szempontját figyelembe vevő eljárási biztosítékokat és különleges befogadási feltételeket kell biztosítani. Amennyiben a kérelmező nyilatkozatait követően kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy a kérelmező kiskorú-e, az eljáró hatóság számára lehetővé kell tenni, hogy meghatározza az érintett személy életkorát. A kérelmező életkorával kapcsolatos kétségek felmerülhetnek mind abban az esetben, amikor a kérelmező azt állítja, hogy kiskorú, mind abban az esetben, amikor azt, hogy nagykorú. Tekintettel arra, hogy a kísérő nélküli kiskorúak – akik valószínűleg nem rendelkeznek személyazonosító vagy egyéb okmányokkal – különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak, különösen fontos, hogy szigorú biztosítékok garantálják, hogy az ilyen kérelmezőket ne vessék alá helytelen vagy észszerűtlen életkor-meghatározási eljárásoknak.

Ezenkívül az APR 53. cikkének (2) bekezdésében foglaltak szerint a **tagállamok az alábbi körülmények esetén nem alkalmazhatják a határon folytatott eljárást.**

- Az eljáró hatóság úgy ítéli meg, hogy a kérelem elfogadhatatlanság okán történő elutasítását vagy a gyorsított vizsgálati eljárás alkalmazását megalapozó indokok nem vagy már nem állnak fenn.

- A határon kijelölt (az RCD (2024) IV. fejezete és az APR 54. cikke szerinti) helyszínen nem biztosítható a szükséges befogadási támogatás a különleges befogadási igényekkel rendelkező kérelmezőknek, köztük a gyermekeknek.
- A különleges eljárási garanciákra szoruló kérelmezők számára nem áll rendelkezésre a szükséges támogatás a határon kijelölt helyszínen.
- A határon folytatott eljárás alkalmazása egészségügyi okok miatt nem megfelelő, a mentális egészségügyi problémákat is beleértve.
- Az őrizet feltételei (az RCD (2024) 10–13. cikke) nem vagy már nem teljesülnek, és a határon folytatott eljárás szükségessé tenné az őrizet e feltételeket megsértő alkalmazását.

Ha az APR 53. cikkével összhangban ilyen garanciák nem biztosíthatók, a **kérelmezőt nem lehet a határon folytatott menekültügyi eljárás alá vonni, és ehelyett haladéktalanul át kell helyezni a rendes menekültügyi eljárásba**, hogy biztosítsák a jogainak és az eljárási garanciáknak a teljes körű tiszteletben tartását.

Ha ezeket a garanciákat nem tartják tiszteletben, pl. ha a személyt huzamosan felnőtt létesítményekben helyezik el, kellő biztosítékok nélkül, ez az emberi jogok európai egyezménye 8. cikkének megsértéséhez vezethet⁽⁸⁹⁾, amint azt *Darboe és Camara kontra Olaszország*⁽⁹⁰⁾, illetve a kapcsolódó *A.C. kontra Franciaország*⁽⁹¹⁾ és *F.B. kontra Belgium*⁽⁹²⁾ ügyben az ítélkezési gyakorlat is megerősítette.

Ez kivételes helyzetekben is előfordulhat, például ha a partraszállási helyszínekre nagyon sokan érkeznek, és a rendelkezésre álló erőforrások nem tudják teljes mértékben garantálni a szükséges biztosítékokat.

A határon folytatott menekültügyi eljárásnak a kérelem nyilvántartásba vételétől a határozat meghozataláig (beleértve a fellebbezést is) 12 héten belül le kell zárulnia. Ezt az időszakot követően a kérelmező számára engedélyezni kell a tagállam területére való belépést⁽⁹³⁾.

3.3. Az életkor meghatározásának lépcsőzetes és multidiszciplináris megközelítése

Az életkor meghatározását úgy kell elvégezni, hogy az eljárás során elsődlegesen figyelembe vegyék a gyermek mindenek felett álló érdekét⁽⁹⁴⁾. Az APR az életkor-meghatározás fokozatos megvalósítását, az úgynevezett lépcsőzetes vagy fokozatos megközelítést támogatja. A lépcsőzetes megközelítés célja az orvosi módszerekkel elkerülhetetlenül együtt járó invazivitás kockázatának csökkentése.

⁽⁸⁹⁾ Európa Tanács: [Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény és az azt módosító 11. és 14. jegyzőkönyvek](#), 1950. november 4., ETS 5.

⁽⁹⁰⁾ EJEB, *Darboe és Camara kontra Olaszország*, 2022, op. cit. 45. lábjegyzet.

⁽⁹¹⁾ Az EJEB 2025. január 16-i ítélete, *A.C. kontra Franciaország*, 15457/20, ECLI:CE:ECHR:2025:0116JUD001545720 (francia nyelven).

⁽⁹²⁾ Az EJEB 2025. március 6-i ítélete, *F.B. kontra Belgium*, 47836/21, ECLI:CE:ECHR:2025:0306JUD004783621 (francia nyelven). Az összefoglaló megtalálható az [EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽⁹³⁾ Az APR 51. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁹⁴⁾ Az APR (37) preambulumbekkezdése és 25. cikkének (3) bekezdése.

E fokozatos megközelítés értelmében először nem orvosi módszereket kell alkalmazni. A hatóságok csak végső eszközként, nem meggyőző eredmények esetén léphetnek tovább az orvosi módszerek alkalmazására.

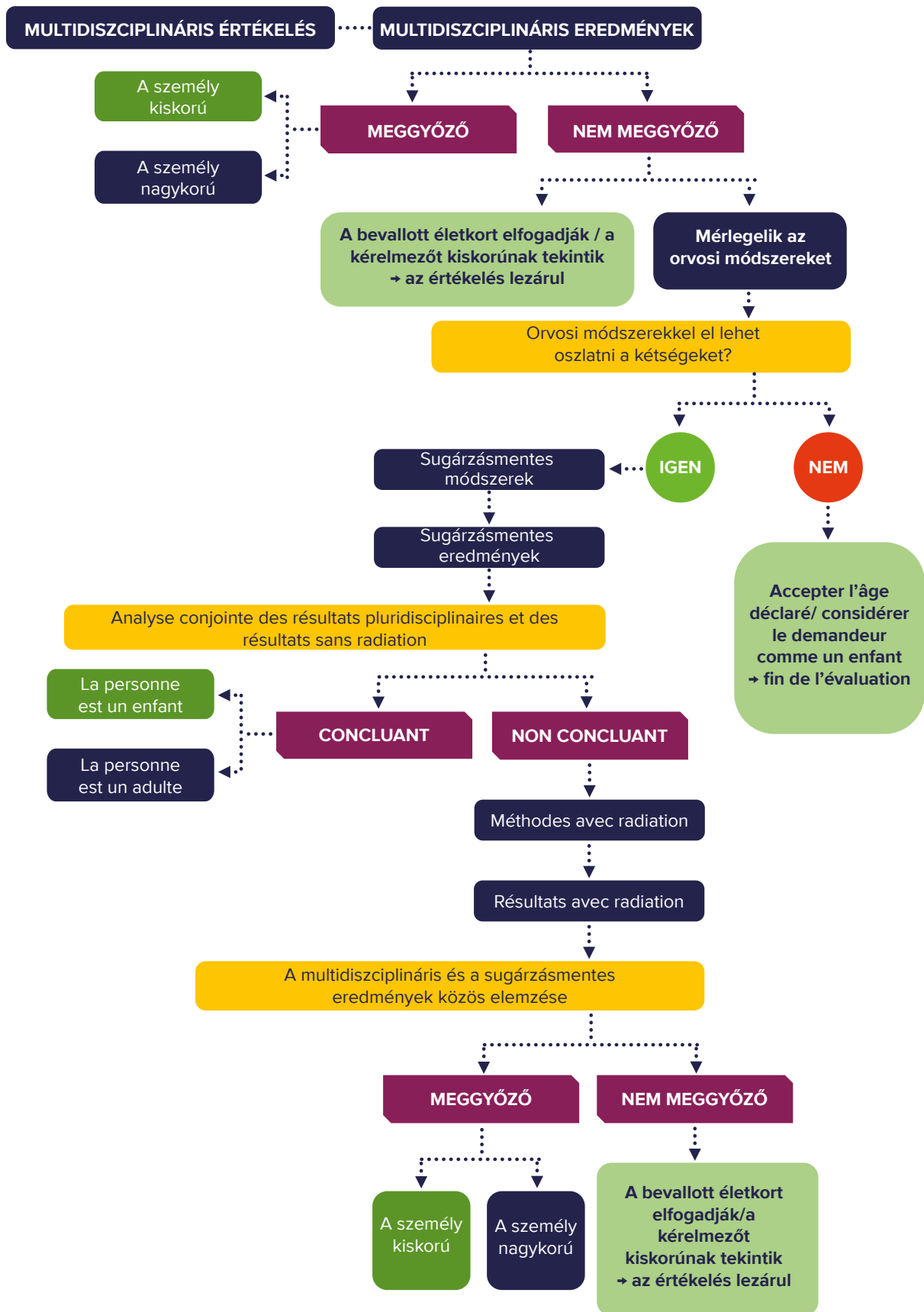
Ha az orvosi vizsgálatok hatékonyak lehetnek, akkor előnyben kell részesíteni a **sugárzásmentes** módszereket. A sugárzáson alapuló technikák, például a röntgen használata esetén szigorúan be kell tartania az **„ésszerűen elérhető legalacsonyabb szint” (ALARA) elvét**, és ezeket csak akkor szabad alkalmazni, ha az előző lépések nem vezettek eredményre.

A lányok és fiatal nők esetében különleges biztosítékokat kell alkalmazni, mivel a röntgensugárzás károsíthatja a magzatot. A szakembereknek bármilyen expozíció előtt minden ésszerű lépést meg kell tenniük annak megállapítására, hogy a kérelmező várandós-e, figyelembe véve, hogy a lány esetleg maga sem tudja ezt, vagy kulturális érzékenység, megbélyegzés vagy az átélt bántalmazás vagy erőszak miatt nem szeretné nyilvánosságra hozni.

A nemi érettség megfigyelése (meztelenség) soha nem használható életkor-meghatározási célra, mivel ez rendkívül invazív és nem alkalmas a kronológiai életkor becslésére.

2. ábra A lépcsőzetes és multidiszciplináris megközelítést bemutató folyamatábra

3.3.1. Az életkor meghatározására szolgáló nem orvosi módszerek

Mivel a jelenlegi módszerek **nem tudják teljes bizonyossággal meghatározni az egyén kronológiai életkorát**, a módszerek kombinációjának alkalmazása ajánlott. **A lépcsőzetes megközelítés arra törekszik, hogy minimálisra csökkentse az invazív jelleget** azáltal, hogy először a legkevésbé invazív módszereket részesíti előnyben. Ezzel szemben **a multidiszciplináris megközelítés a pontosság korlátait kezeli** azáltal, hogy különböző területeken, például a szociális munka, a pszichológia és a gyermekgyógyászat terén jártas szakembereket von be, akik több szempontból értékelik az életkort. Ez a módszer segít leszűkíteni a becsült korosztályt, hogy megbízhatóbb eredmény szülessen. A multidiszciplináris megközelítés ⁽⁹⁵⁾ jellemzően magában foglalja a nem orvosi életkor-meghatározási módszereket, amelyeket együttműködésben alkalmaznak a kérelmező életkorának átfogó megismerése érdekében, az alábbiak szerint (a felsorolás nem teljes).

- **A további bizonyítékok elemzése:** Amennyiben az eredetileg összegyűjtött dokumentumok vagy a rendelkezésre álló információk nem tartalmaznak az életkorra vonatkozó utalást, proaktív módon meg kell kezdeni más dokumentumok további ellenőrzését/elemzését. A kérelmező életkorára vonatkozó információk az iskolai nyilvántartásokból, vallási dokumentumokból, családi oltási kártyákból vagy más orvosi nyilvántartásokból, valamint időbélyeggel ellátott fényképekből, a pontos dátumot tartalmazó közösségi média bejegyzésekből és bármely más, hitelesnek tekinthető hasznos elemekből gyűjthetők össze. Amint az a [2.2.1. szakaszban Az igazoló dokumentumok értékelése](#) szerepel, a bizonyítékok vizsgálatakor nincs szükség a dokumentumok hitelesítésére, ha a kiskorúságot más közvetett bizonyítékok is alátámasztják. Ha a nemzeti hatóságok gyanítják, hogy egy okmány hamis, akkor kérhetik annak ellenőrzését. Nem szabad elfelejteni azonban, hogy a kérelmezők esetleg csak az okmányaikról készült másolatokat és/vagy fényképeket hozták magukkal a mobiltelefonjukon. Ha a további dokumentumok ilyen elemzése elegendő ahhoz, hogy objektíven elfogadják a kérelmező állítása szerinti életkort, akkor az életkor-meghatározási folyamatnak ezen a ponton kell véget érnie.
- **Életkor-meghatározási meghallgatás:** az életesemények kronológiai sorrendjének rekonstruálásával próbálja alátámasztani a becsült életkort. Ha az életkor-meghatározási meghallgatás elegendő információt nyújt, és meggyőző eredményeket lehet elérni, nem kell továbbmenni a pszichoszociális értékeléssel. Ha a megállapítások nem elégségesek és a bevallott életkorral kapcsolatos kétségek továbbra is fennállnak, pszichoszociális értékelést kell végezni. További információért lásd: [1. melléklet – Az életkor-meghatározási interjú](#).
- **Pszichoszociális értékelés:** az adott személy életének különböző területeit, pszichológiai és érzelmi érettségét, fejlődését és viselkedését vizsgálja. A fejlődés ebben az összefüggésben nemcsak a kognitív és érzelmi növekedésre vonatkozik, hanem az olyan megfigyelhető magatartásformákra is, mint például az életkornak megfelelő tevékenységekben való részvétel képessége, a mindennapi feladatokért való felelősségvállalás képessége, az önállóság kifejezésének módja, az érzelmek kezelése, illetve a kortársakkal és felnőttekkel való interakció.

⁽⁹⁵⁾ Lásd az APR 25. cikkének (1) bekezdését és (37) preambulumbekzdését.

Az értékelők a meghallgatások lebonyolításakor kiegészítendő kérdéseket és megfelelő esetben más eszközöket, például rajzokat használnak, hogy segítsék a személyt az önkifejezésben. Az értékelőknek figyelniük kell a kulturális különbségekre, a lehetséges traumákra és az érintett személy érzelmi állapotára ⁽⁹⁶⁾. E meghatározást az életkor becslése, illetve a gyermekkori fejlődés terén szakértelemmel rendelkező szakembereknek, például szociális munkásoknak, pszichológusoknak vagy gyermekorvosoknak kell elvégezniük annak érdekében, hogy értékeljék a különböző tényezőket, például a fizikai, pszichológiai, a fejlődés terén jelentkező, környezeti és kulturális tényezőket ⁽⁹⁷⁾, és tovább elemezzék a bizonyítékokat. További információkért lásd: [2. melléklet – Pszichoszociális értékelés](#).

Amint azt a [gyakorlati megfontolásokat bemutató keretben](#) kifejtettük, a párhuzamosságok és az ismétlődő kikérdezések elkerülése érdekében meg kell szervezni az előszűrés során gyűjtött és az életkor-meghatározási eljárás szempontjából releváns információk megosztását a multidiszciplináris életkor-meghatározási csoport említett szakértőivel.

A multidiszciplináris értékelés során szerzett információkat ugyanakkor adott és indokolt esetben meg lehet osztani az illetékes hatóságokkal (pl. az interszekcionális kiszolgáltatottság jelei esetén a kiszolgáltatottságra vonatkozó értékeléshez vagy továbbutalás esetén). Ez a kétirányú információcsere hozzájárul az eljárások egyszerűsítéséhez, megerősíti a multidiszciplináris megközelítés holisztikus jellegét és biztosítja a folyamat gyermekbarát jellegét.

A kérelmező életkorára vonatkozó végső döntésnek ezen értékelések eredményein és az ezekből levont szakmai következtetéseken kell alapulnia.

2. táblázat A pszichoszociális értékelés és az életkor-meghatározási interjú közötti főbb különbségek

	ÉLETKOR-MEGHATÁROZÁSI INTERJÚ	PSZICHOSZOCIÁLIS ÉRTÉKELÉS
Fókusz	Ismert események felidézése és személyes történet.	Az érettség, a kognitív és fizikai fejlődés, a társas interakciók és a környezet általánosabb értékelése.
Módszer	Félig strukturált ⁽⁹⁸⁾ interjú forma.	Megfigyelésen alapuló ⁽⁹⁹⁾ , kontextusfüggő és együttműködésen alapuló.

⁽⁹⁶⁾ Az UNICEF *életkor-meghatározásról szóló technikai feljegyzése* alapján, *op. cit.*, 7. lábjegyzet.

⁽⁹⁷⁾ Az APR (37) preambulumbekkezdése.

⁽⁹⁸⁾ A félig strukturált interjú egy kvalitatív adatgyűjtési módszer, amely a strukturált és a strukturálatlan interjú elemeit ötvözi. Tartozik hozzá egy előre kidolgozott, kiegészítendő kérdésekből álló kérdőív, ugyanakkor rugalmasságot biztosít az interjút készítő személynek, hogy a beszélgetés során felmerülő új témákat is körüljárhassa.

⁽⁹⁹⁾ Objektív megfigyelések („látom”, „hallom”); a megfigyelésnek a kronológiai életkorral kapcsolatos szempontokra kell korlátozódnia.

Értékelők	Képzett szakemberek (pl. szociális munkások vagy más, független tisztviselők, akik nem vesznek részt a kérelmező menekültügyi meghallgatásában).	Multidiszciplináris csapat (pl. pszichológusok, szociális munkások, gyermekorvosok, a kérelmezővel kapcsolatban álló befogadási tisztviselők, tanárok és más szakemberek közreműködésével).
Célkitűzés	A bevallott életkor ellenőrzése vagy a hozzávetőleges életkor meghatározása konkrét dátumokhoz és eseményekhez (nemzeti ünnepek, történelmi események, például választások, természeti katasztrófák, sportesemények stb.) kapcsolódó emlékek felidézésével.	Az egyén érzelmi és szociális érettségének, valamint kognitív és fizikai fejlettségének értékelése.

Gyakorlati tipp – Modellek a multidiszciplináris életkor-meghatározások összehangolásához

Amennyiben több szakértő vesz részt az eljárásban, és értékelésüket egymástól függetlenül végzik, a megállapítások összegyűjtéséhez kulcsfontosságú a **különböző szakemberek közötti koordináció**. Ez lehetővé teszi a meglátások megosztását, hogy a szakemberek el tudják magyarázni az adott eredmények hibahatárát, és egyszerűsítsék a folyamatot.

A gyakorlatban ez az egyeztetés úgy is megvalósulhat, hogy a szakemberek az egyéni értékeléseik lezárását követően véleményt cserélnek az eredményekről. Az ilyen koordináció megszervezésének általában két fő módja van:

- **Multidiszciplináris bizottság.** Amennyiben lehetséges, az életkor-meghatározásról való egyeztetéshez meg lehet szervezni egy értékelő ülést, ahol több szakember közösen találkozik a kérelmezővel. Minden érintett szakember a szakterületének megfelelő kérdéseket tesz fel.
- Ennek a bizottsági megközelítésnek az az előnye, hogy a kérelmezőt a különböző személyek csak egyszer értékelik, és nem többször külön-külön, ezáltal gyorsabban lehet döntést hozni, mivel a folyamatot nem késlelteti az időpontok sokasága. Az ismételt egyéni értékelésekkel ellentétben a bizottsági módszer az ismétlődéseket is kiküszöböli, így a kérelmezőnek nem kell többször elmesélnie a történetét a különböző szakembereknek. Ha figyelmesen alkalmazzák, a multidiszciplináris szakértői bizottság holisztikusabb, időkímélőbb és gyermekbarátabb alternatívát kínálhat a többszöri értékelésekkel vagy orvosi vizsgálatokkal szemben. Az értékelők az értékelés után közvetlenül kidolgozhatják és megvitathatják álláspontjukat, az esetleges következtetés elérése érdekében (az életkor megerősítése vagy további értékelés szükségessége).

- A szakértői bizottság alkalmazásának lehetséges hátránya, hogy a kérelmező túlterhelődhet, ha egyszerre több személy is kérdéseket tesz fel neki.
- **Az egyes szakértők által külön-külön végzett multidiszciplináris értékelés.** A szakemberek (pl. pszichológus, szociális munkás, gyermekorvos) külön-külön végzik el értékeléseiket, majd összeülnek, hogy megvitassák saját megállapításaikat. Minden érintett szakember a szakterületének megfelelő kérdéseket tesz fel. Ez a forma lehetővé teszi a szakértők számára, hogy az eredményeket háromszögeléssel ellenőrizzék, megmagyarázzák a hibahatárokat és közös álláspontra jussanak, anélkül, hogy a kérelmezőnek több, egymást átfedő meghallgatáson kellene részt vennie.
- Ennek az az előnye, hogy a kérelmező mindegyik szakemberrel külön találkozik, így csökken annak a kockázata, hogy a csoportos keretek között túlterhelődjön. Minden szakértő alaposan megvizsgálhatja a saját szakterületét, és kapcsolatot alakíthat ki a kérelmezővel, ami pontosabb és árnyaltabb értékeléshez vezethet. Ez a módszer rugalmasságot biztosít az ütemezésben, és garantálja, hogy a szakemberek a megbeszélés előtt egymástól függetlenül alakítsák ki véleményüket, ami növeli a közös következtetés tárgyilagosságát.
- A hátrány az, hogy a folyamat összességében hosszabb időt vehet igénybe, mivel több külön időpontra van szükség, ami késleltetheti az értékelés lezárását. A kérelmezőnek bizonyos információkat a különböző megbeszéléseken esetleg többször is el kell ismételnie, ami fárasztó és érzelmileg megterhelő lehet. Ha az egyéni értékelések után nem megfelelő az egyeztetés vagy a kommunikáció, akkor a szakértők közötti értelmezési eltérések kockázata is fennáll. 933

A gyámot előzetesen – az előkészítő megbeszélés során – tájékoztatni kell arról, hogy több szakértő is részt vesz az életkor-meghatározási folyamatban. Amikor a kérelmező találkozik a szakértőkkel, a hangsúlyt a bizalomteljes, barátságos légkör kialakítására kell helyezni, amihez érthetően be kell mutatni a szakértőket, a szerepüket és a felelősségüket. Ennek segítségével nyugodtabb környezetet lehet teremteni. **Rendkívül fontos az értékelés során megosztott információk vagy bizonyítékok titkosságának tiszteletben tartása. A hibahatárt, különösen az orvosi módszerek hibahatárát átláthatóan meg kell magyarázni, különösen akkor, ha az eredmények nem meggyőzőek (a gyermekkor és a felnőttkor közötti tartományba esnek).**

Ha az életkor-meghatározást egy multidiszciplináris szakértői bizottság egy ülés alatt végzi el, fontos, hogy a kérelmezőt ne kerüljön szembe és ne terhelődjön túl a jelen lévő személyek túlzott számától.

A bizottsági ülés lezárultával az eljáró hatóság⁽¹⁰⁰⁾ felelős a bizottság véleményén és ajánlásain alapuló döntés meghozataláért.

⁽¹⁰⁰⁾ Bár az APR meghatározza az életkor-meghatározási eljárásokra vonatkozó előírásokat és biztosítékokat, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a nemzeti hatóságok, beleértve a bíróságokat is, részt vegyenek az életkor-meghatározásban. Ezért a tagállamok továbbra is saját belátásuk szerint dönthetnek az életkor-meghatározás kiszervezéséről, és másik hatóságot jelölhetnek ki a vélemény kiadására. Az életkorról szóló döntésért végső felelősséget viselő eljáró hatóság ezután az életkor-meghatározás eredménye alapján, a hazai gyakorlatnak és az eljárási garanciáknak megfelelően hozhatja meg döntését.

Ha a multidiszciplináris életkor-meghatározás után az eredmények nem meggyőzőek, a hatóságoknak két lehetőségük van.

1. lehetőség: a hatóságok lezárhatják az értékelést, és a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét alkalmazva kiskorúnak tekinthetik az adott személyt. Amint azt az APR (37) preambulumbekzdése és 25. cikkének (2) bekezdése előírja, ha az értékelés eredménye nem meggyőző, a tagállamok nem kötelesek orvosi vizsgálatot kérni, vagy folytatni az értékelést, ha egy ilyen vizsgálat nem oszlatná el a fennmaradó kétségeket.

2. lehetőség: a hatóságok úgy döntenek, hogy folytatják az életkor meghatározását, és szigorú feltételek mellett orvosi vizsgálatot kérnek. Ha orvosi vizsgálatot végeznek, annak a lehető legkevésbé invazívnak kell lennie, az egyén méltóságának maradéktalan tiszteletben tartása mellett.

3.3.2. Orvosi vizsgálat: a legkevésbé invazív vizsgálat előnyben részesítése

Az orvosi életkor-meghatározási vizsgálatok olyan vizsgálatok, amelyek orvosi gyakorlatokkal (pl. ultrahang, sugárzás) járnak. Ezeket a módszereket csak akkor szabad mérlegelni, ha az életkor meghatározására szolgáló összes többi eszköz kimerült, és nem hozott meggyőző eredményt. Ha az orvosi vizsgálatok alkalmasak az életkorral kapcsolatos kétségek eloszlására, akkor a **nem invazív, sugárzásmentes lehetőségeket** kell előnyben részesíteni.

A sugárzást, például röntgensugárzást alkalmazó módszereket csak végső eszközként szabad használni ⁽¹⁰¹⁾, a sugárzásnak való kitétség minimalizálása érdekében a „ne árts”, valamint az „észszerűen elérhető legalacsonyabb szint” (ALARA) elvét követve.

Az alkalmazott módszernek a vizsgálat elvégzési módját is figyelembe kell vennie.

- A minden módszerben benne rejlő **hibahatárt** dokumentálni kell, különösen akkor, ha az eredmények nem meggyőzőek, és azokat a kérelmező javára kell alkalmazni a mindenek felett álló érdek elvével összhangban, garantálva a kétség esetén a kérelmező javára döntést. Ezenkívül a módszerek kiválasztásakor figyelembe kell venni az adott korosztályt és az értékelés alanyának nemét, mivel a pontosság változó lehet.
- Kerülni kell az átlagos életkor (pl. 17,4 év) bejelentését. Ehelyett a **teljes életkori tartományt kell megadni**, vagy a tartományon belül a legvalószínűbb alsó és felső korhatárt. Sok módszer nem pontos életkort, hanem életkori sávokat ad meg, ezért az átlagos életkor megadása (pl. azt mondani, hogy valaki 18 éves, ha az életkori sáv

⁽¹⁰¹⁾ Az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottsága: Joint general comment No 4 (2017) of the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and No 23 (2017) of the Committee on the Rights of the Child on State obligations regarding the human rights of children in the context of international migration in countries of origin, transit, destination and return (Az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottságának 4. (2017) sz. közös általános megjegyzése és a Gyermekjogi Bizottság 23. (2017) sz. általános megjegyzése a gyermekek emberi jogaival kapcsolatos állami kötelezettségekről a nemzetközi migrációval összefüggésben a származási, tranzit-, cél- és visszatérési országokban), 2017. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g17/343/65/pdf/g1734365.pdf>: „Az államoknak tartózkodniuk kell az olyan orvosi módszerek alkalmazásától, amelyek többek között csont- és fogvizsgálati elemzésekre alapulnak, mivel ezek pontatlanok lehetnek, nagy hibahatárral rendelkeznek, traumát is okozhatnak és felesleges jogi eljárásokhoz vezethetnek.”

16–20 év) nem tükrözi a becslés teljes bizonytalanságát. Ha nem tudjuk, hogy az adott tartományon belül az egyes lehetséges életkorok milyen valószínűséggel fordulnak elő (valószínűségi eloszlás), az átlagos életkor használata félrevezető lehet. Ha például a tartományban benne van a 18 év (pl. 16,4–22,3 év), és a tartományon belüli minimum és maximum életkor átlaga 18 év felett van, ez azt eredményezheti, hogy valakit méltánytalanul felnőttként sorolnak be. A hibahatár figyelmen kívül hagyása nem feltétlenül kedvez az értékelés alanyának ⁽¹⁰²⁾.

- Amennyiben az orvosi kormeghatározási módszerek **valószínűségi becsléssel** kísért életkori tartományt adnak meg, egyértelműen fel kell tüntetni annak valószínűségét is, hogy a megállapított életkor 18 év alatt vagy felett van. Az értékelésnek figyelembe kell vennie az orvosi vizsgálatban tükröződő valószínűség mértékét, elismerve, hogy az ilyen eredmények inkább valószínűséget, mint bizonyosságot fejeznek ki.
- A vizsgálatokat soha nem szabad kikényszeríteni vagy kulturálisan nem megfelelő módon végrehajtani. A szakembereknek tisztában kell lenniük a nemi és a kulturális érzékenységekkel, és az életkor becslésében szerzett szakértelmüknek megfelelően kell eljárniuk. A kérelmező életkorának meghatározásához nem alkalmazhatók olyan módszerek, amelyek meztelenséget vagy intim testrészek vizsgálatát igénylik.

Emlékeztető

Soha nem szabad meztelenséggel járó vizsgálatokat vagy az intim testrészek megfigyelését végezni a nemi érettség megállapítása céljából. Ez döntő fontosságú az egyén méltóságának tiszteletben tartásához, és különösen fontos az olyan kérelmezők esetében, akik szexuális és fizikai bántalmazást vagy kizsákmányolást szenvedhettek el ⁽¹⁰³⁾. Végül, a fizikai jellemzők értékelése egy személy életkorának becsléséhez nagy hibahatárral jár ⁽¹⁰⁴⁾, ha egy serdülő és egy felnőtt megkülönböztetésére használjuk.

Az orvosi vizsgálatok elvégzésekor az életkor meghatározását végző egészségügyi szakemberek összegzik a korábbi szakértő(k) megállapításait, ismertetik véleményüket, eredményeiket, az alkalmazott technikát, annak korlátait és hibahatárát, hogy ezáltal a lehető legmegbízhatóbb eredmény szülessen. Az APR 25. cikkének (3) bekezdésében előírtak szerint a legmegbízhatóbb eredmény érdekében az ilyen **orvosi vizsgálatok eredményeit** holisztikus értékeléssel, **más megállapításokkal együtt**, például más szakemberek által végzett értékelések eredményével együtt kell elemezni (multidiszciplináris megközelítés).

⁽¹⁰²⁾ Schmeling, A., Schumacher, G., Rudolf, E.: *Medical age assessment of juvenile migrants*, (Orvosi életkor-meghatározás fiatalkorú migránsoknál) 2018, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/47096>.

⁽¹⁰³⁾ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága: *R.Y.S. kontra Spanyolország*, 2021. Az összefoglaló megtalálható az [EUAA esetjogi adatbázisában](#). A Gyermekjogi Bizottság úgy vélte, hogy „a meztelenséget vagy a nemi szervek vagy más intim testrészek vizsgálatát magában foglaló vizsgálatok sértik a gyermek méltóságát, magánéletét és testi sérthetlenségét, ezért ezeket tiltani kell”.

⁽¹⁰⁴⁾ A Gyermekjogi Bizottság az *R.Y.S. kontra Spanyolország* jogsértési panaszban foglalta össze álláspontját, *ENSZ Gyermekjogi Bizottság, 2021. február 4.* A Bizottság kijelentette, hogy „a gyermekek meztelenséget vagy nemi szervek vagy intim testrészek vizsgálatát magában foglaló vizsgálata sérti méltóságukat, magánéletüket és testi sérthetlenségüket, és ennek az életkor megállapítása céljából kizártnak kell lennie”. Az összefoglaló megtalálható az [EUAA esetjogi adatbázisában](#).

Az orvosi életkor-meghatározás korlátai és etikai aggályai

Az invazív orvosi vizsgálatokat, mint például a csont- vagy fogászati vizsgálatokat az érintettek beavatkozónak érezhetik, ezek drágák lehetnek, egészségügyi eszközök használatát és/vagy korlátozottan elérhető szakemberek bevonását igényelhetik. Ezenkívül tovább traumatizálhatják a kérelmezőt, különösen a bántalmazás és a nemi alapú erőszak áldozatait. Az ilyen módszerek ráadásul tág hibahatárral rendelkeznek, és az eredményeket gyakran széles életkori skálával adják meg. Az eredményeket befolyásolhatják az etnikai társadalmi-gazdasági és nemi különbségek, a megbízhatóság pedig nem nagyobb, mint a nem orvosi módszereknél.

Az orvosok is jelezték, hogy az orvosi vizsgálatokat nem szívesen használják adminisztratív célokra, mivel ezek az értékelések ellentétesek lehetnek a gyermekek ellátására vonatkozó elsődleges kötelezettségükkel. A biológiai életkor-meghatározási módszerek⁽¹⁰⁵⁾ alkalmazását a kronológiai életkor meghatározására a kutatásokban széles körben megkérdőjelezzik, mivel ezek a módszerek csak tágran becsült életkori tartományt adnak meg⁽¹⁰⁶⁾.

Végül, az APR (37) preambulumbekzdésében foglaltak szerint, ha az életkor-meghatározás eredménye nem meggyőző, vagy az életkor-tartomány egy része 18 év alatt van, a tagállamoknak **azzal a feltételezéssel kell élniük, hogy a kérelmező kiskorú**, megerősítve ezzel a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét és a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét az eljárás egészében. Ezt az elvet olyan esetekben is alkalmazni kell, ha egy személy azt állítja, hogy felnőtt, de alapos okkal feltételezhető, hogy kiskorú.

3.4. A határozat

Az APR megállapítja, hogy az **eljáró hatóság** felelős az életkor-meghatározás kezdeményezéséért, és mindig ennek a hatóságnak kell döntenie az életkor-meghatározás elindításáról⁽¹⁰⁷⁾, illetve meghozni a döntést az életkor-meghatározás eredménye alapján. Az APR azt azonban nem határozza meg, hogy mely hatóság/szerv hatáskörébe tartozzon az **életkorról való döntés** az életkor meghatározását követően. Ezt az aspektust a nemzeti jog szabályozhatja.

Az életkor-meghatározás után a kérelmező életkoráról szóló döntés a multidiszciplináris értékelés és megfelelő esetben az orvosi vizsgálat **eredményeinek közös elemzésén** alapul. Az életkorra vonatkozó döntést az összes érintett szakértő véleményének figyelembevételével hozzák meg, hogy a lehető legmegbízhatóbb eredményt lehessen elérni.

⁽¹⁰⁵⁾ Konkrétan azok az orvosi módszerek, amelyek egy személy biológiai életkorát értékelik, amely nem feltétlenül egyezik meg a kronológiai életkorral.

⁽¹⁰⁶⁾ A BSPED állásfoglalása a gyermekgyógyászati életkor-meghatározásról, <https://www.bsped.org.uk/clinical-resources/position-statements/#link6>, a Brit Fogorvosi Szövetség (BDA) szerint a fogászati röntgenfelvételek használata „pontatlan módszer az életkor megállapítására”. A BDA úgy véli továbbá, hogy helytelen és etikátlan röntgenfelvételeket készíteni az emberekről, ha abból nem származik egészségügyi előnyük.

⁽¹⁰⁷⁾ Az APR 25. cikkének (1) bekezdése.

Olyan esetekben, amikor a multidiszciplináris csapat szakértői eltérő következtetésekre jutnak, vagy amikor a multidiszciplináris értékelés és az orvosi vizsgálat eredményei nem egyeznek, továbbra is az eljáró hatóság felelőssége a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése és a végső következtetés levonása. A hatóságnak gondosan dokumentálnia kell, hogy az eltérő álláspontokat hogyan vette figyelembe, és meg kell indokolnia, hogy a megállapítások egy részét miért részesíti előnyben a másikkal szemben; átlátható módon jeleznie kell az esetlegesen fennmaradó hibahatárokat, és holisztikus értékelést kell végeznie. Amennyiben az összes rendelkezésre álló információ értékelése után továbbra is fennáll a bizonytalanság, a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét kell alkalmazni, ami a kiskorúság vélelméhez vezet.

A becsült életkorra vonatkozó **végleges döntést írásban dokumentálni kell, és át kell adni az érintett személynek és a gyámjának**. Az, hogy az életkor végleges megállapításának közigazgatási határozat formájában kell-e történnie, elsősorban a nemzeti eljárástól függ. Az APR és az RCD (2024) előírja, hogy a kérelmező jogállására vonatkozó bármely határozatot, beleértve a biztosítékokhoz való hozzáférést (pl. gyám kijelölése) érintő határozatokat is meg kell indokolni, a kérelmező számára biztosítani kell a meghallgatáshoz való jogot, és lehetővé kell tenni a hatékony jogorvoslatot. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ha az életkor meghatározásának vagy ellenőrzésének kimenetele jogi következményekkel jár a kérelmező menekültügyi vagy befogadási eljárás során való kezelésére nézve, ezt általában közigazgatási aktusban vagy határozatban kell rögzíteni.

A határozatról szóló levélben egyértelműen fel kell tüntetni az életkor-meghatározásban részt vevő szakértők **képesítéseit**, valamint a kérelmező életkorára vonatkozó **megalapozott véleményüket**. Ezenkívül, amikor kizárólag a multidiszciplináris megközelítésre támaszkodnak, fel kell tüntetni a **becsült** életkori **tartományt**. Az orvosi módszerek alkalmazása esetén hasonlóképpen meg kell határozni az ilyen módszerekhez tartozó **hibahatárt**.

Ha az orvosi vagy kombinált értékelések egy **valószínűségi becsléssel** kísért életkori tartományt adnak meg, akkor kifejezetten meg kell említeni, hogy mennyire valószínű, hogy az adott személy 18 év alatti vagy feletti, és a végleges döntéskor el kell ismerni, hogy az ilyen értékelések valószínűségeket fejeznek ki, nem pedig bizonyosságokat.

A határozatról szóló levélben meg kell indokolni az **eljáró hatóság által hozott határozatot** is. Ezt az információt ezenkívül szóban meg kell magyarázni a kérelmezőnek ⁽¹⁰⁸⁾, és a **magyarázatot a kérelmező megértési szintjéhez kell igazítani**. A magyarázatnak kellően pontosnak, teljesnek és közérthetőnek kell lennie, hogy a kérelmező **teljes mértékben megérthesse a határozat indokolását**. A kérelmezőnek minden szükséges információt meg kell adni ahhoz, hogy gyakorolhassa a **hatékony jogorvoslat**hoz való jogát, és jogi segítségnyújtást vehessen igénybe az életkorra vonatkozó határozat elleni fellebbezéshez ⁽¹⁰⁹⁾.

⁽¹⁰⁸⁾ Az EJEB előtti [A.C. kontra Franciaország ügyben](#) (op. cit., 90. lábjegyzet) kiemelték, hogy a tagállamoknak az életkor meghatározását követően biztosítaniuk kell az eljárási garanciákat, beleértve azt, hogy a kérelmező rendelkezésére kell bocsátaniuk a különböző vizsgálatok eredményeit, és tájékoztatniuk kell őt a hatékony jogorvoslat lehetőségeiről.

⁽¹⁰⁹⁾ Ha nem biztosítják az életkor-meghatározás kimeneteléhez kapcsolódó döntések kellő mértékű pontosságát és precizitását, ez az EJEE 8. cikkéből eredő eljárási kötelezettségek és a kellő gondosság elvének megsértését vonhatja maga után, tekintettel a gyermekek kiszolgáltatott helyzetére.

A gyermekjogi egyezmény 8. cikkével összhangban ki kell állítani a végleges életkort tartalmazó személyazonosító okmányt, hogy a kérelmező **teljes személyazonosságát haladéktalanul helyreállítsák** ⁽¹¹⁰⁾. Egyértelművé kell tenni, hogy az értékelés nem mindig állapít meg pontos kronológiai életkort, inkább azt dönti el, hogy a kérelmezőt az eljárás alkalmazásában kiskorúnak vagy felnőttnek kell-e tekinteni. Amennyiben az eredmények csak életkori tartományt adnak meg, vagy nem meggyőzőek, **a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét kell alkalmazni**, és a kérelmezőt **kiskorúként** kell kezelni ⁽¹¹¹⁾.

Ez a határozat ugyanakkor nem zárja ki azt, hogy a kérelmező később igazolja pontos születési dátumát. Ha egy későbbi szakaszban a kérelmező be tudja szerezni és bemutatja a származási országból vagy más megbízható forrásból származó hivatalos dokumentumokat, a hivatalos nyilvántartásokban ezeknek megfelelően helyesbítenni kell a bejegyzett életkorát.

Emlékeztető – Életkor-meghatározás és a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet

Az APR 25. cikkének (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok **elismerhetik az életkor-meghatározásra vonatkozó, más tagállamok által hozott határozatokat**, ha az életkor-meghatározást az uniós joggal összhangban végezték el. Ahhoz, hogy az elismerés lehetséges legyen, az életkor-meghatározások közötti eredményeiben hivatkozni lehet az alkalmazott módszerekre és a döntéshez vezető indoklásra, a tagállamok közötti jó együttműködés szellemében. Az információcsere történhet például a DublinNet hálózaton keresztül.

3.5. Az életkorról hozott határozat megtámadása

A kérelmezőnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megtámadja az életkor-meghatározási eljárás eredményeit, akár külön fellebbezés keretében, akár az elsőfokú határozat elleni fellebbezés részeként, az alkalmazandó nemzeti kerettől függően.

Fontos, hogy a fellebbezéshez való jogot a **menekültügyi eljárás kimenetelétől függetlenül** biztosítani kell. Azoknak a tévesen felnőttnek minősített gyermekeknek, akik nemzetközi védelemben részesülnek, továbbra is lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megtámadják az életkor meghatározásáról szóló határozatot. A téves besorolás következtében elveszhetnek az eljárás során a gyermekekre vonatkozó biztosítékok, például a megfelelő befogadási feltételek vagy a gyám támogatása; ez befolyásolhatja a gyermekek menedékkérellemmel kapcsolatos állításainak, például az üldöztetés gyermekekre jellemző formáinak figyelembevételét, valamint a jogállásról szóló határozatot követően a jogokhoz – például a folyamatos támogatáshoz, az oktatáshoz való joghoz, a családdegysítéshez – való hozzáférést.

⁽¹¹⁰⁾ A gyermekjogi egyezmény 8. cikkével összhangban ki kell állítani a végleges életkort tartalmazó személyazonosító okmányt, hogy a kérelmező **teljes személyazonosságát haladéktalanul helyreállítsák**. Ugyanezen célból, ha a kérelmező érvényes és elegendő bizonyítékot tud szolgáltatni a bevallott életkoráról, akkor ezt az életkort el kell fogadni és haladéktalanul ki kell javítani a hivatalos nyilvántartásokban, még akkor is, ha az életkor-meghatározás során nem erősítették meg.

⁽¹¹¹⁾ Az APR 25. cikkének (2) bekezdése.

A **helyrehozhatatlan kár elkerülése érdekében**, a fellebbezési eljárásokat haladéktalanul le kell folytatni, mivel a hosszan tartó bizonytalanság megfoszthatja a gyermekeket az őket megillető jogoktól, például az uniós és nemzeti jogszabályokban meghatározott eljárási határidőkön belüli, időben történő családegyesítés jogától. Bár az APR nem ír elő jogi kötelezettséget az életkort megállapító határozattal szembeni külön fellebbezéshez való jog biztosítására, nem is zárja ki azt. Ez a megközelítés összhangban van az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt elvekkel, különösen a megfelelő ügyintézéshez való jogot garantáló 41. cikkel, valamint a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot garantáló 47. cikkel. Ez magában foglalja az iratanyaghoz való hozzáférést, a döntés elleni fellebbezés vagy kifogás lehetőségéről szóló időszzerű tájékoztatást, valamint a jogi segítségnyújtást és képviselőt a fellebbezés és az azt követő eljárások során ⁽¹¹²⁾.

3.5.1. Az életkor meghatározásáról szóló határozat felülvizsgálata az új bizonyítékok fényében

Minden esetben lehetővé kell tenni az eljáró hatóság által kiadott határozatban megállapított életkor hivatalból történő felülvizsgálatát, ha egy későbbi szakaszban új bizonyítékok vagy információk merülnek fel. Ha helytelen becsült életkort állapítanak meg, az azonnali intézkedéseknek **helyesbítenük kell** a megfelelő adatbázisokban szereplő **információkat**, és helyre kell állítaniuk az adott személy személyazonosságát. Ez olyankor fordulhat elő, ha például a kérelmező az életkoráról hozott határozatot követően utólag be tudja nyújtani az érvényes személyazonosító okmányokat a személyazonossága igazolására.

⁽¹¹²⁾ Az APR 23. cikke (6) bekezdésének b) pontja az APR 67. cikkének (8) bekezdésével együtt.

4. Új és kialakulóban lévő technológiák

Néhány ország már tesztelte a **biológiai életkor meghatározására szolgáló genetikai tesztek** alkalmazását. Ezek a tesztek a DNS kémiai módosulását, az úgynevezett metilációt mérik. A DNS-metiláció az öregedéshez kapcsolódó biológiai folyamat, amelyet olyan tényezők befolyásolhatnak, mint a dohányzás, a stressz és a betegség. A DNS több forrásból is kinyerhető, például vérből és nyálból. Az összes korosztályból kiválasztott emberek életkorának meghatározására DNS-metilációt alkalmazó tanulmányok ⁽¹¹³⁾ áttekintése átlagosan 2–5 év közötti hibahatárról számol be ⁽¹¹⁴⁾. A legtöbb tanulmány a népesség egy korlátozott alcsoportjára, a fehér nyugat-európaiakra koncentrált. További kutatások kellene annak felderítéséhez, hogy az etnikai hovatartozás és más tényezők hogyan befolyásolják a DNS-metilációt. Jó bizonyítékok vannak arra, hogy a traumák és a nehézségek növelik az epigenetikai életkort. A DNS közigazgatási célokra történő használata etikai kérdéseket vet fel az arányossággal és a beleegyezéssel kapcsolatban, és bonyolult problémát jelent a magánélet védelme, a minták tárolása és az azokhoz való hozzáférés terén.

Az **újonnan megjelenő technológiáknak**, például a mesterséges intelligenciának (MI) a migráció és a menekültügy kezelésében való alkalmazásával kapcsolatos tanulmányok egy trend kezdetét jelentik, amely potenciális előnyökkel, de jelentős kihívásokkal és fontos etikai kockázatokkal is jár. Ennek következtében a mesterséges intelligencia migrációs és menekültügyi folyamatokban, valamint biometrikus azonosításban való használata nagy kockázatú MI-nek minősül ⁽¹¹⁵⁾. Bár egyes tanulmányok szerint a gépi tanulás alkalmas lehet az életkor pontosabb becslésének támogatására, az eredmények a felhasznált adatok minőségétől és a rendszer képzésekor történt kategorizálásuk pontosságától függenek. Ezenkívül továbbra is fontos figyelembe venni az új technológiák hibahatárát és a lehetséges torzításokat.

Az APR mindenestre kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az **életkor-meghatározást „szakképesítéssel rendelkező szakembereknek” kell elvégezniük**. Ez a megfogalmazás olyan személyeket jelent, akik rendelkeznek a szükséges szakértelemmel és képzettséggel ahhoz, hogy az ilyen értékeléseket a kialakult módszereknek és biztosítékoknak megfelelően végezzék el. **A mesterséges intelligencia nem tartozik bele ebbe a fogalommeghatározásba.**

Az MI-rendszerek lehetséges hatásainak megfelelő ismerete nélkül nem lehet garantálni az **emberi felügyeletet és az emberi autonómiát**. E rendszerek alkalmazása kapcsán hasonlóan fontos aggályok merülnek fel a potenciálisan **elfogult és diszkriminatív eredményekkel, a magánélet védelmével, az átláthatósággal és az elszámoltathatósággal** kapcsolatban.

⁽¹¹³⁾ Maulani, C. et al.: *Age estimation using DNA methylation technique in forensics: a systematic review (DNS-metilációs technikát alkalmazó korbecslés a kriminalisztikában: szisztematikus áttekintés)*, 2020. Egyiptom. J. Forensic Sci., Vol. 10, 38.

⁽¹¹⁴⁾ Aliferi, A. et al.: *Combining current knowledge on DNA-methylation-based age estimation towards the development of a superior forensic DNA Intelligence tool (A DNS-metiláción alapuló korbecslésre vonatkozó jelenlegi ismeretek kombinálása egy magasabb rendű kriminalisztikai DNS hírszerzési eszköz kifejlesztése érdekében)*, 2022. Forensic Sci. Int. Genet., Vol 57, 102637.

⁽¹¹⁵⁾ Lásd: Európa Tanács: *Artificial Intelligence and Migration: Report of the Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons (Mesterséges intelligencia és migráció: A migrációval, menekültekkel és lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyekkel foglalkozó bizottság jelentése)*, előadó Petri Honkonen (Ideiglenes változat, 2025), 5.

Ezért az ilyen technológiák életkor-meghatározás céljára történő használatát mindaddig kerülni kell, amíg azok tudományos validáción nem estek át, és amíg nem bizonyultak kellően megbízhatónak és hatékornak különböző körülmények között, a vonatkozó etikai előírásoknak megfelelően. Az ilyen technológiákról jelenleg **nem** rendelkeznek **a jogszabályokban**, ezért a használatuk **nem tekinthető jogszerű életkor-meghatározási módszernek**.

5. További források

- [UNICEF Technical Note on age assessment](#) (Technikai feljegyzés az életkor meghatározásáról).
- [Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának CM/Rec\(2022\)22 ajánlása és annak indokolása: Human rights principles and guidelines on age assessment in the context of migration](#) (Az életkor meghatározására vonatkozó emberi jogi elvek és iránymutatások a migráció összefüggésében).
- [Separated Children in Europe Programme \(SCEP\): Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe \(Állásfoglalás a felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekek életkorának meghatározásáról Európában\)](#)
- [UNHCR Technical guidance: Child Friendly Procedures \(Technikai útmutató: Gyermekbarát eljárások\).](#)
- [FRA: Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures – Minimum age requirements concerning children’s rights in the EU \(A gyermekek életkorának meghatározása és ujjlenyomatvétel a menekültügyi eljárásokban – A gyermekjogokra vonatkozó minimális életkori követelmények az EU-ban\), 2018.](#)
- [Európai Menekültügyi Tanács \(ECRE\): Legal Note on Age assessment in Europe \(Jogi feljegyzés az életkor meghatározásáról Európában\).](#)
- [UNHCR observations on the use of age assessment in the identification of separated or unaccompanied children seeking asylum](#) (Az UNHCR észrevételei az életkor meghatározásának alkalmazásáról a menedékjogot kérő, felnőtt hozzátartozótól elszakított vagy kísérő nélküli gyermekek azonosításában).
- [2021 UNHCR Best Interests Procedure Guidelines](#) (2021. évi útmutató a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló eljárásokról).
- [UNHCR/UNICEF: The Way Forward to Strengthened Policies and Practices for Unaccompanied and Separated Children in Europe \(Az Európában tartózkodó, kísérő nélküli és felnőtt családtagjaiktól elszakított gyermekekre vonatkozó szigorúbb politikák és gyakorlatok felé vezető út\).](#)
- [UNHCR Policy on Child Protection](#) (Gyermekvédelmi politika).
- [UNHCR: Guidelines on International Protection No. 8: \(Az UNHCR 8. iránymutatása a nemzetközi védelemről\) Child Asylum Claims under Articles 1\(A\)2 and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/09/08, 2009. december 22.](#) (Gyermekek által benyújtott menedékkérelmek a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény 1A. cikkének 2. pontja és 1F. cikke és/vagy a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi jegyzőkönyv alapján)

Mellékletek

Az itt következő mellékletek célja, hogy az **értékelőknek támogatást nyújtsanak** az életkor-meghatározási folyamat során vizsgálható szempontokra vonatkozó javaslatokkal. A megadott kérdések csak példák. A kérdések **nem előíró jellegűek** és ezeket **nem szabad hangosan felolvasni vagy mechanikusan alkalmazni**. Az értékelőktől elvárható, hogy a javaslatok felhasználásakor **szakmai ítéltőképességüket és szakértelmüket** alkalmazzák. Az itt javasolt mintakérdéseket a tagállamok igényeihez kell igazítani. Lehet, hogy nem minden helyzetben alkalmazhatók, ezért a kérdéseket eseti alapon kell kiválasztani és használni, hogy garantáltan relevánsak legyenek.

1. melléklet – Az életkor-meghatározási interjú

Az életkor-meghatározási interjú egy félig strukturált interjú⁽¹¹⁶⁾, amely kiegészítendő kérdéseket használ, hogy lehetővé tegye és ösztönözze a beszélgetést, és a gyermekközpontú megközelítés alkalmazásával támogatja a személy testi-lelki fejlődésének megfelelő kifejezés és hatékony kommunikáció lehetőségét. Az interjút a magánélet védelméért és a titoktartást biztosító, erre a célra elkülönített térben kell lebonyolítani. Gyermekbarát szemléletűnek kell lennie, és mindig egy kulturális közvetítő és egy tolmács jelenlétében kell lebonyolítani. A kérdéseket nyílt, ítélezéstől mentes, semleges hangnemben kell feltenni. Minden kérdésnél elegendő időt kell hagyni a válasz megfogalmazására, és a kérdéseket nem szabad „nyomozó” stílusban feltenni. Az egymást követő kérdéseknek igazodniuk kell a meghallgatás részvételi alakulásához. Ez azért fontos, hogy a kérelmezővel együtt össze lehessen állítani egy időrendben sorozatot az egyén fontosabb életeseményeiből, hogy meg lehessen becsülni az életkorát.

Ez az alábbiakat jelentheti:

- Az „előtte és utána kérdéseken” – más néven „szendvics kérdéseken” – alapuló technikák célja két ismert esemény azonosítása, amelyek közül az egyik a kérelmező születési ideje előtt, a másik pedig utána történt, hogy támogassák a háromszögelési folyamatot.
- A kérelmezőt ismerő családtagok vagy a közösség tagjainak meghallgatása (ha lehetséges), hogy a kronológiai rendben rögzített események alapján megközelítőleg meg lehessen állapítani a születési dátumot. Ebben az esetben fontos, hogy óvatosan járjunk el, mert különböző okokból hamis vagy félrevezető információkat adhatnak meg: akár azzal a céllal, hogy meggyőzzék a hatóságot az érintett személy kiskorúságáról, még akkor is, ha már felnőtt⁽¹¹⁷⁾, akár azzal a céllal, hogy potenciálisan csorbítsák a gyermek érdekeit. Ehhez szükség van az érintett személy beleegyezésére. Arra is figyelni kell, hogy az adott személy ne legyen kitéve társas interakcióknak.

⁽¹¹⁶⁾ A félig strukturált interjú egy kvalitatív adatgyűjtési módszer, amely a strukturált és a strukturálatlan interjú elemeit ötvözi. Tartozik hozzá egy előre kidolgozott, kiegészítendő kérdésekből álló kérdőív, ugyanakkor rugalmasságot biztosít az interjút készítő személynek, hogy a beszélgetés során felmerülő új témákat is körüljárhassa.

⁽¹¹⁷⁾ Lásd még az emberkereskedelemtől és a gyermekházasságról szóló [gyakorlati megfontolások keretét](#).

- „Helyi” eseménynaptárak (egy adott földrajzi területen történt fontos események dátumait tartalmazó, személyre szabott naptár) kidolgozása és használata, hogy segítsék az értékelőket és támogassák a kérelmezőket az események felidézésében. Ezért fontos, hogy az életkort értékelők tisztában legyenek a kérelmező származási helyével és az adott régióban használt különböző naptárrendszerekkel (pl. a [hindu](#), [Hidzsri/iszlám](#), [buddhista](#), [iráni/Dzsalali](#), [etióp/ge'ez](#) és [igbo](#) naptárakkal).

Ha lehetséges, két értékelő bevonása és az idővonal vagy a felidézett emlékek eredményeinek összehasonlítása megbízhatóbb eredményt biztosít. Az eredmények pontossága az értékelők tapasztalatától, kulturális kompetenciájától és készségeitől függ.

A meghallgatási eljárás integritása javul, ha az értékelők függetlenek a kérelmezőkre vonatkozó döntések meghozataláért felelős eljáró hatóságtól.

A fizikai megjelenés (pl. magasság, fejlettség, arcszín) megfigyelése szintén olyan tényező lehet, amelyet az életkor megállapításakor figyelembe kell venni. A fizikai megjelenésnek azonban nem szabad nagyobb jelentőséget tulajdonítani, mint egy egyszerű mutatónak, mivel megbízhatatlan és jogilag megkérdőjelezhető.

A vizsgált területek	Mintakérdések (nem teljes lista – igazodni kell a kérelmező helyzetéhez és személyes körülményeihez)
<p>A család összetétele és története, ezen belül</p> <ul style="list-style-type: none"> • születési sorrend és a testvérek életkora, • a szülők életkora, • jelentős életesemények.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Meg tudod mondani a születési dátumodat, vagy a születésed napját és évét? Ha ez nehéznek tűnik, el tudod mondani, hogy mit hallottál másoktól arról az időről, évszokról vagy évről, amikor megszülettél?</i> • <i>Kik azok a közeli családtagok, akikkel korábban együtt éltél (pl. szülők, testvérek, nagyszülők vagy más rokonok)?</i> • <i>Hány testvéred van? Idősebbek vagy fiatalabbak nálad? Kérlek, mondd meg, mekkora a korkülönbség közted és a testvéreid között.</i> • <i>Tudod, hány évesek voltak a szüleid, amikor megszülettél? Hány évesek lennének most?</i> • <i>Emlékszel-e bármilyen családi ünnepre/eseményre, például testvérek vagy közeli unokatestvérek születésére, közeli családtagok házasságkötésére vagy valakinek a halálára? Hány éves voltál, amikor ezek a dolgok történtek? Melyik év volt ez?</i> • <i>Mesélt valaha a családot a kisgyermekkorodról, például arról, mikor kezdtél el járni, mikor mondtad ki az első szót, mikor kezdtél az óvodát és az általános iskolát, mikor esett ki az első fogad stb.? Meséld el, mire emlékszel ⁽¹¹⁸⁾.</i> • <i>Meg tudod mondani, hogy honnan tudod/miért emlékszel olyan pontosan (a fent említett események/ mérföldkövek némelyikének) az időpontjára (év/ hónap/nap)? Történt valami, ami segíti a visszaemlékezést?</i>

⁽¹¹⁸⁾ Ezt a kérdést óvatosan kell feltenni, mivel sebezhetőséget vagy konkrét érzelmi stresszt idézhet elő.

Egyéb egyéni tapasztalatok.
Első otthoni feladatok, a fizetett munkát is beleértve.
Jelentős változások az életben vagy költözések.
Egészségügyi problémák.

- *Hány éves voltál, amikor először fizetett munkát végeztél? Dolgoztál korábban máshol is, például a családi gazdaságban stb.?*
- *Előfordult, hogy a családdal máshová költöztetek, például másik házba, régióba, országba? Emlékszel, hány éves voltál akkor?*
- *Emlékszel arra, hogy melyik év és hónap volt, amikor elhagytad a szülőházadat? Mennyi idő telt el azóta, és hány éves voltál akkor?*
- *Mielőtt ideérkeztél, megálltál valamelyik országban, amelyen keresztülutaztál? Emlékszel, mennyi ideig maradtál ott?*
- *Volt olyan felnőtt, idősebb testvér vagy más családtag vagy barát, aki veled együtt utazott, és segíthet tisztázni az életkorodat? Fel lehet venni velük a kapcsolatot?*
- *Volt bármilyen egészségügyi problémád az életedben, például műtét vagy más betegség? Emlékszel a betegség típusára és az évre, vagy arra, hogy hány éves voltál?*
- *Meg tudod mondani, hogy honnan tudod/miért emlékszel olyan pontosan az évre/hónapra/napra? Történt valami olyan esemény ebben az időszakban, ami segít a visszaemlékezésben (pl. egy bizonyos egészségügyi probléma, a Covid19-világjárvány utolsó éve, labdarúgó-világbajnokság stb.)?*
- *Kaptál védőoltást? Van nálad valamilyen egészségügyi irat, például oltási kártya vagy orvosi dokumentumok?*
- *Azt mondtad, hogy keresztülutaztál más országokon, és néhányban hosszabb időt is eltöltöttél. Emlékszel arra, hogy mennyi ideig tartózkodtál a menekülttáborban / X országban, mielőtt továbbutaztál?*

Oktatás.
Az iskolakezdés kora.
Felsőbb osztályba lépés.
Emlékezetes iskolai
események.

- *Volt valaha lehetőséged arra, hogy iskolába járd?*
- *Hány éves voltál, amikor először mentél iskolába?*
- *Emlékszel arra az évre, amikor elkezdted az iskolát?*
- *Amikor elkezdted dolgozni, hogy segítsd a családot, továbbra is járhattál iskolába? Hányadik osztályba jártál akkoriban?*
- *Hány évig jártál iskolába? Kellett évet ismételned bármelyik évfolyamon? Ha igen, melyiken?*
- *Abbahagytad valamikor az iskolába járást, és ha igen, miért?*
- *Melyik volt a legmagasabb osztály, amelyet elvégeztél?*
- *Emlékszel arra, hogy melyik évben jártad ki azt az osztályt, vagy hogy mennyi idő telt el azóta?*
- *Meg tudod mondani, hogy honnan tudod/miért emlékszel olyan pontosan erre az évre/hónapra/napra? Történt valami, ami segíti a visszaemlékezést?*

Kulturális és vallási
mérföldkövek.
Felnőtté válási
szertartások.
Vallási és
népszokásokhoz
kapcsolódó rituálék.

- *A fiatalok jellemzően milyen életkorban kezdenek felnőtt feladatokat ellátni a te hazádban/kultúrádban? Tagja voltál még a közösségnek, amikor elérted ezt az életkort ⁽¹¹⁹⁾?*
- *A közösség, amelybe tartoztál, szervez valamilyen beavatási szertartást, hogy megmutassa/megünnepelje valakinek a felnőtté válását? Ez jelentheti akár a hajviselet, az öltözködés stb. megváltoztatását. Részt vettél ilyen szertartáson vagy rítuson, és emlékszel arra, hogy ez milyen régen történt?*
- *Hány éves korodban kezdted el aktívan gyakorolni a hited (pl. böjtölni)?*
- *Mikor kezdted el önállóan részt venni a vallási szertartásokon? Hány éves voltál akkor?*
- *Meg tudod mondani, hogy honnan tudod/miért emlékszel olyan pontosan erre az évre/hónapra/napra? Történt valami, ami segíti a visszaemlékezést?*

⁽¹¹⁹⁾ Ezt a kérdést óvatosan kell feltenni, mivel sebezhetőséget vagy konkrét érzelmi stresszt idézhet elő.

Történelmi események.
Nemzeti ünnepek,
függetlenségi napok,
politikai változások,
sport- vagy kulturális
események.
Természeti katasztrófák,
árvizek, földrengések,
éhínség vagy
élelmiszerhiány.
Konfliktusok,
menekülthullámok vagy
kitelepítések,
békeszerződések vagy
fegyverszünetek.

- *Vannak olyan nagy ünnepségek/nemzeti ünnepek, amelyeket te és a közösséged a származási országodban meg szokott ünnepelni? Emlékszel, hány éves voltál, amikor utoljára ilyen ünnepségen vettél részt?*
- *Azt mondtad nekünk, hogy X országból származol. Emlékszel bármilyen választásra vagy kormányváltásra, amikor még otthon voltál? Hány éves voltál akkor? Emlékszel esetleg arra, hogy melyik évben történt ez?*
- *Emlékszel valamilyen nagy sporteseményre, például híres labdarúgó-mérkőzésre vagy bajnokságra, amelyet az emberek megünnepeltek? Hány éves voltál akkor? Melyik évben történt ez?*
- *Történt a környezetekben, a közösségben vagy a régióban valamilyen természeti katasztrófa, például árvíz, aszály, földrengés stb.? Hány éves voltál akkor? Emlékszel esetleg arra, hogy melyik évben történt ez?*
- *Volt-e háború vagy konfliktus a régióban vagy országodban, amelyre emlékszel, vagy amelyről mások meséltek neked? Hány éves voltál akkor?*
- *Voltak közösségi ünnepségek vagy összejövetelek, amikor a harcok véget értek vagy kihirdették a békét? Hány éves voltál akkor?*

A meghallgatás előkészítése – Típek az értékelők számára ⁽¹²⁰⁾

- Az interjú előtt tanulmányozza az országra vonatkozó adatokat és a COI-t ⁽¹²¹⁾. Az értékelőknek jól kell ismerniük a fizikai fejlődés, az oktatás, az élettapasztalatok és a hagyományok terén fennálló kulturális különbségeket a kérelmező származási régiójában/országában, hogy a meghallgatás során felmerülő konkrét kérdéseket kezelni tudják.
- **Előre állítson össze** a konkrét esethez igazodó kérdéseket a kulturális és vallási mérföldkövekről és történelmi eseményekről, figyelembe véve a kérelmező helyi körülményeit, szokásait és vallási gyakorlatát, de az egyéb esetleges sajátos igényeit is.
- Ha a felelős hatóságok életkor-meghatározást kérnek, gondoskodjon a kérelmező nyelvét vagy nyelvjárását beszélő tolmácsról, és ha lehetséges, az ilyen meghallgatásokra felkészített kulturális közvetítőről, aki segíti az interjút, hogy jobban megismerje a közeget és elkerülje a félreértéseket.

⁽¹²⁰⁾ BASW – A szociális munka és a szociális munkások szakmai szövetsége: *Age Assessment: A Practice Guide (Életkor-megállapítás: Gyakorlati útmutató)*, 2023, <https://basw.co.uk/policy-and-practice/resources/age-assessment-basw-practice-guide>.

⁽¹²¹⁾ A vonatkozó COI megtalálható az [EUAA COI portálon](#) vagy a [ecoi.net](#) oldalon.

- Készítsen átfogó [eseménynaptárt](#) a személy országát és régióját érintő fontos eseményekről.
- Gondoskodjon a kényelmes környezetről (étel, víz, mosdóhasználat és rendszeres szünetek, legfeljebb 1,5 óránként vagy a kérelmező igényei szerint, figyelembe véve az esetleges sajátos igényeket).
- A találkozó megszervezésekor vegye figyelembe a gyám és a jogi tanácsadó rendelkezésre állását.
- Lehetőség szerint vegye figyelembe a kérelmező nemi preferenciáit az értékelésben részt vevő szakemberek tekintetében.

A meghallgatás lebonyolítása – Típek az értékelők számára

- **Magyarázza el** az interjú célját, a részt vevő szakember(ek) szerepét (beleértve a tolmácsot vagy a kulturális közvetítőt), valamint azt, hogy miért merült fel kétség a bevallott életkorral kapcsolatban.
- Tájékoztassa a kérelmezőt a meghallgatás időtartamáról és arról, hogy **több alkalomra** is szükség lehet.
- Rendszeresen ellenőrizze, hogy a kérelmező **megértette-e** a közölt információkat.
- Kezdetben tegyen fel néhány általános kérdést, és a kérelmezőt kínálja vízzel, hogy **nyugodtabb légkört** teremtsen.
- **Haladjon időrendben**, de nem kell feltétlenül betartania a sorrendet. Alkalmazzon körkörös kérdezési technikát, időnként térjen vissza egyes témákra, hogy ellenőrizze a **következetességet**, és lehetőséget adjon a kérelmezőnek arra, hogy tisztázza a meghallgatás során felmerülő esetleges következetlenségeket. Például: „*Úgy emlékszem, azt mondtad nekünk, hogy most 17 éves vagy, és hogy az utazásod ebbe az országba 2 évig tartott. A beszélgetésünk egy pontján azt mondtad, hogy 16 éves voltál, amikor elhagytad a hazádat. Ki tudnád ezt fejteni részletesebben?*”.
- Kérdezzen rá az **információk forrásaira**. Ehhez olyan „megerősítő kérdéseket” használhat, mint például: „*Honnan tudod, hogy?*”, „*Meg tudnád mondani, hogy miért emlékszel ilyen pontosan erre az évre/hónapra/dátumra?*” *Történt valami, ami segít a visszaemlékezésben?*”.
- Az újbóli traumatizálódás elkerülése érdekében a traumatikus élményeket (pl. ha a kérelmező szemtanúja volt a szülője meggyilkolásának) ne tegye a beszélgetés fő témájává az életkor-meghatározó interjú során. Ha a kérelmező egy ilyen élményről az értékelő interjúján beszél először, gondoskodjon arról, hogy szükség esetén hozzájusson az utólagos támogatáshoz.
- Szem előtt kell tartani, hogy a múltbeli eseményekről szóló emlékek az egyén életkora, tudatállapota, az átélt élmény pillanata és az események jellege szerint változnak. A zavaró vagy traumatikus emlékek például torzíthatják az időérzékelést: úgy emlékezhetünk rájuk, mintha végtelen sokáig tartottak volna, vagy éppen ellenkezőleg, alig tudunk rájuk visszaemlékezni. Az örömteli eseményeket részletesen fel tudjuk idézni, és jelentősebbnek tűnhetnek, mint amilyenek akkor voltak.
- A meghallgatásokról készítsen részletes írásbeli feljegyzéseket vagy felvételeket.

- Kérje el az elmondottakat alátámasztó bizonyítékot, ha van (pl. a kérelmező által önként megosztott képek, amelyek iskolai ünnepeket vagy családi eseményeket ábrázolnak). Az iratok, például iskolai dokumentumok, családi oltási könyvek vagy egyéb orvosi dokumentumok információt nyújthatnak a kérelmező hozzávetőleges életkoráról, még akkor is, ha nem tartalmazzak életkort.
- Figyeljen a következőkre:
  - a kérelmező és az értékelésben részt vevő szakemberek fáradtságának, szorongásának, feszültségének mértéke;
  - a szociális háttér és a család összetétele (figyeljen az olyan helyzetekre, mint a poligám családok, ahol a testvérek különböző anyától vagy apától származhatnak, vagy a tágabb családok kulturális asszimilációja a nukleáris családokba);
  - a kérelmező iskolai végzettsége, önállóságának és önellátásának szintje (azaz tájékozódjon azokról a tevékenységtípusokról, amelyekben a személy részt vett, mielőtt Európába érkezett);
  - az élettapasztalatokat, azokat a zavaró és traumatikus eseményeket, amelyek hatással lehetnek az öregedési folyamatra, esetenként nehéz felidézni, vagy további traumát okozhatnak.
- Kiegészítendő kérdéseket használjon, és kerülje a kikérdező vagy „kutakodó” hangnemet.
- Adjon lehetőséget a kérelmezőnek arra, hogy tisztázó kérdéseket tegyen fel és/ vagy tisztázza a válaszaiban előforduló következtelenségeket.

Az interjú lezárása – Mérlegelendő szempontok az értékelők számára

- A meghallgatást úgy zárja le, hogy a kérelmező elégedettnek érezze magát, és magyarázza el a folyamat következő lépéseit.
- Ha az eredmények nem meggyőzőek vagy az életkor-meghatározási interjúfolyamat után is megmaradtak a kétségek, akkor tovább alkalmazhatja a **kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét** az értékelés alatt álló személyre.

Eseménynaptár technika

- Tájékozódjon, hogy milyen naptárt használnak a kérelmező kultúrájában, és ismerkedjen meg vele ⁽¹²²⁾.
- Rendszeresen frissítse az eseménynaptárt a különböző régiókra és kultúrákra vonatkozó legfrissebb információkkal.
- Készítsen vizuális idővonalat egy nagy papírlapon, vagy digitális eszközzel vagy táblázatban.
- Adjon hozzá ismert történelmi eseményeket, amelyek a régió számára relevánsak.
- Keresse meg a kérelmező kulturális és vallási mérföldköveit, és ismerje meg azokat.

⁽¹²²⁾ További információk itt találhatóak: Longstaff, A.: [Calendars-from-around-the-world](#) (Naptárak a világ körül), 2005.

- Jelölje meg a kérelmező által említett jelentős személyes eseményeket, és adja meg azt az évszámot, amelyet hivatkozásként használni kíván. Az idővonalat a kérelmezővel együttműködésben töltheti ki (olyan eszközök használatával, mint például az élettérképek ⁽¹²³⁾).
- A különböző típusú események (megerősített, kétértelmű válasz stb.) megkülönböztetésére használjon színek kódokat.
- Mielőtt lezárná az idővonalhoz kapcsolódó információk gyűjtését, amelyek bizonyos mérföldkövekhez és eseményekhez kapcsolódnak, ellenőrizze, hogy vannak-e nyilvánvaló ellentmondások, és adjon lehetőséget a kérelmezőnek a tisztázásra/javításra.

3. táblázat Az eseménynaptári technika gyakorlati példája

A kérelmező által megosztott esemény	Az értékelő megjegyzései
Bevallott születési év: 2001.	Az etióp naptár (Ge'ez) 7 évvel van „lemaradva” a világ legtöbb részén használt Gergely-naptártól. A kérelmező ezért nagy valószínűséggel 2008-ban született.
A 13. születésnapját 2014-ben Egyiptomban ünnepelte egy barátjával, amikor Abiy Ahmed miniszterelnököt megválasztották.	Abiy-t 2021-ben választották meg (a Gergely-naptár szerint számolva); a kérelmező által említett 13. születésnap ünnepség megerősíti, hogy a kérelmező 2024-ben valószínűleg 16 éves.

A vélemény megfogalmazása

Az értékelő(k) összeveti(k) a kérelmezőtől kapott információkat az ismert eseményekkel, és figyelembe veszi(k) azokat a kulturális tényezőket, amelyek befolyásolhatják az életkor megítélését vagy az események felidézését.

- A bizonyítékok – köztük a meghallgatási anyagok és egyéb információforrások és megfigyelések – összegyűjtése után az értékelő(k)nek tanulmányoznia kell az idővonal következetességét, és adott esetben fel kell ismernie az esetleges ellentmondásokat. Ha egyértelmű ellentmondások vannak, fontos gondosan meghatározni, melyik bizonyítéknak van nagyobb súlya, és megmagyarázni, hogy miért kezelnek kiemelten bizonyos elemeket. Ez a folyamat, amelyet a **bizonyítékok „súlyozásának”** neveznek, különböző aspektusok egyensúlyba hozását jelenti, az egyik szempontot a másikhoz viszonyítva. Az életkor-meghatározás dokumentálásának egyik kulcsfontosságú eleme, hogy egyértelműen különbséget kell tenni a bizonyítékok és azok értelmezése között, hogy a **tényeket** biztosan különválasszák a **véleményektől**.

⁽¹²³⁾ Lásd például [Life Maps | Leeds Safeguarding Children Partnership](#).

Bevált gyakorlat – a „ráhangolódó” találkozó ⁽¹²⁴⁾

Miután az értékelők levonták az első következtetést a kérelmező életkoráról, tartanak egy „ráhangolódó” megbeszélést a kérelmezővel, a gyámmal és adott esetben a jogi tanácsadóval, amelynek célja a következő:

- a vizsgált életkorra vonatkozó ideiglenes következtetés ismertetése;
- lehetőséget adni a kérelmező számára a válasza, különösen akkor, ha a következtetés ellentétes az elvárásaival;
- biztosítani, hogy semelyik információ se legyen félreértve, félreértelmezve vagy figyelmen kívül hagyva;
- lehetőséget adni a kérelmező számára a további lényeges részletek megosztására.

Az értékelők gondosan mérlegelik a fiatal közreműködését, és kiigazítják az értékelést, ha új információk merülnek fel. Ez a találkozó nemcsak az új adatok ellenőrzését és az azokkal szembeni nyitottság fenntartását szolgáló gyakorlati lépés, hanem jogi biztosíték is. Olyan esetekben, amikor ilyen találkozóra nem került sor, sikeresek voltak az életkor-meghatározást kifogásoló bírósági felülvizsgálatok.

Az értékelő jelentésben megfogalmazott és az eljáró hatósággal megosztandó véleménynek tartalmaznia kell a következőket:

- egy összefoglaló a kérelmezővel való érdemi interjú biztosítása érdekében végzett előkészítő tevékenységekről;
- a fiatal személlyel való interakciók dátuma, helyszíne, felépítése és időrendje (a bemutatkozástól az életkor-meghatározás lezárásáig);
- a kérelmező részére az életkor-meghatározási interjú előtt, alatt és után nyújtott támogatás;
- az életkor meghatározásához használt módszer/formátum, valamint a hibahatárok és azok alkalmazási módja;
- a részt vevő képzett szakember(ek) és minden más jelen lévő személy (pl. tolmács vagy kulturális közvetítő) neve/azonosító száma és szerepe/szakértelme;
- az életkor becsléséhez használt információforrások (COI-jelentések, egyéb nyilatkozatok stb.);
- az összegyűjtött bizonyítékok és a súlyozásuk oka és módja;
- hogyan értékelték és hogyan vették figyelembe a mindenképp felett álló érdeket;
- a tények és észrevételek összefoglalása, valamint annak kifejtése, hogy ezeket hogyan használták fel az értékelő jelentésben szereplő vélemény megfogalmazásához;
- az egyes értékelők aláírása és a becsült életkor/születési idő feltüntetése.

⁽¹²⁴⁾ BASW – A szociális munka és a szociális munkások szakmai szövetsége: *Age Assessment: A Practice Guide (Életkor-megállapítás: Gyakorlati útmutató)*, 2023, <https://basw.co.uk/policy-and-practice/resources/age-assessment-basw-practice-guide>.

Ha az eredmények egyértelműek, az értékelők között konszenzus van és minden kétséget sikerült eloszlatni, az életkor-meghatározás befejeződik és döntés születik. Ha **továbbra is fennállnak kétségek, a kérelmezőt beutalják a következő nem orvosi módszerre.**

Az ajánlások és a jelentésben megfogalmazott vélemény indokolásának egyértelműnek kell lennie, és azt nemcsak az eljáró hatóságnak, hanem a gyámnak és más fontosabb érdekelt feleknek, például a bírának is követniük kell.

A kérelmező írásban kapja meg a határozatot. A határozat tájékoztatást nyújt a nemzeti keret szerinti fellebbezési lehetőségről és a következő lépésekről.

A releváns dokumentumokat el kell menteni a kérelmező iratanyagában, és meg kell osztani az értékelőkből álló bizottság kapcsolattartójával (ha van), hogy koordinálja a határozat közlését a kérelmezővel/gyámmal és más érintett hatóságokkal. A gyámnak hozzáférést kell kapnia az iratanyaghoz.

2. melléklet – Pszichoszociális értékelés

Az APR 25. cikkének (1) bekezdése megemlíti a pszichoszociális értékelést. Ez az értékelés az [1. mellékletben](#) felsoroltakhoz hasonló kérdéseket foglalhat magában: [Életkor-meghatározási interjú](#). Ugyanakkor jobban belemerg a részletekbe, hogy megértse a vizsgált kérelmező fejlődéséhez kapcsolódó további kockázati és védelmi tényezőket.

Bizonyos demográfiai adatokat – ha rendelkezésre állnak – néhány célirányos kérdéssel meg lehet erősíteni. A pszichoszociális értékelést végző személynek minden esetben el kell kerülnie olyan kérdések feltevését, amelyekről már rendelkezésre állnak információk. Bevezetésként ajánlatos ellenőrizni a kérelmező már meglévő demográfiai adatait, és időt szánni a kapcsolatfelvételre, például: „Látom, hogy X-ből származol, és pár héttel ezelőtt érkezted meg. Így van?”, „Sikerült már egy kicsit megismerkedned a helyzettel?”

Az alábbiakban található mintasablon ahhoz nyújt útmutatást, hogy miről fontos beszélni

Az értékelés időpontja	
Az értékelés megkezdése / befejezése	
Az értékelés száma	
Az értékelő(k) neve	
A tolmács neve/elérhetősége/ száma (ha van)	
Az (ideiglenes) gyám vagy a felelős felnőtt neve/ elérhetősége	
A jelen lévő egyéb személyek (pl. kulturális közvetítő, rokonok) neve/elérhetősége	

A vizsgált területek	
A személy családneve és utóneve. Kérdezze meg, hogy van-e beceneve is.	
Jelenlegi tartózkodási hely	
Azonosító szám	
Nem	N/F/X
Bevallott születési idő/életkor	
Vallás/hit	
Anyanyelv	
Egyéb beszélt nyelvek	

Tud-e írni/olvasni bármelyik nyelven	igen/nem Ha igen, nevezze meg, melyiken:
Állampolgárság/etnikai hovatartozás/törzs	
Születési hely (város/falu/régió)	
Hontalanság	igen/nem
A formális oktatásban teljesített évek	
Bármilyen rendelkezésre álló dokumentum (eredeti és/vagy másolat), amely az életkor becsléséhez felhasználható.	<ul style="list-style-type: none"> • Születési anyakönyvi kivonat • Útlevél • Személyazonosító igazolvány • Iskolai bizonyítványok vagy hasonló iratok • Keresztlevél / egyéb vallási dokumentumok, amelyeken szerepel a név és az életkor • Egészségügyi dokumentumok (orvosi jelentések/ oltási igazolványok stb.) • Egyéb (nevezze meg)
Bármely olyan dokumentum, amely az életkor-meghatározás idején nem áll rendelkezésre, de később elkészíthető és benyújtható ⁽¹²⁵⁾.	<ul style="list-style-type: none"> • Ugyanazok, mint egy sorral feljebb.

- A család összetétele és a szociális háttérhez kapcsolódó mintakérdések

A szülők neve.	
A szülők (becsült) életkora.	
A biológiai szülők családi állapota.	<ul style="list-style-type: none"> • Nem házas • Házas • Elvált • Külön élő • Újraházasodott • Özvegy • Elhunyt

⁽¹²⁵⁾ A tájékoztatási szakaszban a kérelmezőt tájékoztatni kell arról, hogy be kell nyújtania minden olyan hasznos dokumentumot, amely alátámaszthatja az állításait, többek között az életkorral kapcsolatban.

<p>Szülők, testvérek és a tartózkodási helyük.</p>	<p>Állítson össze egy idővonalat a kérelmező által megnevezett testvérek számával, és nézze meg, hová kerül a kérelmező (pl. első/utolsó/középső).</p> <p>Rajzoljon egy szimbolikus családfát, amelyen szerepel a kérelmező által említett fontos személyek (pl. szülők, testvérek, nagymama, nagynéni, nagybácsi) életkora, hogy ennek segítségével elkészítse az idővonalat, és áttekintést kapjon a család összetételéről.</p> <p>Kérdezze meg, hogy az összes testvérnek ugyanaz-e az anyja és/vagy apja, hogy az egyik szülő többször házasodott-e (például több felesége volt-e), és hogy hol vannak most a családtagok.</p> <p>Ezzel a megközelítéssel azt is könnyebben ki tudja deríteni, hogy a kérelmező a származási ország elhagyása előtt együtt élt-e a fent említett személyek valamelyikével.</p>
<p>A kérelmező házassága/kapcsolatai.</p>	<p>Fontos, hogy dokumentáljon minden, gyermekházasságra/kényszerházasságra és esetlegesen eltartott gyermekekre tett utalást (lányok esetében beleértve a serdülőkori terhességet is).</p>
<p>Oktatás, munka és/vagy egyéb feladatok.</p>	<p>Az értékelésben tárgyalandó témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • melyik évben kezdte meg a kérelmező a formális oktatást (a vallási iskolákat is beleértve); • a látogatott iskolák neve és helye; • a tanárok neve; • hány évfolyamot végzett el a kérelmező; • az iskola és az otthon közötti távolság; • kedvenc tantárgyak, és ha a kérelmező idő előtt abbahagyta az iskolát: <ul style="list-style-type: none"> ▪ a lemorzsolódás konkrét okainak kifejtése (pl. hozzá kellett járulnia a család jövedelméhez); ▪ a kérelmező életkora az iskola elhagyásakor. • hogy a kérelmező az iskola mellett foglalkozott-e kiskereskedelemmel, mezőgazdasági munkával, házimunkával, fiatalabb testvérek gondozásával, egyéb munkával. <p>Ez az információ segíthet egy idővonal elkészítésében, ugyanakkor betekintést nyújt a kérelmező fejlődésébe, és fényt deríthet arra, hogy miért tűnik egy gyermek idősebbnek a koránál, pl. mert korán nagy felelősséget vállalt magára.</p>

Gyakorlati tipp

Potenciális gyermekházasság/serdülőkori terhesség esetén foglalkozni kell a kiegészítő védelemmel vagy az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó szükségletekkel (beleértve az eltartottakat is).

Mintakérdések: *„Megkérdezhetem, hogy van-e már saját családod?“, „Már te is apa/anya vagy?“* Ha igen – *„Tudod, hol van jelenleg a férjed/feleséged vagy élettársad? A gyermeked veled van, vagy valaki más segít a gyermek gondozásában?“*.

Ha a kérelmező nő, folytassa az alábbi kérdésekkel, és röviden győződjön meg róla, hogy vannak-e további potenciális sürgős szükségletek e téren.

„Megkérdezhetem, hogy korábban voltál-e már állapotos, vagy jelenleg állapotos vagy-e? Ha igen, jártál már orvosnál, hogy ellenőrizze az egészségi állapotodat/a baba egészségét?“

A nőknél/lányoknál a házasságra és a várandósságra vonatkozó kérdések nagyon érzékeny témát érinthetnek. A kapcsolat és/vagy a terhesség a személy beleegyezése nélkül is létrejöhetett (pl. kényszerházasság / szexuális kizsákmányolás vagy erőszak következtében létrejött terhesség). Ezért az ilyen kérdéseket feltevő értékelőnek tisztában kell lennie a téma érzékenységeivel, és mielőtt részletesebben tárgyalná a lehetséges igényeket, meg kell győződnie arról, hogy az orvosi ellátás és a pszichoszociális támogatás iránti igény esetén hozzáférhetőek a megfelelő lehetőségek.

Továbbutalás esetén magyarázza el a kérelmezőnek és a gyámnak, hogy miért hasznos és szükséges a beutalás. Hangsúlyozza, hogy a közölt információkat bizalmasan kezelik. Ne felejtse el, hogy a beleegyezést még a beutalás előtt meg kell szerezni.

- A kérelmező **útjával** kapcsolatos mintakérdések az idővonal könnyebb elkészítéséhez

Információk az utazásról és az egészségi állapotról.

Meg tudnád mondani, miért döntöttél úgy, hogy elhagyod az hazádat?

Emlékszel arra, hogy mikor (év/hónap/évszak) hagytad el a hazádat?

Melyik országba utaztál először?

Emlékszel azokra az országokra és/vagy régiókra, amelyeken áthaladtál, mielőtt ide érkeztél volna (adott esetben)?

Mi volt a fő közlekedési eszközöd? Busz, autó, gyaloglás, hajó, repülő, többféle közlekedési mód?

Megálltál hosszabb időre az említett országok valamelyikében (ha alkalmazható)? Ha igen, meg tudod mondani, hogy mennyi ideig maradtál és mit csináltál az egyes országokban?⁹⁹

Mindvégig egyedül, családdal vagy csoportban utaztál?

Hogyan tartottad fenn magad az út során? Dolgoztál? Mennyi ideig?

Segített valaki az utazási költségek kifizetésében? Hogyan fizettél az utazásért?

Volt valami különleges esemény, amikor elhagyta az országot, vagy azokban az országokban, amelyeken áthaladtál – például aratás, fesztiválok, ramadán, egy bizonyos évszakra jellemző időjárás, választás vagy természeti katasztrófa?

Gyakorlati tipp

Ha a pszichoszociális értékelés során potenciális kizsákmányolás és emberkereskedelem jeleit azonosítják, érdemes lehet feltenni az alábbi kérdéseket, hogy többet tudjon meg a körülményekről, arról, hogy a feltételezett gyermek hogyan tudta megszervezni az utazását és a jelenlegi helyzetéről.

Példák a kérdésekre: *„Megkérdezhetem, hogyan szervezted meg az utazást?”, „Kellett valakitől pénzt kölcsönkérned, vagy tartozol valakinek az utazásáért?”, „Amikor ideérteztél, számítottál arra, hogy találkozol valakivel, aki segít letelepedni?”, „Ígért neked valaki munkát, vagy adott esetleg egy telefont vagy telefonszámot, amit felhívhatsz, amikor megérteztél?”, „Mi volt a terved az érkezés utánra, melyik országban akartál maradni?”, „Ismeresz itt valakit? Hogy tervezted, kivel szeretnél élni?”, „Az irataid közül valamelyiket – például személyazonosító igazolvány, útlevél vagy egyéb okmány – valaki más tartja magánál, vagy volt valaki, aki elvette tőled az ilyen okmányokat?”, „Amióta itt vagy, kért-e valaki arra, hogy dolgozz vagy más tevékenységet végezz, az olyan tevékenységeket/munkákat is beleértve, amelyektől nem érzed jól magad?”*

Látható tetoválások esetén (nem tévesztendő össze a törzsi tetoválásokkal) ezekről is tegyen fel néhány kérdést a kérelmezőnek. **Ne szorgalmazza a vetkőzést a tetoválás megmutatása céljából.** A tetoválások általában utalhatnak a tulajdonjogra (rabszolgaság/emberkereskedelem) vagy bizonyos bandákhoz/milíciákhoz való tartozásra.

Ha ilyen jelek merülnek fel, akkor a kérelmezőt az illetékes hatóságokhoz kell utalni, hogy tisztázzódjon, hogy az illető tényleg emberkereskedelem áldozata-e, hogy biztosítsák a védelmét és csökkentsék/megszüntessék az esetleges további kizsákmányolás kockázatát. Az ilyen továbbutalást meg kell beszélni a gyámmal. A megfontolásokban központi helyen kell szerepelniük a gyermek mindenképp felett álló érdekének és a gyermek védelmének.

Példák a kérdésekre: *„Észrevettem a tetoválást a karodon; van valamilyen konkrét jelentése a tetoválásnak?”, „Mióta van rajtad a tetoválás?”, „Hol kaptad/ki csinálta a tetoválást?”, „A motívumot te választottad, vagy valaki javasolta/segített kiválasztani?”*

- **További szempontok**, amelyekre a pszichoszociális értékelés során figyelni kell (a **fizikai megjelenés/fejlődés/nyelv** stb. megfigyelése)

Csak észrevételek

- **Fizikai megjelenés/tápláltsági állapot:** rossz (pl. sápadt, vékony, túlsúlyos) / egészséges (pl. erős, edzett, átlagos).
- **Személyes higiénia:** ruházat/haj/fogak – rendezett vagy elhanyagolt (figyelembe véve a kérelmező életkörülményeit).
- **Haj/bőr:** visszahúzódó hajvonal, szőr a fülben/orrban, arcszőrzet, ráncok a szem/száj/homlok/nyak körül, pattanások stb.
- **Egyéb:** ráncos kezek, látható adámcsutka (fiúknál a pubertáskorban), látható tetoválások, hegek/sérülések, piercingek stb.
- **Hang és szókincs:** gyermeki hang, hangmagasság, rövid/egyszerű válaszok, gazdag szókincs, általános műveltség, összefüggéstelen kijelentések stb.
- **Testbeszéd:** félnék, ideges, irritált vagy viszonylag nyugodt, egyenes testtartás, megfelelő szemkontaktus (a kultúrát figyelembe véve); a kérelmező bámul/mérgesen néz stb.?
- **Viselkedés:** introvertált/extrovertált, ellenséges, elkerülő, együttműködő, félnék stb.

Megjegyzés: A fentiek **pusztán csak megfigyelések**. Az értékelőknek fel kell jegyezniük mindazt, ami releváns lehet a kérelmező életkorának becsléséhez, valamint minden olyan aggályt, amely más, potenciálisan interszekcionális kiszolgáltatottságokhoz kapcsolódik. Mindezeket az elemeket dokumentálni kell, és ezek adott esetben továbbutaláshoz vezethetnek (pl. emberkereskedelem, serdülőkori terhesség stb. esetén).

Emlékeztető

Az életkor meghatározásának nem szabad kizárólag a kérelmező fizikai megjelenésén vagy viselkedésén alapulnia.

- Attól függően, hogy egy személy honnan származik, a magasság és a fizikai megjelenés nagyon különböző lehet (pl. egyes afrikai törzsek tagjai az átlagosnál magasabbak és karcsúbbak).
- Az élettapasztalatok befolyásolhatják a kérelmező megjelenését és viselkedését. Azok a gyermekek, akik kora gyermekkoruktól kezdve magukra voltak utalva, traumatikus eseményeknek voltak kitéve és/vagy nehéz fizikai munkát végeztek, idősebbnek tűnhetnek a tényleges koruknál (ideértve a fizikai megjelenésüket, beszédmódjukat és a nyelvhasználatot is). Másoknál ezzel szemben a viselkedésükben, beszédükben és cselekedeteikben regresszió mutatkozhat.

A megfigyelésrét össze kell gyűjteni a mutatókat, amelyeket összehasonlítanak és integrálnak egymással. Egyetlen mutató még nem minősül észszerű kétségnek.

A pszichoszociális értékelés lezárása

- Adjon a kérelmezőnek még egy lehetőséget, hogy kérdéseket tegyen fel/tisztázzon bármit, amit elmondott, mielőtt hivatalosan lezárná az értékelést. Ezen a ponton felmerülhet a más szolgáltatókhoz való továbbutalás kérdése abban az esetben, ha interszekcionális kiszolgáltatottságok / sajátos igények merülnek fel. Ehhez kérje a kérelmező beleegyezését.
- Tájékoztassa a kérelmezőt az ezt követő lépésekről, az alábbi példa szerint.
  - *Ma azt mondtad, hogy X évesnek tartod magad.*
  - *Most elemezni fogjuk az általad közölt összes információt. Az életkorodról szóló határozatról [a nemzeti határidőktől függően X napon/heten] belül írásbeli értesítést fogsz kapni. Addig is a [szálláshely vagy ellátó létesítmény megnevezése, pl. gyermekek/menedékkérők fogadóintézménye] címen fogsz tartózkodni, ahol a döntés meghozataláig továbbra is támogatást és segítséget kapsz.*

A vélemény elemzése és megfogalmazása

- Az értékelő(k) (a körülményektől függően) azonnal vagy kellő időben döntést hoz(nak) és véleményt készít(nek). A véleményt adott esetben mindegyik értékelőnek alá kell írnia, és fel kell tüntetni benne a becsült életkort / születési időt.
- Ha az eredmények egyértelműek, az értékelők között konszenzus van és **minden kétséget sikerült eloszlatni**, az életkor-meghatározás befejeződik és kiadják a határozatot.
- Ha **továbbra is fennállnak kétségek, a kérelmezőt beutalják a következő nem orvosi módszerre**.

A releváns dokumentumokat el kell menteni a kérelmező iratanyagában, és meg kell osztani az értékelőkből álló bizottság kapcsolattartójával (ha van), hogy koordinálja a határozat közzétételét a kérelmezővel/gyámmal és más érintett hatóságokkal.

3. melléklet – Ellenőrzőlisták – Alkalmazandó előírások, információszolgáltatás, gondozás és biztonság

Alkalmazandó előírások

A nemzetközi és az európai jogi keretek egyaránt előírják az alábbiakat.

- A személyazonosságot igazoló dokumentumokat helyre kell állítani, ha elvesztek.
- A kérelmező mindenek felett álló érdekét figyelembe veszik attól a pillanattól kezdve, amikor felmerült a gyanú, hogy a kérelmező 18 évesnél fiatalabb (kiskorú), az értékelés során mindvégig, és mindaddig, amíg meggyőző eredmények nem születnek az ellenkezőjéről.
- Megfelelő esetben a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét alkalmazzák.
- A kérelmező azonnal hozzáférhet egy ideiglenes gyámhoz (előszűrés) és/vagy képzett, független gyámhoz, aki fellép a kérelmező mindenek felett álló érdekei ügyében, gondoskodik a kérelmező általános jóllétéről, és gyakorolja a jogképességet a menekültügyi és befogadási eljárás során.
- A kérelmező gyermekbarát módon kapott tájékoztatást, a közölt információkat megértette és megerősítette. A kérelmező lehetőséget kapott arra, hogy pontosításokat kérjen és kérdéseket tegyen fel.
- Rendelkezésre áll egy jogi tanácsadó.
- A kérelmezőnek a menekültügyi eljárásról, valamint adott esetben az életkor-meghatározási eljárásról is, az életkorának megfelelő tájékoztatást nyújtottak, számára érthető nyelven.
- A menekültügyi eljárásban és minden más folyamatban, beleértve az életkor meghatározását is, a pártatlanság, a méltóság tiszteletben tartása és a megkülönböztetésmentesség alapvető elvek, amelyeket be kell tartani.
- A kérelmező részt vett az eljárásban, a véleményét meghallgatták, és azt a személy életkorának és érettségének megfelelően figyelembe vették.
- A kérelmezőt támogatja a gyám, és lehetőséget kapott arra, hogy beleegyezzen a folyamatban való részvételbe és/vagy megtagadja a részvételt. (lásd [4. melléklet – Az életkor-meghatározásban való részvételhez szükséges beleegyező nyilatkozat mintája](#)).
- Ha belül van az életkor-meghatározást végzők által meghatározott tartományon, elfogadják a kérelmező által megadott életkort. Ellenkező esetben a (tartományon belüli) legalacsonyabb életkort kell eredményként kiválasztani.
- A kérelmezőt, gyámját és jogi tanácsadóját az esetnek megfelelően tájékoztatni kell a becsült életkorra vonatkozó döntés megtámadására szolgáló csatornákról, határidőkről és módzatokról.
- A hatékony jogorvoslathoz való hozzáférés biztosítása érdekében adott esetben biztosítják az ingyenes jogi segítségnyújtást és jogi képviselést.

- Az életkor meghatározását olyan, az életkor-meghatározás terén képzett szakemberek végezték, akik tisztában vannak a kulturális és etnikai sajátosságokkal.
- A kiskorú az életkor-meghatározási eljárás lezárásáig közvetlen hozzáféréssel rendelkezik egy erre a célra kijelölt befogadóközponthoz.
- A multidiszciplináris és lépcsőzetes megközelítést alkalmazták: a legkevésbé invazív eljárást (a multidiszciplináris módszerek fokozatos alkalmazása), és a folyamat nemi és kulturális szempontból megfelelő volt.

Tájékoztatás és bemutatkozás

A megnyugtató légkör megteremtése, a bizalom és az együttműködés elősegítése érdekében a következő intézkedéseket és szempontokat kell mérlegelni. Az alábbi pontok az értékelési módszerek mindegyikénél, mindvégig relevánsak.

- Üdvözlés.** Kezdje azzal, hogy megkérdezi a kérelmezőt, hogy van, kér-e egy kis vizet stb., hogy jó kapcsolatot alakítson ki vele. Mutassa be az összes jelenlévőt, beleértve a tolmácsokat és a bizottság tagjait, és a kérelmezőnek, gyámjának és jogi tanácsadójának is adjon lehetőséget a bemutatkozásra.
- Az életkor-meghatározás célja.** Egyszerű megfogalmazásban mutassa be az értékelés célját, hangsúlyozva, hogy kétség esetén (pl. személyazonosító igazolvány vagy egyéb okmányok hiányában) ellenőrizni kell az életkort. Tájékoztassa a kérelmezőt és a gyámot az értékelés hozzávetőleges időtartamáról, hogy tudják, mire számítsanak.
- Az életkorral kapcsolatos meghallgatás/értékelési folyamat ismertetése.** Váolja fel, hogyan fog zajlani a meghallgatás/értékelés, különösen, ha több szakember is jelen lesz (pl. bizottság), és magyarázza el a jelenlévők szerepét.
- Függetlenség.** Jelezze, hogy a meghallgatást/értékelést végző személy(ek) nem felel(nek) a menedékjogi vagy jogállásról szóló határozatokért, és a bűnüldözéshez sem kapcsolódik/kapcsolódnak. Az életkor meghatározásában részt vevő személyek az országtól függően kapcsolódhatnak a befogadási hatóságokhoz és/vagy az egészségügyi/ szociális jóléti és gyermekvédelmi hatóságokhoz. Az értékelők esetében semmilyen összeférhetetlenség sem állhat fenn.
- Ellenőrizze az információk megértését.** Kérje meg a kérelmezőt, hogy saját szavaival mondja el, mi fog történni, és biztosítsa arról, hogy bármikor kérdezhet vagy kérhet szünetet. Hagyjon időt arra, hogy a gyám és a jogi tanácsadó kérdezzen vagy pontosítást kérjen.
- Titoktartás.** Jelezze, hogy a meghallgatást/értékelést végző személy(eke)t titoktartás köti.
- Beleegyezés kérése.** Ha ezt még nem tette meg, a meghallgatás/értékelés tényleges megkezdése előtt kérje a kérelmező/gyám beleegyezését, és a beleegyező nyilatkozat aláírása előtt győződjön meg arról, hogy megértették az eljárást. (lásd [4. melléklet – Az életkor-meghatározásban való részvételhez szükséges beleegyező nyilatkozat mintája](#)).

- Dokumentálás.** Magyarázza meg, hogy a **jegyzetelés/felvétel** célja az átláthatóság biztosítása.
- A becsült életkorról szóló határozat.** Tájékoztassa a kérelmezőt/gyámot a **határozat** kézhezvételének határidejéről, és javasolja neki, hogy az értesítést/a levélben kapott határozatot biztonságos és hozzáférhető helyen őrizze meg.
- Fellebbezés.** Tájékoztassa a kérelmezőt/gyámot a becsült életkorra vonatkozó döntés megtámadásának lehetőségeiről, az erre vonatkozó határidőről és arról, hogy ez a fellebbezés mikor/milyen esetben kapcsolódik a menedékjog iránti kérelemről hozott elutasító határozat elleni fellebbezéshez. Gondoskodjon arról, hogy a gyám és a kérelmező tudják, hogyan vehetik igénybe az ingyenes jogi segítségnyújtást és jogi képviselést, hogy hatékony jogorvoslatot tudjanak kérni.
- Lezárás.** Hagyjon időt arra, hogy a kérelmező, a gyám, a tolmács és a bizottság tagjai tiszteletteljesen elbúcsúzhassanak egymástól.

Gondozás és biztonság

- Ha azt gyanítja, hogy a kérelmező emberkereskedelem áldozata lett, ajánlatos továbbirányítani egy szakemberhez.
- Ha a kérelmező szakadt ruhát/cipőt visel, barátságosan kérdezze meg, hogy van-e másik ruhája/cipője. Ha nincs, gondoskodjon arról, hogy a fogadó intézményben olyan személyhez irányítsák, aki tud segíteni ebben az ügyben.
- Ha a kérelmezőnek valamilyen szaga van, ellenőrizze, hogy a tartózkodási helyén elegendő szappant és vizet biztosítanak-e a rendszeres tisztálkodáshoz, és forduljon az illetékes kollégához és gyámhoz (pl. szociális munkás vagy a központ koordinátora). Ez különösen fontos azoknál a lányoknál, akik esetleg már menstruálnak.
- Ha a kérelmező alultápláltnak tűnik és/vagy orvosi ellátásra szorul, akkor ajánlatos beutalni egy általános orvoshoz.
- Ha terhesség gyanúja merül fel, a gyámmal együttműködve kezdeményezze a beutalást, feltéve, hogy a kérelmező ehhez beleegyezését adta.

Ha a jelenlegi lakhatási helyzet terén bármilyen más védelmi igény merül fel, vizsgálja meg, hogy szükség van-e biztonságos menedékhelyre való áthelyezésre.

4. melléklet – Az életkor-meghatározásban való részvételhez szükséges beleegyező nyilatkozat mintája

A beleegyező nyilatkozat mintája azt hivatott biztosítani, hogy a (feltételezett) gyermekek és gyámjaik teljes mértékben megértsék az életkor-meghatározási folyamatot, mielőtt beleegyezésüket adnák. Megmutatja, hogy az információkat hogyan lehet világosan és gyermekbarát módon közölni, a különböző lépések, jogok és biztosítékok bemutatásával. Ez a nyomtatvány csak példaként szolgál: az adott ország körülményeihez, eljárásaihoz és alkalmazandó jogszabályaihoz, valamint a kérelmező egyéni helyzetéhez igazodva lehet és kell is módosítani.

A beleegyezéssel és a hozzájárulás megtagadásával kapcsolatos információkat minden esetben gyermekbarát megfogalmazásban kell közölni. A beleegyező nyilatkozatnak több nyelven is rendelkezésre kell állnia.

A nevem: _____

Saját állításom szerint az életkorom: _____

A személyazonosító számom: _____

Származási helyem: _____

E nyomtatvány aláírásával vállalom, hogy részt veszek az életkor-meghatározási folyamatban. Az alábbi pontokat megértettem és azokkal egyetértek.

- Életkor-meghatározáson kell átesnem, mert a hatóságok nem biztosak a megadott életkoromban.
- Tájékoztatást kaptam azokról az okokról, amelyek miatt a hatóságoknak kétségei vannak az életkorommal kapcsolatban.
- Beszélnem kell az életkor-meghatározási szakértővel (szakértővel), hogy megbecsüljék az életkoromat.
- A gyámom, a jogi tanácsadó és a kulturális közvetítő fog kísérni.
- Az életkor-meghatározó csapat a következő módszerekkel becsülheti meg az életkoromat:
  - Kérdéseket tesznek fel olyan nyelven, amelyet megértek, az életemről, a családomról, az iskoláról, a kedvenc dolgaimról és az eddigi tevékenységemről.
  - Megnézik a dokumentumaimat (például útlevét vagy iskolai bizonyítványok), amelyeket fénykép formájában esetleg meg tudok mutatni, hogy lássák, mit írnak az életkoromról.
  - Ha az elején megadott információk nem elegendőek, akkor az első életkor-meghatározási interjú után más szakemberekhez is elküldhetnek. Ez lehet pszichológus vagy gyermekorvos, akik látják, hogyan nőttem, és megbecsülhetik a koromat.
- Tájékoztattak arról, hogy a röntgensugárzással járó orvosi vizsgálatokhoz csak végső eszközként lehet folyamodni. A röntgenfelvétel a csontjaimról (fogak, kezek, kulcscsontok) készült kép; nem fáj. Ha röntgenfelvételt akarnak készíteni rólam, akkor mindent el kell magyarázniuk nekem, és minden kérdésemre választ kell adniuk. Nem szabad sok röntgenfelvételt készíteni rólam, mert az hosszú távon káros hatással lehet az egészségemre.

- A módszertől függetlenül jogom van bármikor leállítani a folyamatot.
- Néhány hét múlva levelet fogok kapni arról, hogyan döntött a csoport a koromról.
- Ha nem értek egyet a határozattal, fellebbezhetek ellene. El fogják magyarázni nekem, hogy az ország nemzeti gyakorlatának megfelelően hogyan kell ezt megtenni.
- A csoport csak az alapvető adatokat, például az életkor-meghatározásom eredményét osztja meg a menedékjog iránti kérelmemet elbíráló hatóságokkal.
- A személyes adataim titkosak maradnak, és azokat bizalmasan kezelik.
  - Az egyetlen kivételt az jelenti, ha a csoport úgy gondolja, hogy veszélyes lehetek önmagamra vagy másokra. Ilyen esetben mások és saját magam védelme érdekében kiadhatják az adataimat.
- Az adataim közül néhány (nem a nevem) kutatási vagy statisztikai célokra felhasználható.

A mai dátum: _____

A fentieket elmagyarázó személy aláírása (ha nem a gyám): _____

A gyámom/képviselőm/szülőm aláírása (ha van): _____

A kulturális közvetítő aláírása (ha van): _____

A jogi tanácsadóm aláírása (ha van): _____

Az aláírásom: _____

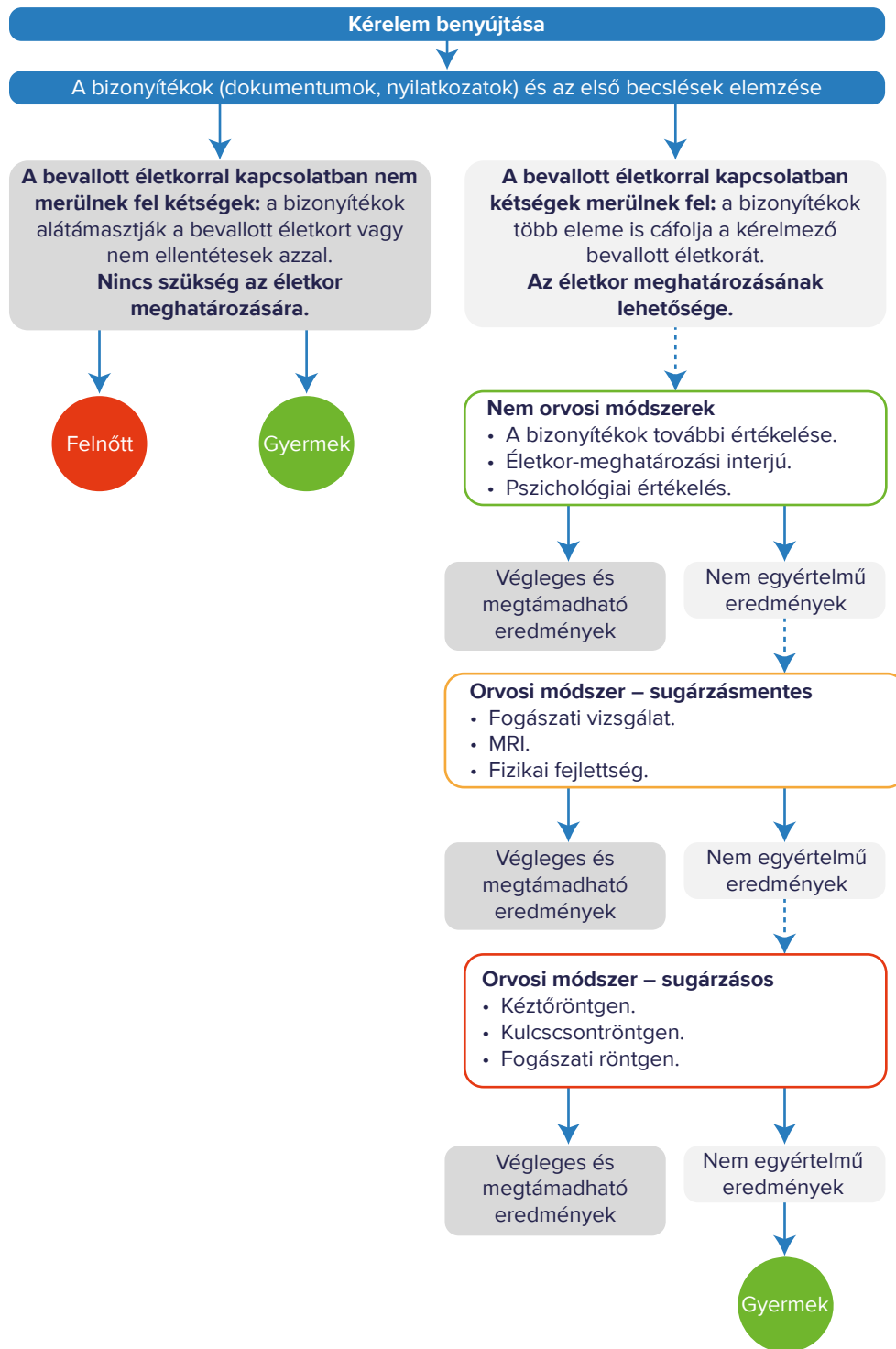
5. melléklet – Az útmutató 2018. évi kiadásában szereplő életkor-meghatározási módszerek áttekintése

A jelenleg alkalmazott módszerek orvosi és nem orvosi jellegűek, attól függően, hogy szükség van-e orvos bevonására. Az orvosi módszereken belül megkülönböztetünk sugárzásmentes és sugárzásos módszereket.

Ezt a besorolást és a – szükségtelen vizsgálatok megakadályozását szolgáló – módszerek fokozatos használatát a következő folyamatábra mutatja be. A következő szakasz nem hivatkozik az eljárással kapcsolatos biztosítékokra és jogokra, mivel azok már az előző fejezetben és az életkor-meghatározási eljárás folyamatábráján is kifejtésre kerültek.

3. ábra A módszerek folyamatábrája

Útmutató a módszerek fokozatos végrehajtásához

Amint a kérelmezők kifejezésre juttatják a nemzetközi védelem iránti kérelmüket, bizonyos jogok (a területen való tartózkodás, a befogadás alapvető anyagi feltételei, sajátos szükségleteinek azonosítása vagy meghatározása) azonnal megilletik őket. Amennyiben felmerül annak lehetősége, hogy a kérelmező gyermek, a sajátos eljárási szükségletek azonosítása és a különleges befogadási feltételek biztosítása elsőbbséget kell, hogy élvezzen a gyermekek sebezhetősége miatt. A 2013/32/EU irányelv 25. cikkének (5) bekezdése értelmében minden összegyűjtött bizonyíték segíthet a gyermek életkorának megállapításában és/vagy megszüntetheti vagy enyhítheti a további életkor-meghatározás elvégzésének szükségességét; ezért ennek kell a kiindulási pontnak lennie, mielőtt eldöntik, hogy szükség van-e az életkor meghatározására, vagy sem.

A rendelkezésre álló bizonyítékok elemzése és az első becslések

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának ⁽¹²⁶⁾ 24. cikke és a CRC 7. cikke szerint: „A gyermeket születésekor anyakönyvezik és ettől kezdve joga van ahhoz, hogy állampolgárságot szerezzen.”

A születési anyakönyvi kivonat az a dokumentum, amely tanúbizonyságot tesz a személy születéséről, születési helyéről és idejéről, neméről és szüleiéről. Az anyakönyvi nyilvántartás elsődleges célja, hogy olyan jogi dokumentumot hozzon létre, amely felhasználható az egyén jogainak megállapítására és védelmére.

Ahogy az fentebb említésre került, egyes országok nem szisztematikusan anyakönyvezik az állampolgáraikat, vagy az országban lakhellyel rendelkező egyének alapvető életeseményeit (születés, házasság és haláleset), illetve néhányuk nagyon ritkán vagy csak későn teszi ezt meg. Ezért az ilyen nyilvántartás nem felel meg az EU+ államokban a hatóságok állami nyilvántartási szabványainak (amelyek megakadályozzák az ugyanazon esemény kettős regisztrációját, a hiányosságokat vagy ellentmondásokat a nyilvántartásokban stb.). Továbbá a származási országukban bekövetkezett események vagy a menekülés körülményei miatt (fegyveres konfliktusok vagy üldöztetés és/vagy a nemzeti hatóságoktól tapasztalt megkülönböztetés stb.) ezek a jogi dokumentumok nem érhetők el a nemzetközi védelmet igénylő személyek számára, és ezért nem tudnak érvényes bizonyítékot vagy megbízható tanúsítványt adni a személyazonosságukról.

Figyelembe véve a fent említett körülményeket és a kérelmező azon erőfeszítéseit, hogy a rendelkezésére álló összes információt benyújtsa, a hatóságoknak többek között az alábbi dokumentumokat kell elfogadniuk bizonyítékként:

- útlevelek,
- személyazonosító okmányok,
- tartózkodási kártyák,
- úti okmányok, mint például az UNHCR által kiadott okmányok,
- más országok tanúsítványai (vallási vagy anyakönyvi), amelyek a kérelmező vagy bármely más családtagjának családi állapotát vizsgálják (házasság, születés, családi kiskönyv), és amelyek a kérelmező életkorára vonatkozóan tartalmazhatnak információkat.

⁽¹²⁶⁾ Az ENSZ Közgyűlése: A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, United Nations, Treaty Series, vol. 999., 171. o., 1966. december 16., <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1966/en/17703>.

Ezen dokumentumokon kívül hasznos információforrások, mint például a közös adatbázisok (például a Schengeni Információs Rendszer ⁽¹²⁷⁾, az Eurodac vagy az Interpol lopott és elveszett úti okmányai ⁽¹²⁸⁾) is tartalmazhatnak információkat a kérelmező életkoráról.

Hasonlóképpen, a kérelmező családtagjainak vagy rokonainak aktáiban rendelkezésre álló nyilatkozatok vagy dokumentumok felhasználhatók a bevallott életkor tisztázására és/vagy megerősítésére további vizsgálat szükségessége nélkül. Annak érdekében, hogy megakadályozzák a gyermek vagy a család veszélyeztetését, az ilyen adatok gyűjtésekor különös óvatossággal kell eljárni. Ez különösen igaz a nemzetközi védelem kontextusában.

A fizikai megjelenésen alapuló első becslések is felhasználhatók a kezdeti elemzés megerősítésére, amennyiben azokat a gyermekekkel való foglalkozás terén tapasztalt személyzet végzi. Ha egyéb rendelkezésre álló információval együtt használják, akkor azok felhasználhatók az előzetes szűrés eredményeinek alátámasztására.

Mivel azonban a becslés kizárólag a fizikai jellemzőkre épül, és ezért könnyen önkényes, szubjektív és pontatlan eredményekhez vezethet, az ilyen megfontolások súlyozásakor rendkívüli óvatossággal kell eljárni. Emiatt a fizikai megjelenés megfigyelése nem tekinthető önmagában életkor-meghatározási módszernek, továbbá külön sem alkalmazható, mivel nem lehet vele a kronológiai életkort teljes bizonyossággal meghatározni.

A fizikai megjelenés elkülönítheti vagy megkülönböztetheti a nyilvánvaló eseteket (a felnőttek vagy gyermekek kétségtelen jellemzőivel rendelkező személyek esetében), de nem alkalmazható a késői kamaszkorban vagy a fiatal felnőttek esetében. Ilyen esetekben a kétség esetén a kérelmező javára döntés elve (a bevallott életkor megerősítése vagy megfelelő életkor-meghatározási eljárás kijelölése) alkalmazandó mindaddig, amíg végleges eredmény nem születik.

A Nemzetközi Migrációs Szervezet és más szakértők figyelmeztetnek arra, hogy a gyermekek élettapasztalatai befolyással lehetnek fejlődésükre. Ez azt jelenti, hogy bizonyos szempontból lemaradottabbak, míg egyéb területeken fejlettebbek lehetnek. A területen végzett kutatások azt mutatják, hogy a poszttraumás stressz-zavar 5-10 évvel növelheti a korai biológiai öregedést ⁽¹²⁹⁾.

Mivel a jelenlegi módszerek korlátai az életkor helytelen meghatározását vagy becslését eredményezhetik, felülvizsgálati mechanizmust kell bevezetni, hogy korrigálja a rendszerbe rosszul bevitt életkort. Amint az életkor-meghatározást helytelennek találják, azonnal meg kell tenni a megfelelő lépéseket (szállásváltás, a gyám kijelölése, ha a kérelmezőt gyermeknek nyilvánítják stb.).

⁽¹²⁷⁾ SIS: egy nagyméretű információs rendszer, amely támogatja a külső határellenőrzési és bűnüldözési együttműködést a schengeni térségben.

⁽¹²⁸⁾ SLTD: olyan adatbázis, amely lopott, elveszett vagy visszavont úti okmányok, például útlevelek, személyazonosító igazolványok, ENSZ laissez-passer vagy vízumbélyegzők adatait tartalmazza.

⁽¹²⁹⁾ Ladwig, K-H., Brockhaus, A.C., Baumert, J. et al., *Post-traumatic stress disorder and not depression is associated with shorter leukocyte telomere length: findings from 3 000 participants in the population-based KORA F4 study*, Ouellette, M.M. (ed.), PLOS ONE, 2013, 8(7), e64762. doi:10.1371/journal.pone.0064762.

Németország – Alkalmazandó szabályok

1. interjú (a személyzet két képzett és tapasztalt tagjával), általános benyomás a kérelmező fejlettségéről, beleértve a szakértői vizuális vizsgálatot;
2. kétség esetén orvosi vizsgálat, a gyermek egészségére nézve a legkevésbé káros hatást kifejtő módszer alkalmazásával.

Norvégia – Minden olyan esetben, amikor a kísérő nélküli gyermek nem mutatott be nagy közismertséggel rendelkező érvényes személyazonosító okmányt, szükség van a kérelmező személyazonosságának további vizsgálatára, beleértve többek között az életkor meghatározását. Ennek az életkor-meghatározásnak az alapja a menekültügyi eljárás során a kérelmező életkorára vonatkozóan szerzett információ, azaz:

- a kérelmező saját adatai életkoráról;
- személyazonosító okmányok;
- más tagállamokból származó személyazonosító adatok (ha a kérelmezőt más országokban azonosították);
- a kérelmező személyazonosságának ellenőrzése a származási országában;
- egyéb szereplők, például a törvényes gyám, az ügyvéd, a szociális szolgálat vagy az egészségügyi dolgozók nyilatkozatai vagy észrevételei a kérelmező életkoráról;
- a bevándorlási rendőrség (aki a kérelmezők nyilvántartásba vételét végzi) és a menedékkérővel interjút készítő ügyintéző nyilatkozata vagy észrevétele a kérelmező életkorára vonatkozóan;
- az életkor orvosi vizsgálata;
- az életkor orvosi meghatározása.

Azokban az esetekben, amikor orvosi életkori vizsgálatot végeznek, az orvosi életkor-meghatározást az adott eset egyéb információi alapján kell értékelni. Az eljárási iránymutatások tájékoztatást adnak arról, hogyan kell a fentiekben tárgyalt különböző elemeket mérlegelni.

A bevallott életkorral kapcsolatban kétségek merülnek fel: az életkor-meghatározás esetleges szükségessége

Ha megalapozott kétség merül fel a kérelmező bevallott életkorával kapcsolatban (a bevallott életkorral kapcsolatban kétség merül fel, a rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá azt vagy ellentmondanak annak), felmerülhet az életkor-meghatározás szükségessége. Ilyen esetekben a hatóságoknak ki kell választaniuk az erre a célra használt módszert vagy módszereket.

A kiadvány következő része a jelenleg használt módszerek átfogó áttekintését, valamint az alkalmazott eljárások rövid leírását tartalmazza. „Orvosi” és „nem orvosi” módszereket különböztetünk meg, attól függően, hogy részt vesz-e klinikai orvos az eljárásban, vagy sem. Az orvosi módszereket annak függvényében is osztályozzák, hogy igényelnek-e sugárzásos beavatkozást.

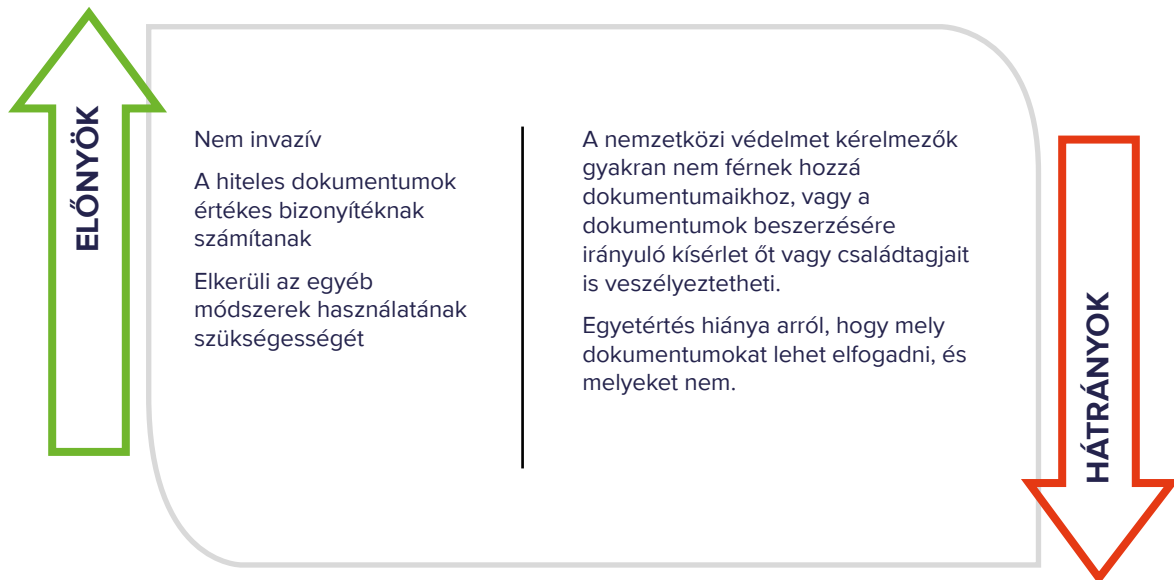

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának 6. sz. átfogó kommentárja megállapítja, hogy a gyermek kísérő nélküli vagy gondviselőitől elszakított gyermekként történő azonosítása magában foglalja az életkor meghatározását, amely figyelembe veszi a fizikai megjelenést, de a pszichológiai érettséget is.

(a) Nem orvosi módszerek

A bizonyítékok további értékelése

Ha a kezdetben összegyűjtött dokumentumok vagy a rendelkezésre álló információk nem tartalmaznak utalást az életkorra, szükség lehet további dokumentumok vizsgálatára a menekültügyi vagy migrációs tisztviselők részéről. Néhány dokumentáció, mint például az iskolai nyilvántartások, a családi oltási kártyák vagy egyéb egészségügyi dokumentációk, anélkül is információt szolgáltathatnak a kérelmező becsült életkoráról, hogy az életkort tartalmazzák. Például ha lehet tudni, hogy bizonyos védőoltásokat egy csecsemő bizonyos életkorban vagy korhatárig kap, és a kártyát meghatározott időpontban adták ki, a kártya tulajdonosának az életkora megközelítőleg becsülhető.

Életkor-meghatározási interjú

Ez a módszer magában foglalja az egyén beszámolójának összegyűjtését és elemzését, amennyiben az életkorával kapcsolatban kétség merült fel.

A pszichoszociális értékelési módszerek közötti főbb különbségek az értékelést végző személy háttérében és speciális szakértelmében, valamint a vizsgált területekben rejlenek. Míg a pszichológiai értékelést a gyermekpszichológia vagy a gyermekfejlődés szakértői végzik, addig az életkor-meghatározási interjút főként a menekültügyi vagy migrációs hatóságoknál dolgozó tisztviselők bonyolítják le, akik tapasztalattal rendelkeznek a gyermekekkel való interjúkészítés terén a menekültügyi eljárás során.

Az életkor-meghatározási interjú során az interjút készítő személy megkísérli rekonstruálni azon életesemények időrendi sorrendjét, amelyekből a személy életkora levonható vagy

megbecsülhető. Egy helyi eseménynaptár ⁽¹³⁰⁾ (egyedi naptár, amely egy adott földrajzi területre vonatkozóan a jelentős események dátumait tartalmazza) és az „előtte-utána kérdések” ⁽¹³¹⁾ együttes alkalmazása (amelynek célja két ismert esemény azonosítása, amelyek közül az egyik a gyermek születési dátuma előtt történt, a másik pedig utána) hasznos eszköz lehet abban, hogy segítse a tisztviselőket, a kérelmezőt vagy a családtagokat a gyermek születési dátumának megbecslésében.

- Annak érdekében, hogy a kérelmező véleményét gyermekbarát módon gyűjtsék össze, és hogy ösztönözzék a gyermeket az információk megosztására, a gyermekkel közvetlenül foglalkozó tisztviselőket képzésben kell részesíteni a **gyermekbarát meghallgatási technikák** használata terén ⁽¹³²⁾. Ahol lehetséges, a tolmácsnak rendelkeznie kell tapasztalattal a gyermekek meghallgatása terén.
- A személy részvételének biztosítása, az együttműködő attitűd kialakítása és az érintett szereplők közötti bizalom kiépítése érdekében elengedhetetlen a megfelelő tájékoztatás biztosítása a meghallgatás kezdete előtt. A meghallgatást végző személynek egyszerű tájékoztatást kell adnia (az interjú céljáról, az érintett és jelenlévő személyek szerepéről, valamint annak okáról, hogy miért merültek fel kétségek a bevallott életkorral kapcsolatban), gondoskodnia kell arról, hogy a kérelmező megértse az információkat és a tolmácsot, és meg kell győződnie arról, hogy a kérelmező igényeit a lehető legnagyobb mértékben figyelembe vették (a meghallgatást végző és a tolmács neve, a meghallgatáshoz szükséges intézkedések stb.). Ugyanilyen fontos, hogy a kérelmező lehetőséget kapjon az interjú során felmerülő esetleges következtelenségek tisztázására.
- Amennyiben az életkor-meghatározási eljárás mellett születik döntés, biztosítani kell, hogy a gyermekek esetében a bizonyítási teher átkerüljön a hatóságokra. A gyermekek nem képesek a dolgokat ugyanúgy elmagyarázni, mint a felnőttek, és ezek a korlátok különösen nyilvánvalóvá válnak a különböző kulturális háttérrel rendelkező gyermekekkel való beszélgetés során, akik számára az életkor nem olyan fontos, mint a nyugati kultúrákban (például különböző kultúrákban különböző naptárakat használnak). Továbbá, felnőtteknek tekinthetik saját magukat, vagy közösségükben felnőtteknek tekinthetik őket.
- Az interjút készítő személynek tisztában kell lennie a származásiország-információkkal, hogy a beszélgetés során fel tudja ismerni a releváns problémákat ⁽¹³³⁾.
- Végül, ha az életkor-meghatározás eredménye kedvezőtlen a kérelmezőre nézve, az okokat egyértelműen, tolmács igénybevételével és a gyermek képviselőjének/gyámjának/ügyvédjének jelenlétében kell elmagyarázni. A kérelmezőt szóban és írásban is tájékoztatni kell a határozat megtámadásának lehetőségéről és az eljárásról.

⁽¹³⁰⁾ További információk találhatóak az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet kisgyermekes születési hónapjának és évének megbecsléséről szóló iránymutatásaiban (*Guidelines for estimating the month and year of birth of young children*, 2008).

⁽¹³¹⁾ További információk találhatóak az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet kisgyermekes születési hónapjának és évének megbecsléséről szóló iránymutatásaiban (*Guidelines for estimating the month and year of birth of young children*, 2008).

⁽¹³²⁾ További információ az EASO „Gyermekek meghallgatása” (Interviewing children) képzési moduljáról a következő címen érhető el: <https://euaa.europa.eu/training-catalogue/interviewing-children-0>

⁽¹³³⁾ Lásd az [EUAA COI portálját](#).

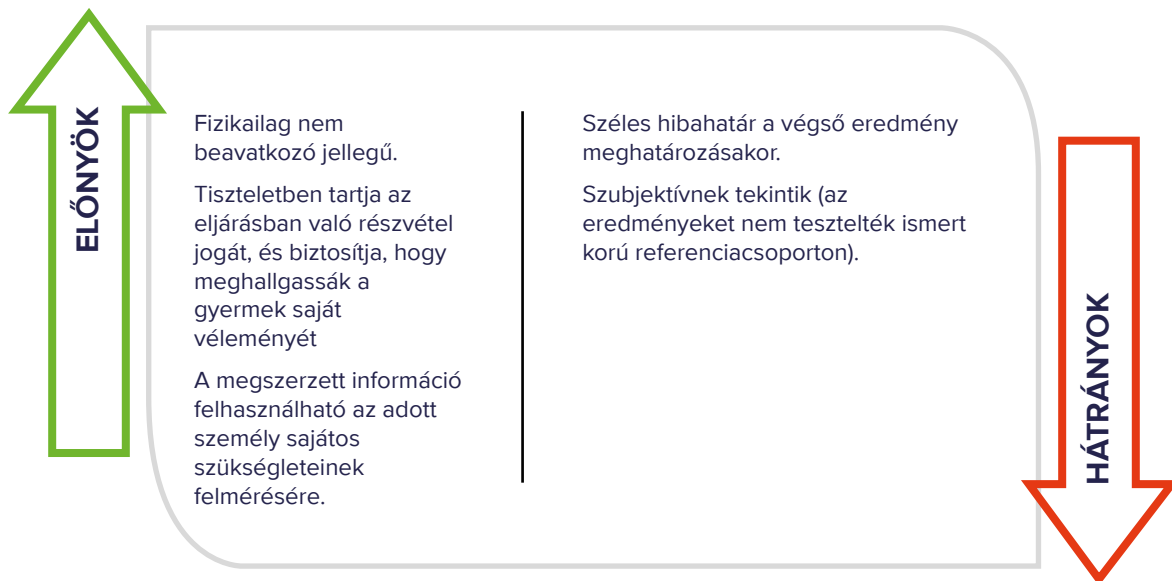

Gyakorlati példák

Írország – Ha egy személy 18 év alattinak vallja magát, de a nemzetközi védelmi hivatal szerint idősebbnek tűnik, egy tapasztalt munkatárs (szükség esetén tolmács segítségével) informális interjút készít a kérelmezővel, hogy megpróbálja megalapozni véleményét arról, hogy a személy kiskorú-e, vagy hogy szükség van-e a TUSLA (gyermek- és családjogi ügynökség) bevonására. Az interjú kérdéseket tartalmaz a kérelmező kora gyermekkorával, oktatási hátterével és egyéb családtagjai életkorával kapcsolatban. Ha az interjú után bármilyen bizonytalanság merül fel, a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvét alkalmazzák, és a TUSLA-hoz irányítják a kérelmezőt.

Málta – Első lépésként 10 munkanapon belül az életkor-meghatározási testület interjút készít a kérelmezővel. Ha az életkor továbbra is vitatott, akkor más szakembereket is bevonnak a vizsgálatba, beleértve a kérelmező beutalását a radiológiai osztályra kéz- és csuklóröntgen céljából. A jelenlegi eljárás multidiszciplináris erőfeszítéseket foglal magában, amely során bevonják a rendőrséget, a gondozó szakmák szakembereit és az egészségügyi szakembereket. Az interjú, amely az ilyen vizsgálat egyik fő eszköze, holisztikusnak tekinthető, mivel célja, hogy a lehető legteljesebb képet adja a feltételezett kiskorúról. Az életkor meghatározását végző csapat által kiválasztott módszerek későbbi eredményeit együttesen veszik figyelembe.

Pszichoszociális értékelés

A módszer célja nem a fizikai, hanem a mentális érettség értékelése. Az értékelési technikák kognitív és viselkedési értékelést, valamint pszichológiai értékelést alkalmaznak a kérelmező életkorának meghatározására. Ezért az értékelőnek speciális szaktudással kell rendelkeznie a pszichológia vagy a gyermekek és fiatal felnőttek fejlődési szakaszai terén.

A módszer alapja egy félig strukturált interjú, amely során egy tapasztalt és képzett értékelő (általában egy szociális munkás vagy pszichológus) vizsgálja a személy élettörténetének bizonyos területeit. Az interjú vagy interjúk során az értékelő a viselkedési értékeléssel összefüggésben értékeli a személy pszichológiai érettségét. Az eredmények a fizikai megjelenésen alapuló becsléseket is tükrözhetik.

Ahhoz, hogy hatékony legyen, a kérelmező és a vizsgálatot végző személy között elengedhetetlen a bizalom. Ebből az okból kifolyólag az értékelést egy bizonyos időtartam alatt kell elvégezni, és más, a vizsgált személlyel kapcsolatba kerülő szakembereket is be kell vonni, mint például a fogadó személyzetet vagy a tanárokat. E tekintetben néhány releváns javallatot biztosít az Egyesült Királyságban a High Court of Justice által hozott Merton-ítélet ítélezési gyakorlata⁽¹³⁴⁾. Az ítélet „iránymutatást ad arra vonatkozóan, hogyan kell a helyi hatóságnak jogszerűen eljárni egy menedékkérő, magát 18 évesnél fiatalabbnak valló kérelmező esetében”. A Merton-ítélet óta minden (helyi) hatóság köteles biztosítani, hogy a vizsgálatok teljesek és átfogóak legyenek, és hogy az életkor-meghatározási eljárás világos, átlátható és tisztességes legyen.

A Merton-kompatibilis vizsgálat általában magában foglalja a fiatal kérelmezővel való személyes találkozást, amely során meghatározzák a kérelmező általános hátterét és betartják a tisztességesség szabványait⁽¹³⁵⁾. A következőképpen lehet alkalmazni.

Fontos szem előtt tartani annak lehetőségét, hogy a menedékkérőt a meghallgatás előtt felkészíthették arra, hogyan viselkedjen és mit mondjon. A szociális szolgáltatások szerepének tisztázása után fontos, hogy a vizsgálatot végző személy jó kapcsolatot építsen ki kérelmezővel, és a körülményekhez képest a lehető legnagyobb összhangot teremtsen meg. Ezt az eljárást néha „kapcsolódásnak” nevezik.

A vonatkozó ítélezési gyakorlatban kiemelnek néhány fontos szempontot, amelyet figyelembe kell venni az életkor-meghatározás során:

- ha lehetséges, két értékelőt kell bevonni az eljárásba;
- az értékelő(k) és a tolmács szerepéről szóló tájékoztatást a személy oktatási és érettségi szintjének megfelelően kell biztosítani;
- tekintettel kell lenni a vizsgált személy fáradtságára, traumáira, zavartságára és szorongására;
- az értékelés során figyelembe kell venni a vizsgált személy etnikai hovatartozását, kultúráját és szokásait; a származásiország-információk segíthetnek e tekintetben a releváns témák jelzésében;
- az értékelés során az értékelőnek nyitott és nem irányított kérdéseket kell feltennie;
- az értékelő különböző eszközöket használhat a személy beszámolójának megkönnyítésére (rajzok, kifejező eszközök).

A meghallgatás során a következő jellemzők hasznos információkkal szolgálhatnak az életkor megbecsléséhez:

- a kérelmező fizikai megjelenése és viselkedése, a csoportdinamikák megfigyelése (társas tevékenységek);

⁽¹³⁴⁾ B kontra London Borough of Merton (londoni Merton kerület) (2003) EWHC 1689 (admin.), amely során Stanley Burnton bíró 2003. július 14-én hozott ítéletet.

⁽¹³⁵⁾ A „Merton-kompatibilis” kifejezést gyakran arra vonatkozóan használják, hogy az életkor meghatározása megfelel-e az ítélezési gyakorlatnak. Nincs előírt módja annak, hogy a helyi hatóságoknak hogyan kell elvégezniük az életkor-meghatározást. A bíróságok azonban útmutatást adtak a helyi önkormányzatoknak a Merton Tanácsát érintő ügyben (*B kontra London Borough of Merton* (2003) EW HC 1689 (admin.)). A helyi hatóságok által elvégzett valamennyi életkor-meghatározásnak meg kell felelnie a Merton ítélezési gyakorlatának, amelyet követniük kell az ítélet meghozatalától fogva.

- a vizsgálatot végző személlyel való interakció;
- szociális háttér és családi összetétel; ■ fejlődést érintő megfontolások (azaz információk a tevékenységek típusairól, amelyben az érintett személy részt vett, mielőtt Európába érkezett);
- oktatás, a függetlenség és önellátás szintje; ■ egészségügyi és orvosi vizsgálat;
- életpasztalatok és traumatikus események, amelyek hatással lehettek az érési folyamatra.

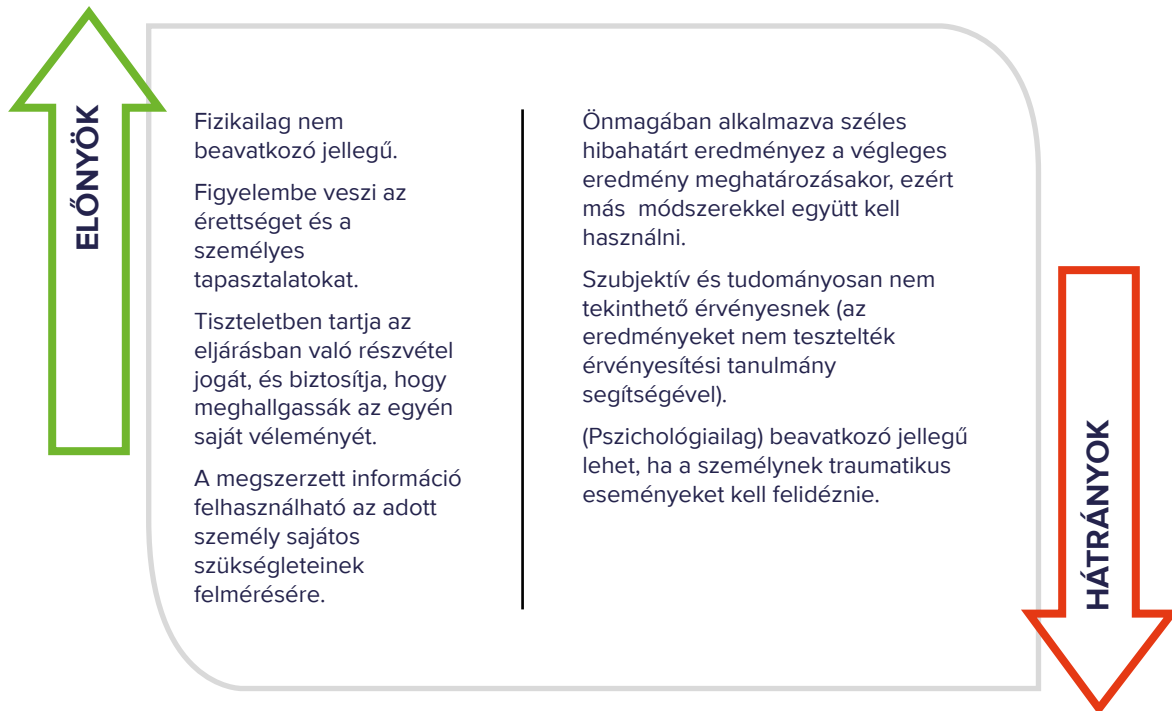
Ezeket az információkat az egyéb bizonyítékok elemzéséből nyert információkkal összefüggésben kell vizsgálni, és ezt követően levonni a következtetéseket az értékelésből. Az értékelés következtetéseit írásban kell benyújtani, és a fent említett szempontokat a jelentésben fel kell tüntetni, a további ellenőrizendő megfontolásokkal vagy információkkal együtt. Rendkívül fontos biztosítani, hogy a vizsgálatot végző személy(ek) megfelelő szakértelemmel és tapasztalattal rendelkezzen(ek) az ifjúságvédelem terén.

Ha az életkor-meghatározás eredménye kedvezőtlen a kérelmezőre nézve, az okokat egyértelműen, tolmács igénybevételével és a gyermek gyámjának jelenlétében kell elmagyarázni. A kérelmezőt szóban és írásban is tájékoztatni kell a határozat megtámadásának lehetőségéről és az eljárásról.

Egyesült Királyság – Az általános, összhangban végzett életkor-meghatározásról szóló iránymutatások. Az életkor-meghatározást végző személyek kötelesek:

1. elmagyarázni az érdekelt félnek a meghallgatás célját, amint azt a Merton-ítélet (55) bekezdése meghatározza;
2. arra törekedni, hogy a kérelmező általános háttérét kiderítse, beleértve a kérelmező családi körülményeit, háttértörténetét és oktatási háttérét, valamint a kérelmező tevékenységét az elmúlt néhány évben (az etnikai és kulturális információk szintén fontosak lehetnek), amint azt a Merton-ítélet (37) bekezdése meghatározza;
3. értékelni és kérdéseket feltenni a kérelmező hitelességének tesztelésére, ha van okuk kétségbe vonni a kérelmező saját életkorára tett nyilatkozatát, amint azt a Merton-ítélet (37) bekezdése meghatározza;
4. lehetőséget adni a kérelmezőnek arra, hogy magyarázatot adjon a beszámolójában esetlegesen felmerülő következtelenségekre, vagy bármire, ami hátrányosan érintheti a hitelességét; legjobb, ha ez a lehető leghamarabb megtörténik, amikor még frissek az emlékek, amint azt a következő ítéletek meghatározzák:
  - Merton-ítélet (55) bekezdése;
  - *R (FZ) kontra London Borough of Croydon ítélet (2011) EWCA Civ 59, (20) bekezdés,*
  - *R (NA) kontra London Borough of Croydon ítélet (2009) EWHC 2357 (admin.), (52) bekezdés;*
5. nem megfeleledkezni arról, hogy az esetek különböznek egymástól, és hogy az egyik esetben szükséges vizsgálati szint nem feltétlenül szükséges a másikban, amint azt a Merton-ítélet (50) bekezdése meghatározza; Az Egyesült Királyságban a gyermekszolgálatok igazgatóinak társasága (Association of Directors of Children's Services, ADCS) az életkor-meghatározásra vonatkozóan a következő iránymutatásokat hagyta jóvá a szociális munkások számára. http://adcs.org.uk/assets/documentation/Age_Assessment_Guidance_2015_Final.pdf http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc.

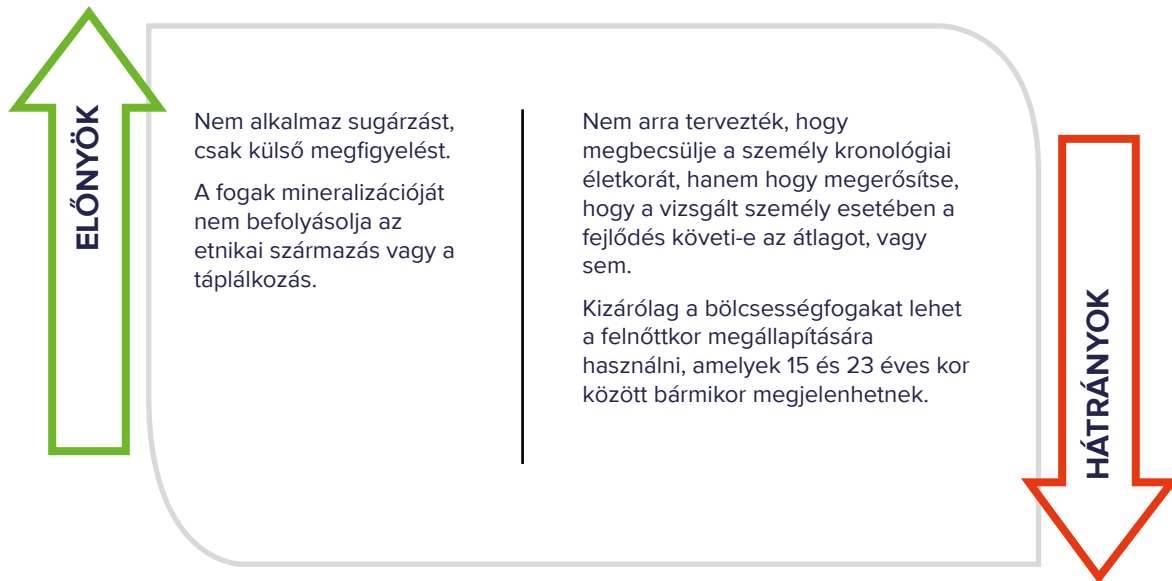

(b) Orvosi módszer (sugárzásmentes)

Fogászati vizsgálat

Ez a módszer vizuális vizsgálatot igényel a fogak érettségének meghatározása érdekében, és nem jár röntgen használatával. A képzett fogorvos összehasonlítja a kérelmező fogainak fejlődését a bevett fogáttörési táblázatokban vagy referenciaértékekben meghatározott fejlődési szakaszok halmazával, és meghatározza a lehetséges korosztályt. A tanulmányok általában vagy a 3–16 éves gyermekek fogainak fejlődését vizsgálják vagy a 15–23 éves korcsoportban a bölcsességfogak fejlődését ⁽¹³⁶⁾.

⁽¹³⁶⁾ További információ: UNICEF: *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography* (2010); SCEP: *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012); Norwegian Computing Centre, *Age estimation in youths and young adults* (2012), elérhető itt: <https://nr.no/en/publication/976408/>; Baccetti, T., Franchi, L., McNamara, J.A. (Jr), *The cervical vertebral maturation (CVM) method for the assessment of optimal treatment timing in Dentofacial orthopaedics*, ScienceDirect, (2005), Vol. 11, Issue 3, 119-129. o.; Cameriere, R., Ferrante, L., Cingolani, M., *Age estimation in children by measurement of open apices in teeth*, PubMed, (2005), Vol. 120, Issue 1, 49-52. o.

Mágneses rezonancia képalkotás (MRI)

Az MRI, vagy MR, egy erős mágnes, valamint fejlett számítógépes rendszert és rádióhullámokat használ, hogy pontos, részletes képeket készítsen a szervekről és szövetekről, a csontokról és egyéb testen belüli struktúrákról. A röntgensugárzással vagy a CT/CAT-szkennerekkel (komputertomográfia, más néven számított axiális tomográfia) szemben az MRI-gépek sugárzásmentesek.

Az MRI-mágnes erősségét „térerősségnek” nevezik, és a „Tesla” vagy „T” egységben mérik. Kétféle szkennert van: 1 T és 1,5 T szkennert (általában széles körben elérhető alacsonyabb költséggel) és 3 T szkennert (drágább, így kevésbé elérhető). A nagyobb térerősség azt jelenti, hogy a szkennereknek erősebb mágnesük van, és rövidebb idő alatt részletesebb képeket tud készíteni. Számos tényezőtől függően, mint például a készítendő képek típusa (keresztmetszetek vagy a test „szeletei”), az alkalmazott technológia típusa (magas térerősségű vagy nyitott vagy nyitott függőleges MRI), az MRI tervezett eredménye vagy ha a beteg mozog, az MRI-vizsgálat időtartama általában 10 perctől 1 óráig terjedhet.

George et al. szerint ⁽¹³⁷⁾ a csontok összenövéséről a röntgenfelvételek előrehaladottabb stádiumot mutatnak, mint az MRI-képek. Következésképpen az MRI eredményei valamivel alacsonyabb életkort jeleznek előre, mint a sima röntgenfelvételek eredményei. Ez az eredmény elfogadható, mivel nem káros a kérelmezőre nézve.

Előzetes szűrési eljárást kell követni. Az MRI-vizsgálat nem minden páciens esetében megfelelő; például szívritmus-szabályozóval, tetoválással és fém implantátummal rendelkező pácienseknél, vagy ha különleges óvintézkedésekre van szükség a mágneses térerősség miatt.

Mivel a kérelmezőknek hosszú ideig mozdulatlanul kell maradniuk egy kemény asztalon, miközben a gép hangos kopogató hangokat ad ki, a klauszrofóbiás páciensek és a

⁽¹³⁷⁾ George, J., NAagendran, J., Azmi, K., Comparison study of growth plate fusion using with MRI to simple radiographics used in age determination for exclusion of overaged football players, Br J Sports Med, (2012), Vol. 46, Issue 4, 273-278. o., doi:10.1136/bjism.2010.074948.

gyermek általában nyugtalanná válnak a hagyományos alagút alakú készülékekben. Ez a probléma nyitott MRI-szkennerek használatával megoldható.

Kéz/csukló: a hagyományos megközelítés a röntgenfelvételekkel történő életkor-meghatározáson alapul, azonban alternatív képalkotási módszerekkel, mint például a csukló MRI-jével is kísérleteztek már (például a futballjátékosok életkor-meghatározásához a korosztályos tornákon). Az összenövés hat szintjét megkülönböztető rendszert alakítottak ki (Dvorak, 2007) ⁽¹³⁸⁾. Egy másik, a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) által készített tanulmányban azonos személy csuklójáról ugyanazon a napon készült MRI- és röntgenképeket hasonlították össze ⁽¹³⁹⁾.

A legújabb vizsgálatok megerősítették ennek a vizsgálatnak az értékét, és erős korrelációt mutatnak az MRI-fázisok és a kronológiai életkor között; ajánlott azonban az MRI-k más technikákkal való kombinálása az eredmények pontosságának növelése érdekében ⁽¹⁴⁰⁾.

Mivel a vizsgálat alá vont személy neme hatással lehet a módszer hibahatárára ⁽¹⁴¹⁾, a kérelmező neme egy olyan tényező, amelyet figyelembe kell venni a módszer kiválasztásakor.

A legújabb fejlemények az automatikus csontkor-meghatározás használatára irányulnak. Ezek a meghatározások az orvosi számítógépes látáson és a gépi tanuláson alapulnak. E fejlemények megkönnyítették a képek fejlődési szakaszokba való besorolását, és csökkentették a megfigyelők közötti és a megfigyelőn belüli eltéréseket (lásd az 1. mellékletben szereplő szójegyzéket).

Térd: a térd fejlődése során a növekedési lemez összenövése alapján.

Az MRI többszakaszos rendszert a térd vizsgálatára fejlesztették ki (Dedouit, 2012) ⁽¹⁴²⁾. Az életkor-meghatározás megbízhatóságát és érvényességét a 10–30 évesek korcsoportjában tesztelték, és egy ötszakaszos rendszeren alapul. A jelentés magas korrelációt mutat az életkorral és a megfigyelők közötti és megfigyelőn belüli megfelelő eltérésekkel, de további vizsgálatok szükségesek a megközelítés érvényesítéséhez.

⁽¹³⁸⁾ Dvorak, J., George, J.: Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players, *British Journal of Sports Medicine*, (2007), Vol. 41, No 1, 45–52. o.

⁽¹³⁹⁾ Dvorak, J., George, J.: Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players, *British Journal of Sports Medicine*, (2007), Vol. 41, No 1, 45–52. o.

⁽¹⁴⁰⁾ Serin, J., Rérolle, C., Pucheux, J., Dedouit, F., Telmon, N., Savall, F., Saint-Martin, P., Contribution of magnetic resonance imaging of the wrist and hand to forensic age assessment, *International Journal of Legal Medicine*, (2016).

⁽¹⁴¹⁾ Tscholl, P.M., Junge, A., Dvorak, J., Zubler, V., MRI of the wrist is not recommended for age determination in female football players of U-16/U-17 competitions, *Scand J Med Sci Sports*, (2015), doi:10.1111/sms.12461.

⁽¹⁴²⁾ Dedouit, F., Auriol, Age assessment by magnetic resonance imaging of the knee: a preliminary study, *Forensic Science International*, (2012), 217–232. o.

Gyakorlati példák

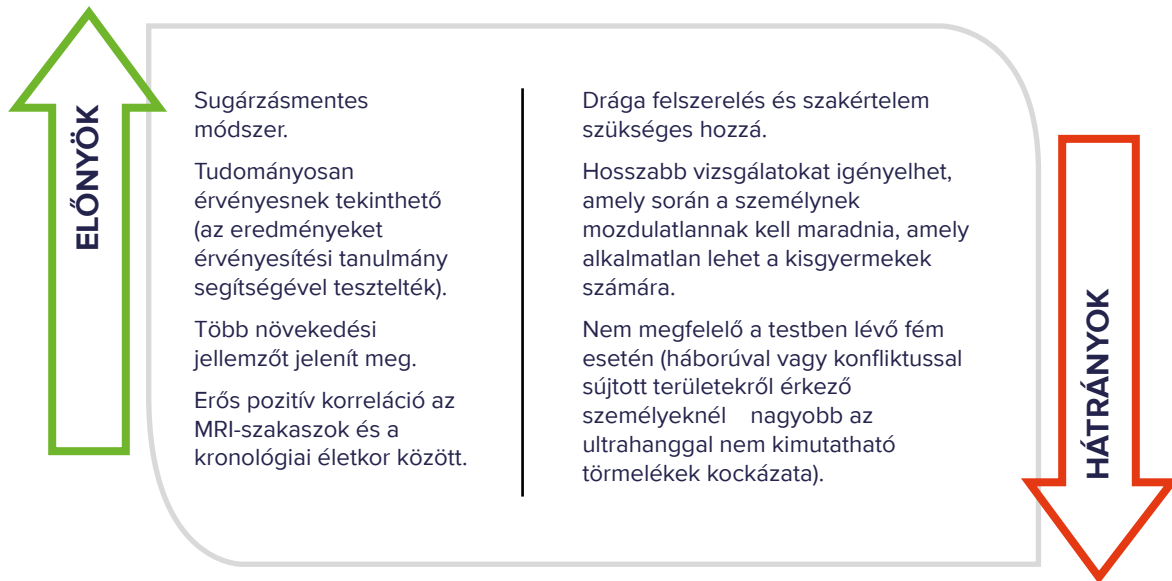
Svédország – Svédország jelenleg a kísérő nélküli gyermekek életkor-meghatározási eljárása során a térdízületek MRI-jét használja együtt a bölcsességfogak röntgenképeivel. Az orvosi életkor-meghatározást a svéd igazságügyi orvostani testület végzi, és két különböző vizsgálatot foglal magában. Az első a bölcsességfog panoráma röntgenje, a második pedig a térd MRI-je. Mindkét vizsgálat a 18 éves korhatár megállapítására irányul. A képeket két független fogorvos vagy radiológus elemzi, akinek kölcsönösen meg kell állapodniuk a növekedési zóna érettségi fokában annak érdekében, hogy az elemzés kielégítő alapot adjon az orvosi szakértő végső életkor-meghatározásához. Ez egy integrált védelmi mechanizmus és a kétség esetén a kérelmező javára döntés elvének kifejezése.

Annak megítélése, hogy a kérelmező 18 évesnél idősebb, azt is megköveteli, hogy a foggyökér elérje a végső érettségi szintet, bár ezt a fejlettségi szintet inkább a 18 éves korhatár után 1-2 évvel érik el. A térd MRI-jét illetően a növekedési zónában ugyanazt az érettségi szintet vizsgálják (1-2 évvel a 18 éves korhatár fölött). Ezek a további biztosítékok arra szolgálnak, hogy adott esetben a kétség esetén a kérelmező javára döntés szükségességére könnyebben tudjanak reagálni.

Kulcsfont: kísérleteket végeztek a kulcsfont négyszakaszos osztályozási rendszerének használatával. Ezek kimutatták, hogy az életkor-meghatározás lehetséges, de MRI-specifikus referenciavizsgálatokra van szükség. A legújabb kutatások pozitív összefüggést mutattak az MRI-szakaszok és a kronológiai életkor között⁽¹⁴³⁾. A vizsgálathoz azonban tapasztaltabb megfigyelőkre van szükség, mint más módszereknél, mivel nehéz megkülönböztetni a csontképződés kezdeti szakaszait a későbbi szakaszaitól.

⁽¹⁴³⁾ 1. Hillewig, E., Degroote, J., Van der Paelt, T., Visscher, A., Vandemaele, P., Lutin, B., D'Hooghe, L., Vandriessche, V., Piette, M., Verstraete, K.: Magnetic resonance imaging of the sternal extremity of the clavicle in forensic age estimation: towards more sound age estimates, *Int J Legal Med.*, (2013), Vol. 127, Issue 3, 677-689. o., doi:10.1007/s00414-012-0798-z.
2. Hillewig, E., De Tobel, J., Cuhe, O., Vandemaele, P., Piette, M., Verstraete, K.: Magnetic resonance imaging of the medial extremity of the clavicle in forensic bone age determination: a new four-minute approach, *Eur Radiol.*, (2011), Vol. 21, Issue 4, 757-767. o., doi:10.1007/s00330-010-1978-1.

Ultrahang

Az orvosi ultrahang (más néven diagnosztikai szonográfia vagy ultrasonográfia) az ultrahang alkalmazásán alapuló diagnosztikai képalkotási technika, amely a belső struktúrák, úgymint az inak, az izmok, az ízületek, a véredények és a belső szervek vizsgálatára alkalmas.

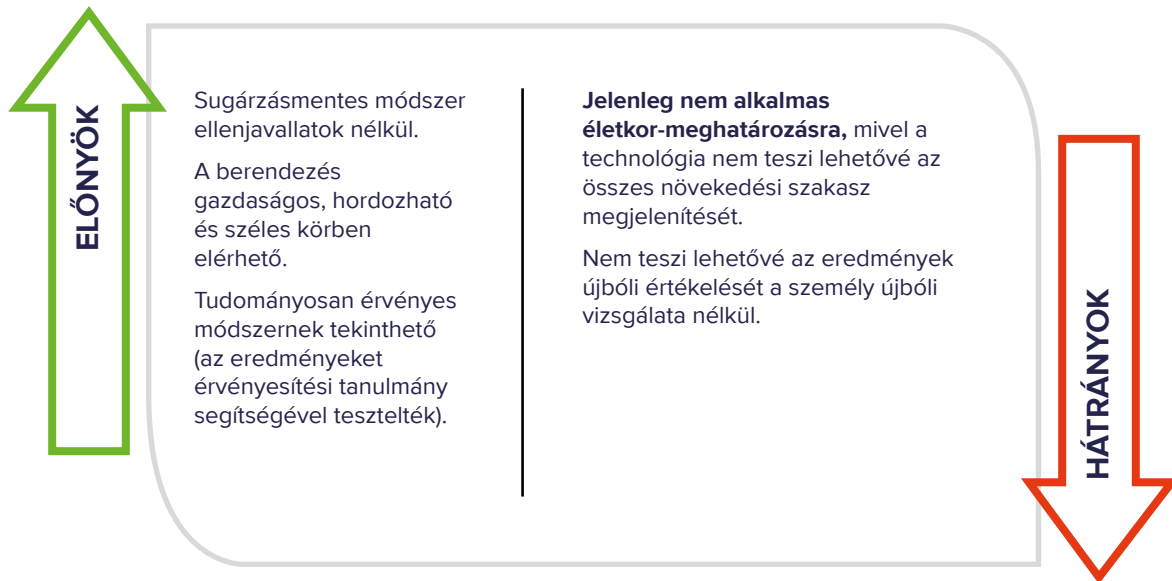
Az ultrahangok olyan hanghullámok, amelyek frekvenciája magasabb, mint ami az ember által hallható (> 20 000 Hz). Az ultrahangképeket, más néven szonogramokat, úgy készítik, hogy ultrahangos rezgéseket küldenek a szövetekbe egy sonda segítségével. A hangot visszaverik a szövetek; a különböző szövetek különböző hangszinteket adnak vissza. Ezeket a visszhangokat rögzítik, és képként megjelenítik a készülék üzemeltetőjének. Ezt a sugárzást nem igénylő módszert az életkor-meghatározás szempontjából a kézen és a csuklón ⁽¹⁴⁴⁾, a kulcscsonton ⁽¹⁴⁵⁾ és a csípőtaréjon ⁽¹⁴⁶⁾ tesztelték.

A tanulmányok szerzői arra a következtetésre jutottak, hogy az ultrahanggal végzett életkor-meghatározás **még nem tekinthető a csontkorhatár-meghatározás érvényes alternatívájának**, mivel a növekedési fázisokat nem mindig képezi le.

⁽¹⁴⁴⁾ Mentzel, H.J., Viiser, C., Eulenstein, M., Schwartz, T., Vogt, S., Böttcher, J., Yaniv, I., Tsoref, L., Kauf, E., Kaiser, W.A.: Assessment of skeletal age at the wrist in children with a new ultrasound device, *Pediatr Radiol*, (2005), Vol. 35, Issue 4, 429–433. o.; Khan, K.M., Miller, B.S., Hoggard, E., Somani, A., Sarafoglou, K.: Application of ultrasound for bone age estimation in clinical practice, *J Pediatr*, (2009), Vol. 152, Issue 2, 243–247. o., doi:10.1016/j.jpeds.2008.08.018.

⁽¹⁴⁵⁾ Quirnbach, F., Ramsthaler, F., Verhoff, M.A.: Evaluation of the ossification of the medial clavicular epiphysis with a digital ultrasonic system to determine the age threshold of 21 years, *Int J Legal Med.*, (2009), Vol. 123, Issue 3, 241–245. o., doi:10.1007/s00414-009-0335-x.; Schulz, R., Zwiesigk, P., Schiborr, M., Schmidt, S., Schmeling, A.: Ultrasound studies on the time course of clavicular ossification, *Int J Legal Med.*, (2008), Vol. 122, Issue 2, 163–167. o., doi:10.1007/s00414-007-0220-4.

⁽¹⁴⁶⁾ Schmidt, S., Schmeling, A., Zwiesigk, P., Pfeiffer, H., Schulz, R.: Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals, *Int J Legal Med.*, (2011), Vol. 125, Issue 2, 271–276. o., doi:10.1007/s00414-011-0554-9.

Fizikai fejlettség értékelése

A fizikai fejlettség értékelése magában foglalja a magasság, a súly és a bőr értékeinek összehasonlítását az egyének vagy csoportok és a referenciaértékek halmaza között. Az EU+ állam gyakorlatától függően a fizikai fejlettség értékelése tartalmazhat egy általános fizikai vizsgálatot, amely leírja azokat az állapotokat, amelyek befolyással lehetnek az érés gyorsaságára.

Ha magában foglalja a szexuális érettség látható jeleinek mérését és értékelését, az eljárást a **szexuális érettség vizsgálatának** is nevezik.

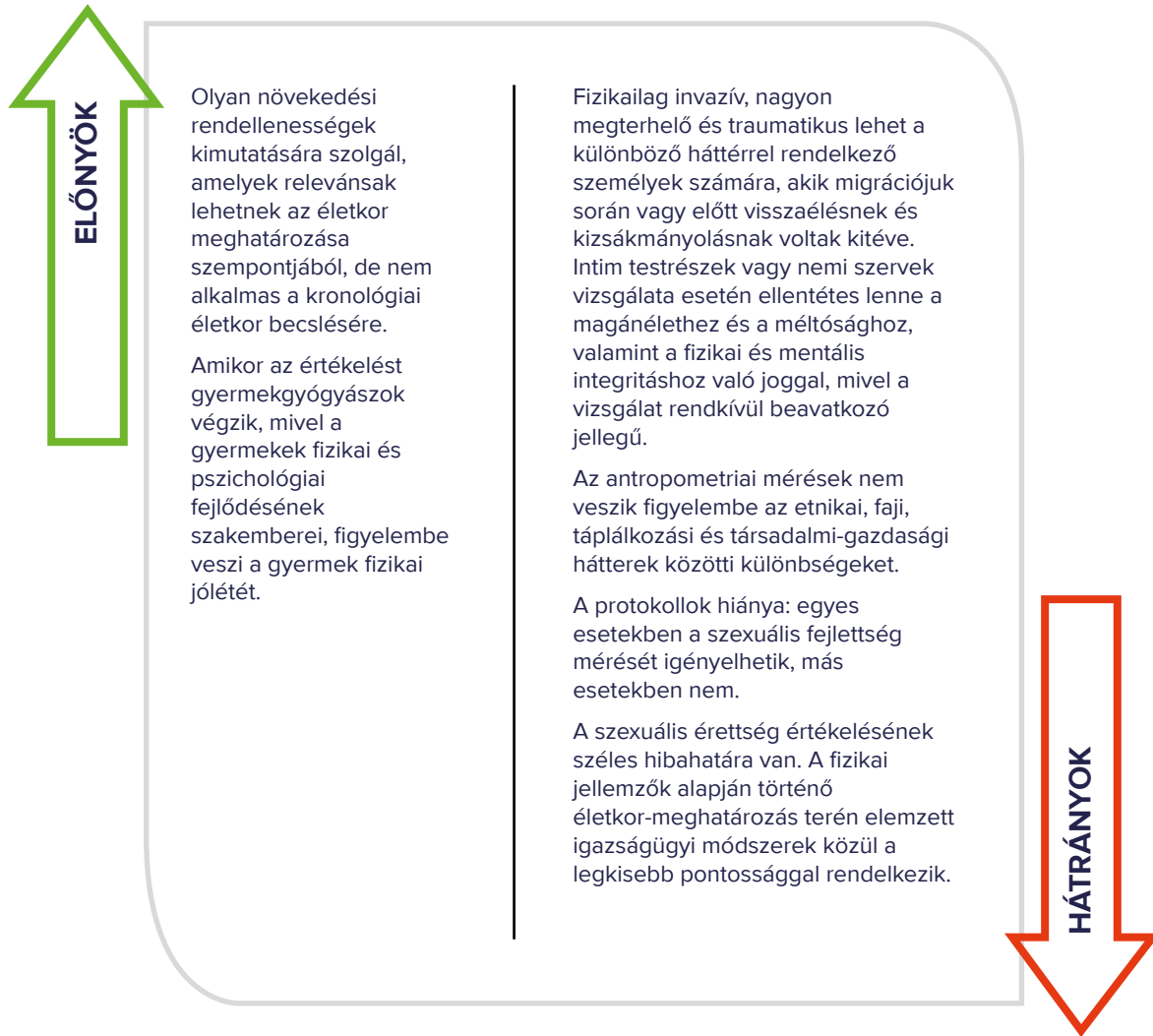
- A fiúknál a vizsgálat alapját a pénisz és a herék fejlődése, a szeméremszőrzet, a hónaljszőrzet, a szakáll növekedése és az ádámcsutka képezi.
- A lányoknál a vizsgálat középpontjában a mellfejlődés, a szeméremszőrzet, a hónaljszőrzet és a csípő alakja áll. A lányok átlagosan 16 éves korukban érik el a teljes szexuális érettséget, a fiúk pedig 17 évesen ⁽¹⁴⁷⁾.

Az adott EU+ államban alkalmazott gyakorlattól és vizsgálatoktól függően a gyermekorvoson kívül más orvosok, például nőgyógyászok is bevonhatók.

Amint azt a végleges ajánlások és a jelen iránymutatások is tükrözik, az EASO úgy véli, hogy semmilyen körülmények között sem alkalmazható semmiféle meztelenséget magában foglaló vagy a nemi szerveket szexuális érettség szempontjából vizsgáló módszer.

⁽¹⁴⁷⁾ További információ: SCEP: Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe (2012); UNICEF: Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography; Schmeling et al.: Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults in *Forensic medicine — From old problems to new challenges* (2011); Schmeling et al.: Age estimation of unaccompanied minors — 1. rész. General considerations *Forensic Science International*, (2006). A Royal College of Paediatrics and Child Health azt a következtetést vonta le, hogy általánosságban nem lehet ténylegesen előre jelezni az egyén életkorát egyetlen antropometriai mérésből sem, és ezért nem is szabad megpróbálni (The King's Fund and the Royal College of Paediatrics and Child Health, 1999:40).

Orvosi módszerek (sugárzás használatával)

Röntgen

A röntgenes vizsgálat, más néven „radiográfia”, korlátozott sugárzást (elektromágneses hullámokat) bocsájt ki, hogy a test belsejéről képeket készítsen különböző fekete-fehér árnyalatokban. Ez azért van, mert a különböző szövetek különböző mennyiségű sugárzást nyelnek el. A csontokban lévő kalcium nyeli el a legjobban a röntgensugarat, ezért a csontok fehéreknek látszanak. A zsír és más lágy szövetek kevésbé nyelik el a sugarakat, és ezért szürkének tűnnek. A levegő nyeli el a legkevésbé, így a tüdő feketének látszik.

A csontrendszer korát a csontok fejlődési stádiumából határozzák meg. Ezek a vizsgálatok a specifikus csontok összenövéséből/éréséből megbecsülik a fejlődési szakaszokat. A fő röntgensugárzásos módszerek közé tartozik a kéztöröntgen, a kulcscsontröntgen, a fogászati röntgen és a csípőröntgen. Bár sok EU+ állam használja ezeket a módszereket, nem alkalmazzák őket ugyanúgy, és gyakran különböző kombinációkat és/vagy sorrendet használnak. A gyakorlatok e sokfélesége főként annak köszönhető, hogy az életkor-meghatározási eljárásokat nagyrészt a nemzeti jogszabályok határozzák meg, az eljárásokat pedig a nemzeti ítélkezési gyakorlat alakítja ki.

Kéztőröntgen (kézfej/csukló)

A csontelemek formájának és méretének elemzéséből és az epifíziscsontosodás mértékének a kézfejről készült röntgenfelvételeken keresztül történő értékeléséből áll. A képet összehasonlítják

1. egy radiográfiai atlással, amely az adott életkorra és nemre vonatkozóan szabványképeket tartalmaz, amelyek segítségével meghatározzák a fejlődési szakaszt. Ennek a megközelítésnek a referenciaszabványa Greulich és Pyle atlasza. A módszer egy 1935-ös tanulmány eredménye, melynek célja a csontváz érettségének felmérése volt, nem pedig az életkor meghatározása, és nem vette figyelembe a fajok közötti és a társadalmi-gazdasági különbségeket.
2. Az „egyetlen csont módszer” során az egyes csontok érettségi szintjét határozzák meg, majd kombinálják őket az általános érettségi szakasz kiszámításához. Ennek a megközelítésnek a fő referenciája a Tanner-Whitehouse megközelítés, amelynek három kiadása van. A második kiadás a csontrendszer érettségének vizsgálatán és a felnőtt magasságának előrejelzésén alapul. A kézfejen lévő 20 csont mindegyikét egyenként hasonlítják össze az adott csont fejlődésével kapcsolatos képsorozattal. A referenciaszabványokat az 1950-es és 1960-as években határozták meg. Átlagosan a kéztőcsontok csontrendszeri fejlődése a lányoknál 17 éves korban és a fiúknál 18 éves korban fejeződik be ⁽¹⁴⁸⁾.

Míg az etnikai származás nem gyakorol figyelemre méltó hatást a csontképződésre, a társadalmi-gazdasági helyzet kulcsfontosságú tényező, amely befolyásolja a csontképződés sebességét. A magas társadalmi-gazdasági helyzet felgyorsítja a csontképződés mértékét, míg az alacsony társadalmi-gazdasági státusz késlelteti. Következésképpen az alacsonyabb társadalmi-gazdasági státuszú személyekre vonatkozó röntgenszabványok alkalmazása alulbecsüli egy személy életkorát. Ez elfogadhatónak tekinthető, mivel nem lenne káros hatással a vizsgált személyre ⁽¹⁴⁹⁾

Kulcscsontröntgen

Ez a módszer a kulcscsont összenövésének vizsgálatát foglalja magában. Ahhoz, hogy egy személyt felnőttként lehessen meghatározni, az egyén mindkét kulcscsontjának összenötnie kell lennie. A hagyományos osztályozási rendszerek négy fejlődési szakaszt különböztetnek meg; az utolsó szakasz két további szakaszra oszlik. (Ha az összenövés befejeződött és a heg látható, akkor a nők esetében feltételezhető, hogy a személy legalább 20 éves, férfiak esetében pedig legalább 21 éves.) A kulcscsont teljes összenövését heg nélkül legkorábban mindkét nemnél 26 évesen észlelték ⁽¹⁵⁰⁾.

⁽¹⁴⁸⁾ További információ: Tanner, J.M. et al.: Reliability and validity of computer-assisted estimates of Tanner-Whitehouse skeletal maturity (CASAS): comparison with the manual method, *Karger*, (1994), Vol. 42, No 6; Frisch, H. et al.: Computer-aided estimation of skeletal age and comparison with bone age evaluations by the method of Greulich-Pyle and Tanner-Whitehouse, *Pediatric Radiology*, (1996), Vol. 26, Issue 3, 226–231. o.; Gertych, A. et al.: Bone age assessment of children using a digital hand atlas, *Computerised Medical Imaging and Graphics*, (2007), Vol. 31, Issues 4-5, 322–331. o.

⁽¹⁴⁹⁾ Schmeling, A., Garamendi, P.M., Prieto, J.L., Landa, M. I.: Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults, in *Forensic medicine — From old problems to new challenges*, Professor Duarte Nuno Vieira (Ed.), *InTech*, (2011), elérhető: <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/19163.pdf>.

⁽¹⁵⁰⁾ További információ: Schmeling, A. et al.: Studies on the time-frame for ossification of the medial clavicular epiphyseal cartilage in conventional radiography, *International Journal of Legal Medicine*, 2004, Vol. 118, No 1, 5–8. o.

Fogászati röntgen

Ez a módszer magában foglalja a fogak röntgenfelvételének (orthopantomogram) tanulmányozását. A csontrendszer fejlődését a gyermekkori növekedés során a fogak áttörésének és szerkezetének egymást követő változásain keresztül mérjük. 16-20 éves korig a harmadik nagyőrlő- vagy bölcsességfogak kivételével minden fog teljes mértékben kifejlődött. Ebben a szakaszban az utóbbi a fejlődő korona és a gyökér széles skáláját mutatja.

A két fő módszer a következő:

1. Gleiser és Hunt (1955) ⁽¹⁵¹⁾ a fogfejlődést 15 szakaszban írja le.
2. Demirjian (1973) ⁽¹⁵²⁾ nyolc szakaszra osztja a fogfejlődést, ahol a fogak növekedésének minden egyes fázisa statisztikai modell szerint kapott pontszámot ⁽¹⁵³⁾.

A harmadik nagyőrlőfogak áttörését és mineralizációját tekintve bizonyítható, hogy a fekete-afrikaiak gyorsabban fejlődnek az európaiakhoz képest; ezzel szemben az ázsiaiak esetében a fejlődés relatív késedelme figyelhető meg. Emiatt népességspecifikus referenciatanulmányokat kell használni a harmadik nagyőrlőfogak fejlődésének értékelésére az életkor-meghatározás gyakorlatában ⁽¹⁵⁴⁾.

Sokfélesége ellenére a különböző tanulmányok azt állították, hogy a harmadik nagyőrlőfog fejlődése valószínűleg a legjobb módja annak, hogy megkülönböztessék a felnőtteket és a gyermekeket, és az egyik legelterjedtebb életkor-meghatározási eljárásnak kellene lennie a késő tizenéves egyének esetén.

Medenceröntgen

Mivel a csontok elhelyezkedése megváltozik, amikor egy személy a felnőttkorhoz közelít ⁽¹⁵⁵⁾, a csontrendszer korát a medence bizonyos csontjainak megjelenésével is meg lehet határozni.

⁽¹⁵¹⁾ Gleiser, I., Hunt, E. E.: The permanent mandibular first molar: its calcification, eruption and decay, *Am. J. Phys. Anthropol.*, (1955), Vol. 13, 253–283. o., doi:10.1002/ajpa.1330130206.

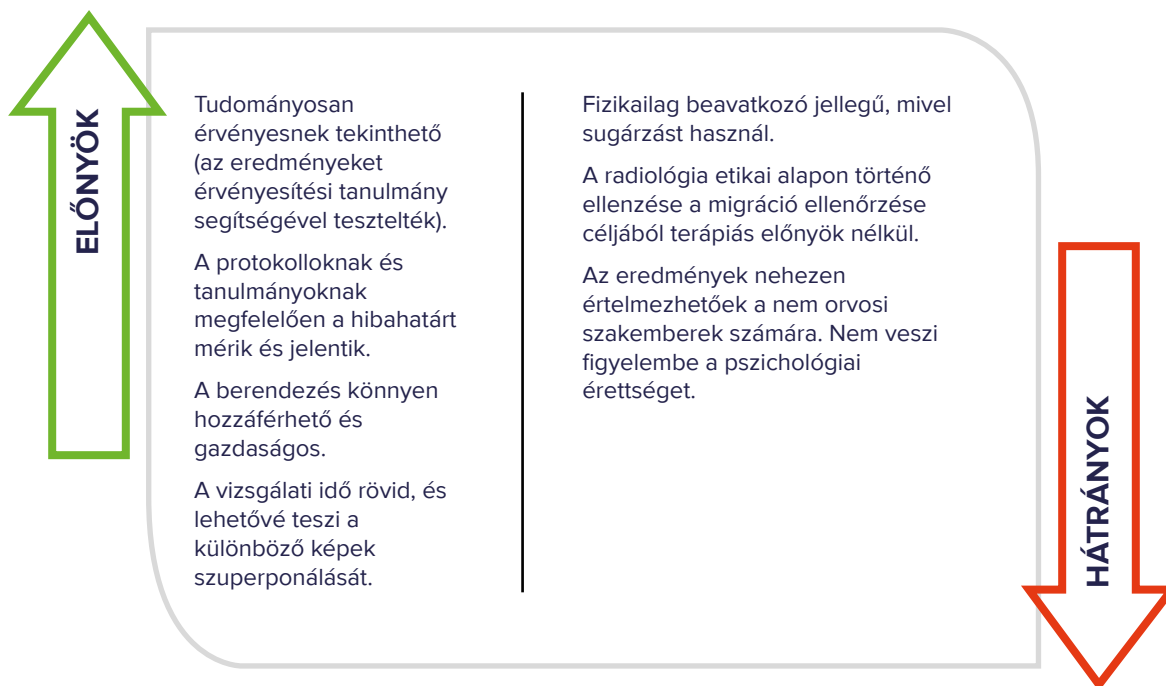
⁽¹⁵²⁾ Demirjian, A., Goldstein, H., Tanner, J. M.: A new system of dental age assessment, *Human Biology*, (1973), Vol. 45, No 2, 211-227. o., elérhető: <http://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/cmm/migrated/documents/dental-age-assessment.pdf>.

⁽¹⁵³⁾ További információ: (Eid, R M. R. et al n.d.): Assessment of dental maturity of Brazilian children age 6 to 14 years using Demirjian's method, *Int J Paediatr Dent*, (2002), Vol. 12, No 6, 423-428. o.; Liversidge, H.M.: The assessment and interpretation of Demirjian, Goldstein and Tanner's dental maturity, *Ann Hum Biol.*, (2012), Vol. 39, Issue 5, 412-431. o., doi:10.3109/03014460.2012.716080.

⁽¹⁵⁴⁾ Olze, A., Schmeling, A., Taniguchi, M., Maeda, H., van Niekerk, P., Wernecke, K-D., Geserick, G.: Forensic age estimation in living subjects: the ethnic factor in wisdom tooth mineralization, *Int J Legal Med*, (2004), Vol. 118, 170–173. o.; Olze, A., van Niekerk, P., Ishikawa, T., Zhu, B.L., Schulz, R., Maeda, H., Schmeling, A.: Comparative study on the effect of ethnicity on wisdom tooth eruption, *Int J Legal Med*, (2007), Vol. 121, 445–448. o.

⁽¹⁵⁵⁾ További információ: Schmeling, A. et al.: Age estimation of unaccompanied minors – 1. rész. General considerations, *Forensic Science International*, (2006); Schmidt, S. et al.: Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals, *International Journal of Legal Medicine*, (2011).

Gyakorlati példák

Finnország – A kérelmező életkorának megállapítását rendőrség, a határőrség vagy a finn bevándorlási hivatal kérésére a Helsinki Egyetem Törvényszéki Orvostudományi Intézete végzi. Az alkalmazott módszerek a fogászati vizsgálat, a kéztöröntgen és a fogászati röntgen. Két szakértőnek közös értékelést kell készítenie. A szakértők közül legalább az egyik a Helsinki Egyetem Törvényszéki Orvostudományi Tanszékének alkalmazottja. Szakértő lehet egy jóváhagyott orvos vagy a szükséges szakértelemmel rendelkező jóváhagyott fogorvos.

Hollandia – Az orvosi életkor-meghatározás nem próbálja megállapítani a kérelmező életkorát, hanem csak a felnőttkor és a lehetséges kiskorúság megkülönböztetésére szolgál. Ennek fényében kéz-/csuklóröntgen elemzésére kerül sor. Ha a csukló összenövése nem teljes, a vizsgálat véget ér, és a kérelmező kiskorúnak minősül. Ha teljesen összenőtt, további (három) kulcsosontröntgent készítenek. Két független radiológusnak külön-külön kell arra a következtetésre jutnia, hogy mindkét kulcsosont összenőtt. Egy további szakértő (igazságügyi antropológus), mindkét radiológus következtetésének összegyűjtése után, az eredmények alapján dönt. Ha az eredmények nem egyértelműek vagy a radiológusok jelentéseiben véleménykülönbségeket találnak, a kérelmező kiskorúnak minősül. A határozat fellebbezhető.

(c) Néhány további megfontolás

Az MRI, a röntgen és a számítógépes tomográfia (CT/CAT) a csontnövekedés képének rögzítésére használt különböző technikák. Ezeket a képeket összehasonlítják a referenciatanulmányokkal, hogy megállapítsák a növekedés fejlődési szakaszát, amelynek a kép megfelel, és végső soron behatárolják a növekedési szakaszhoz tartozó életkori tartományt.

MRI vagy MR

- Egy erős mágnezt, valamint fejlett számítógépes rendszert és rádióhullámokat használ, hogy pontos, részletes képeket készítsen a szervekről és szövetekről, csontokról és egyéb testen belüli struktúrákról. A keresztmetszeti képalkotáshoz az MRI mágneses térerősséget és rádiófrekvenciákat használ.
- Alkalmas szervekre, lágyszövetekre és belső szerkezetekre.
- Sugárzásmentes.

Röntgen

- A röntgen korlátozott mennyiségű sugárzást használ, amely áthalad a testen, hogy egyetlen képet kapjon a vizsgált személy anatómiájáról.
- A sűrű tárgyak, például a csontok, blokkolják a sugárzást, és fehérnek látszanak a röntgenképen.
- Sugárzást igénylő módszer.

CT/CAT

- Vizsgálat, amely egyesíti a röntgensugárzást a számítógépekkel, 360 fokos keresztmetszeti nézetekkel a test különböző szögből készült röntgenfelvételein keresztül.
- A csontokról, lágyszövetekről és véredényekről egyidejűleg képes képet alkotni. A radiológus számára részletesen megmutatja a csontos szerkezeteket vagy sérüléseket. A sugárterhelés miatt a CT nem ajánlott terhes nők vagy gyermekek számára, kivéve ha az feltétlenül szükséges.

A másik fontos tényező, amelyet figyelembe kell venni, a röntgenfelvételek vagy az MRI-képek számítógépes értelmezésének legújabb fejlesztései. Ennek a szoftvernek az a célja, hogy csökkentsék a megfigyelőn belüli és a megfigyelők közötti eltérést (az úgynevezett inter-rater), hogy a megfigyelőn belüli (ugyanaz a megfigyelő ugyanazt a képet különböző időpontokban értékeli) vagy megfigyelők közötti (különböző megfigyelők értékelik ugyanazt a képet) lehetséges hibák ellenére ugyanazt a képet ugyanolyan módon osztályozzák.

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

